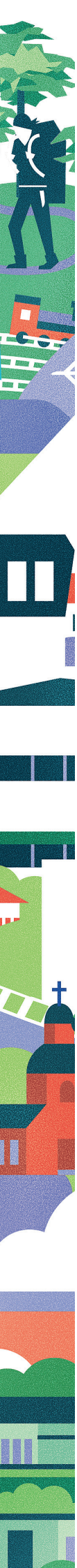
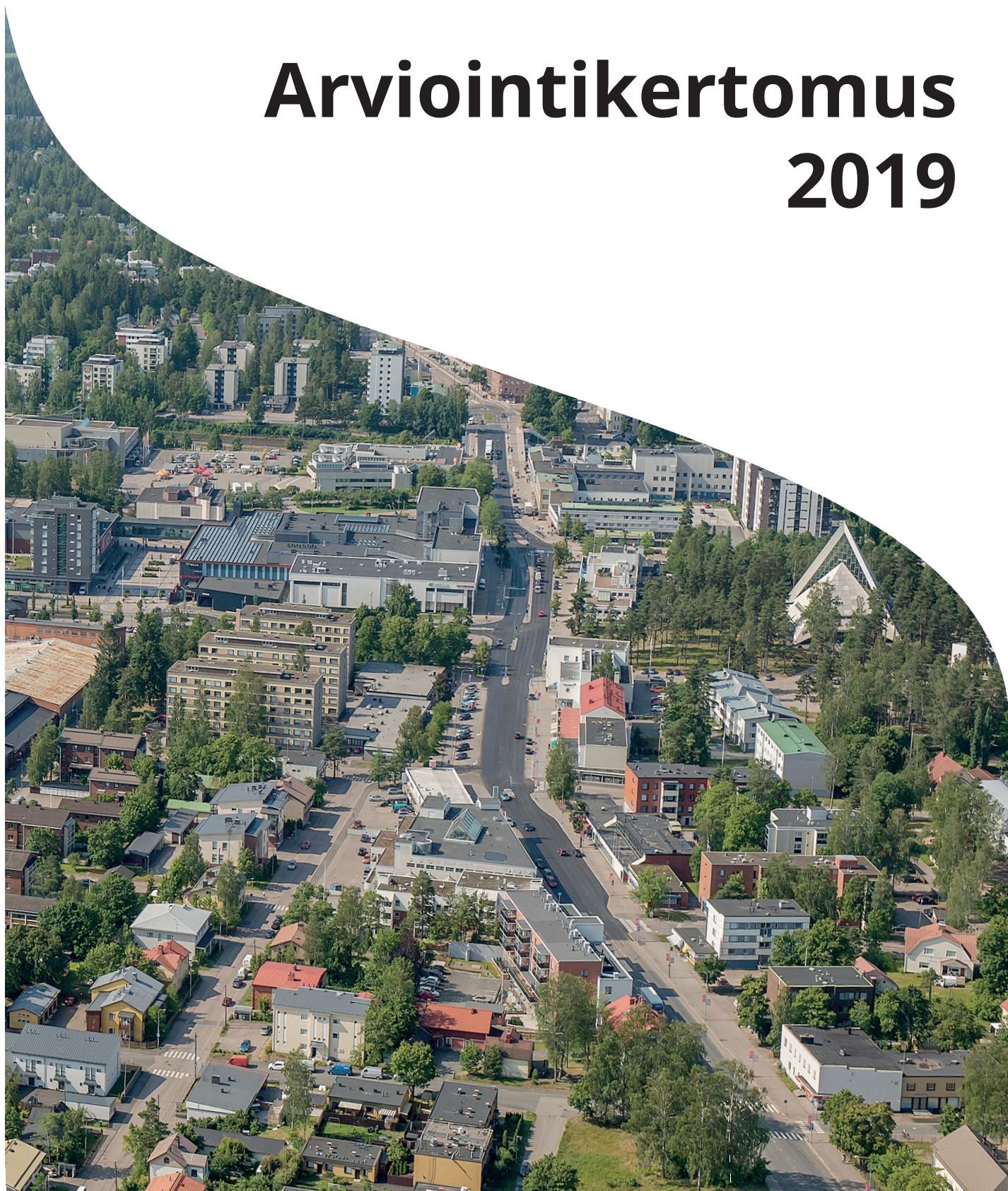

Arviointikertomus 2019

Sisällys

Tiivistelmä	3
1. Tarkastuslautakunnan arviointitehtävän toteuttaminen	5
Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminta	5
Tarkastuslautakunnan jäsenet	6
Tarkastuslautakunnan arviointitoiminnan kehittäminen	6
Tilintarkastus	7
2. Vuoden 2019 toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	8
Yhteenveto tavoitteiden toteutumisesta	8
Yksittäisten valtuustotason tavoitteiden arviointia	11
3. Talouden toteutuminen	19
Talousarvion toteutuminen	19
Investointien toteutuminen	22
Hyvinkään lukuja verrattuna samankokoisiin Keski-Uudenmaan kuntiin	22
Sosiaali- ja terveysmenojen kasvu	23
Toimenpiteet talouden tilan kohentamiseksi	24
Koronaepidemian vaikutukset	24
4. Kärkihanke: Kaupunki ja monimuotoiset kylät	27
Väestön kehitys Hyvinkää maaseutu-/kyläalueilla	27
Kyläasiain neuvottelukunta	31
Kärkihankkeelle asetetut tavoitteet talousarviossa 2019	31
Kyläkehittämisen toimintasuunnitelma	31
Kärkihankeraha ja osallistuva budjetointi	32
Ulkopuoliset tukirahat	34
Yleisötilaisuudet	35
Rakentaminen	35
Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut	35
Julkinen liikenne	35

5. Kärkihanke: Kehittyvä kaupunkikeskusta	37
Kärkihankkeelle asetetut tavoitteet talousarviossa 2019	37
Kärkihankkeen projektisuunnitelma	38
Kärkihankeraha	39
Osallistaminen	40
6. Sivistystoimen toimialalla toteutetut mielipidekyselyt	41
Kouluterveyskysely	41
Perusopetuksen työhyvinvointikysely	50
Kysely arvioinnin kehittämisestä	51
Arviointikysely: Opiskelijan siirtymät ja opintopolun sujuvuus koulutuksen nivelvaiheessa	52
Aamu- ja iltapäivätoiminnan asiakastyytyväisyyskysely	55
Kysely Uudenkylän koulun oppilaille	56
Kysely varhaiskasvatusikäisten lasten palveluista toimintavuodelle 2020-2021	57
Kysely vanhemmille varhaiskasvatuksen haku- ja aloitusprosessista	57
Hyvinkään päiväkodin palveluiden siirtäminen muihin varhaiskasvatusyksiköihin	58
Varhaiskasvatuksen laadun toteutuminen Hyvinkäällä	58
Hyvinkään tapahtumien kävijätutkimukset 2019	59
7. Tekniikan ja ympäristön toimiala	63
Henkilöstö	63
Asiakaspalautteiden käsittely	64
Rakennusten ja yleisten alueiden kunnossapito	65
8. Hyvinkään Vesi	67
Tavoitteet	67
Asiakastyytyväisyys	72
9. Tytäryhteisöille asetettujen tavoitteiden arviointi	73
Hyvinkään Lämpövoima Oy	73
Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehdas	79
10. Suositusten jälkiseuranta – Arviointikertomus 2018	83
Suositus 2018	83

Tiivistelmä

Liian moni tavoite jäi saavuttamatta

Vuodelle 2019 kaupunginvaltuusto asetti yhteensä 12 tavoitetta Pelikirjan (kaupunkistrategian) mukaisille kärkihankkeille ja 13 muuta toiminnallista tavoitetta. Valtuustotason tavoitteet tukivat Pelikirjan linjauksia. Kärkihanketavoitteista toteutui täysin neljä (4) eli 33 % ja muista toiminnallisista tavoitteista viisi (5) eli 38 %. Useamman tavoitteen kohdalla toimenpiteitä oli kuitenkin viety tavoitteen suuntaisesti eteenpäin. Toimintakertomuksessa annetut selvitykset tavoitteiden toteutumatilanteesta olivat riittävät ja selkeät.

Neljälle merkittävimmälle tytäryhtiölle oli asetettu yhteensä 25 tavoitetta, joista toteutui 17 (68 %). Hyvinkään Lämpövoima Oy ja Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy saavuttivat tavoitteensa kiitettävästi. Kiinteistö Oy Hyvinkään Sairaalalanmäen tavoitteet toteutuivat tyydyttävästi. Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanhan Villatehtaan tavoitteiden toteutuma-aste oli heikko.

Kokonaisuutena tavoitteiden toteutumisaste jäi heikolle tasolle. Tavoitteisiin liittyviä toimenpiteitä tulisi viedä määrätietoisemmin eteenpäin.

Kaikki talouden tunnusluvut heikkenivät

Osa palvelualueista ylitti määrärahasa lisämäärärahojen jälkeenkin. Näin tapahtui myös edellisenä vuonna, joten kuntalain mukainen talousarvion noudattamisperiaate ei ole täysin toteutunut. Tarkastuslautakunta pitää kaikkein huolestuttavimpana sosiaali- ja terveysmenojen kehitystä. Valtuustoon nähden sitovien toimintakatteiden ylityksiä oli kuudella eri palvelualueella. Ylitysten yhteismäärä oli 6,9 miljoonaa euroa, joista suurin osa muodostui sosiaali- ja terveysmenoista.

Kaikki talouden tunnusluvut huonontuivat edellisestä vuodesta. Kaupungin tulos oli historian heikoin ja jopa vuosikate muodostui negatiiviseksi. Lainamäärä kasvoi uusiin ennätyslukemiin. Verotulojen huonon kehityksen osasyynä olivat kaupungista riippumattomat seikat eli kansalliset verouudistukset. Koronaepidemia tuo vuodelle 2020 lisähaasteen kaupungin voimakkaasti heikentyneeseen talouden tilanteeseen.

Lastensuojelusijoitusten ja kustannusten määrän kehitys on Hyvinkäällä huolestuttavaa

Tarkastuslautakunta pitää lastensuojelusijoitusten määrän kasvun jatkumista erittäin huolestuttavana. Sijoitettujen lasten/nuorten suhteellinen osuus 0 - 17-vuotiaiden ikäluokasta on Hyvinkäällä Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymään kuuluvien kuntien korkein. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan ennaltaehkäisevät toimet ja varhainen tuki eivät ole olleet riittäviä tai ne eivät ole olleet oikeanlaisia tai oikea-aikaisia, koska niiden vaikuttavuus ei ole ollut toivotulla tasolla.

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän (Keusote) vuoden 2019 tilinpäätösraportoinnin mukaan psykologien ja sosiaalityöntekijöiden saatavuus on ollut erittäin haasteellista, mikä on heijastunut perhesosiaalityön ja lastensuojelutoiminnan kuormittumiseen. Onkin määrätietoisesti keskittytävä ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin ja varhaiseen tukeen sekä Keusotessa että kaupungin sivistystoimissa. On ensiarvoisen tärkeää sopia lasten ja nuorten tukemiseen liittyvistä yhteisistä toimintatavoista ja selkeistä työnjaoista Keusoten kanssa. Vuonna 2019 lastensuojelukustannukset ylittivät Hyvinkään osalta, mikä osaltaan lisäsi kaupungin Keusotelle maksettavia osuuksia.

Investointimenot kasvoivat merkittävästi edellisiin vuosiin nähden

Uusien talonrakennushankkeiden myötä kaupungin investointimenot kasvoivat oleellisesti edellisiin vuosiin verrattuna (kasvu noin 100 %). Investointisuunnitelman 2020 - 2024 mukaan menot jatkuvat suurina vielä vuoden 2020 ajan.

Energiatehokkuus- ja ilmastotoimenpiteet toteutuneet erittäin hyvin

Kaupunki on kyennyt toteuttamaan vuodelle 2019 asetettuja energiatehokkuus- ja ilmastotoimenpiteitä erittäin hyvin. Vuosikellossa 2019 kaupungin vastuulle asetetuista toimenpiteistä toteutuivat lähes kaikki (19/21).

Kaupungin kylät tulee nähdä lisäarvona ja vetovoimatekijänä

Kaupunki ja monimuotoiset kylät -kärkihankkeelle asetetut tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Samoin suurin osa kyläkehittämisen toimintasuunnitelmassa olevista toimenpiteistä on toteutettu. Osallistuva budjetointi on vuosina 2018 - 2019 tukenut kyläyhteisöllisyyttä.

Kyläkoulujen toiminnan turvaamisen osalta kaupungin toimet ovat kuitenkin olleet ristiriitaiset kärkihankkeen linjauksiin ja tavoitteisiin nähden. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan luottamus kaupungin ja kyläläisten välille rakentuu tekojen kautta. On riski, että Pelikirjan linjausten mukainen kyläelinvoimaisuuden tukeminen jää kaupungin talouden tasapainottamispyrkimysten varjoon. Hyvinkään kyläalueet tulee kuitenkin nähdä lisäarvona ja vetovoimatekijänä. Kaupungin läheinen maaseutu on työssäkäyntimatkan päässä. Mikäli kaupunki haluaa pitää kyläalueet asuttuina ja houkutella niihin uusia asukkaita, on asumisen perusasiat oltava kunnossa.

Hyvinkään kaupungin keskustaa on kehitetty suunnitelmien mukaan

Kehittyvä kaupunkikeskusta -kärkihanketta on viety eteenpäin Pelikirjan linjausten mukaisesti. Valtaosaa kärkihankkeen projektisuunnitelman toimenpiteistä on työstetty eteenpäin. Osa toimenpiteistä on jo toteutunut, mutta osa on edennyt projektisuunnitelman mukaista aikataulua myöhemmin. Osa projektisuunnitelman tavoitteista vaatii pitkäjänteistä suunnittelutyötä ja niiden toteuttaminen suunnitelmassa olevien aikataulujen puitteissa on ollut haasteellista. Lisäksi tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan toimenpiteiden määrä on suuri vuosien 2018 - 2020 aikana toteutettavaksi. Osallisuus on otettu hyvin huomioon kaupunkikeskustan kehittämistä suunnitellessa.

Useat projektisuunnitelmassa olevat keskustan kehittämistä koskevat hankkeet vaativat mittavia investointeja (esim. linja-autotermiinali, siltakansi). Kaupungin nykyinen talouden tila asettaa haasteensa senkaltaisten hankkeiden toteuttamiselle lähivuosina.

Sivistystoimen toimialalla on toteutettu kattavasti mielipidekyselyjä

Sivistystoimen toimialalla on otettu hyvin huomioon Pelikirjan hengen mukainen kuntalaisten osallistumis- ja vaiku-

tusmahdollisuuksien edistäminen kuulemalla palveluiden käyttäjien mielipiteitä ja ottamalla niitä huomioon toiminto- ja kehitettäessä.

Mielipidekyselyjen tulosten käsittely vaihtelee sivistystoimen eri palvelualueilla. Varhaiskasvatuksessa kyselyjen tulokset on pääosin käsitelty, tuloksia on hyödynnetty varhaiskasvatuspalvelujen kehittämisessä ja niistä on tiedotettu yleisesti kaupungin kotisivulla. Perusopetuksen palvelualueella on vuoden 2019 aikana toteutettu erilaisia mielipidekyselyjä erittäin paljon. Riskinä on ollut, että kaikkien kyselyjen tuloksia ei ole ehditty tarpeellisella tavalla analysoida ja näin ollen niiden osalta tuloksia ei ole voitu hyödyntää kaikilta osin. Kaikkien varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kyselyjen tuloksia ei ole viety opetuslautakunnalle tiedoksi.

Tekniikan ja ympäristön toimiala sai runsaasti asiakaspalautetta

Tekniikan ja ympäristön toimiala on ottanut kiitettävästi käyttöön erilaisia asiakaspalauttekanavia. Vuoden 2019 ensimmäisellä vuosipuoliskolla kyseisen toimialan tehtäviin kohdistuvia asiakaspalautteita tuli runsaasti ja keskimääräinen vastausaika palautteisiin oli kohtuuttoman pitkä. Toisella vuosipuoliskolla kuntalaisten lähettämiä palautteita oli merkittävästi vähemmän ja keskimääräinen vastausaikakin lyheni. Toteutunut keskimääräinen vastausaika jäi kuitenkin kauas tavoitellusta ajasta ja oli edelleen liian pitkä.

Hyvinkään Vesi on suoriutunut hyvin perustehtävästään

Hyvinkään Veden keskeisenä toimintana on turvata kaikille kaupunkilaisille elintärkeä talousvesi ja huolehtia sen riittävydestä ja laadusta. Hyvinkään Vesi on tässä suhteessa varautunut tulevaisuutta varten huolellisesti ja ennakoiden. Talousveden laatu täytti kaikki sille asetetut laatuvaatimukset ja -tavoitteet. Lisäksi vesihuoltoliikelaitos ryhtyi selvittämään vuotovesien (laskuttamattoman veden) määrää ja syitä.

Tarkastuslautakunta kiittää kaikkia kaupungin ja tytäryhtiöiden edustajia, jotka ovat auttaneet lautakuntaa erilaisten tietojen saamisessa arviointityön onnistumiseksi!

1. Tarkastuslautakunnan arviointitehtävän toteuttaminen

Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminta

Tarkastuslautakunnan tehtävät on määritelty kuntalaissa ja Hyvinkään kaupungin hallintosäännössä. Lautakunnan arviointitehtävä voidaan jakaa tavoitteiden toteutumisen arviointiin, toiminnan järjestämisen tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden arviointiin sekä talouden tasapainottamisen arviointiin. Tarkastuslautakunta antaa valtuustolle vuosittain arviointikertomuksen, jossa lautakunta esittää työohjelmansa mukaiset arvioinnin tulokset. Lautakunta tuottaa tietoa tavoitteiden asettajille, toiminnan järjestäjille ja kuntalaisille.

Arvioinnin tulee olla objektiivista ja luotettavaa ja sen on perustuttava faktoihin. Tilivuoden 2019 arviointia suorittaessaan lautakunta hyödynsi arviointikohteiden antamia selvityksiä, kuulemisia, toimielinten ja viranhaltijoiden päätöksiä, tilinpäätöstä 2019 ja muita talousraportteja. Tietolähteinä käytettiin myös palveluiden käyttäjille ja kaupungin henkilöstölle suunnattujen kyselyjen tuloksia sekä valtakunnallisia selvityksiä ja vertailuja, erityisesti naapurikuntien vertailutietoja.

Tarkastuslautakunta antoi valtuustolle väliarvioinnin osavuosikatsauksen 2/2019 perusteella. Väliarvioinnissaan lautakunta toi esille oleellimmat seikat tavoitteiden, talouden ja investointien toteutuma-asteesta. Lisäksi lautakunta arvioi, mitkä asiat olivat kehittyneet myönteiseen ja mitkä kielteiseen suuntaan vuoden 2019 aikana. Valtuusto merkitsi väliarvioinnin tiedoksi kokouksessaan 21.10.2019.

Tarkastuslautakunnan tehtäviin on vuodesta 2017 alkaen kuulunut sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamisen valvonta. Lautakunta antaa sidonnaisuusilmoitukset kaupunginvaltuustolle tiedoksi kerran vuodessa (valtuusto 16.12.2019 § 105). Ilmoitusvelvollisia oli vuoden 2019 lopussa yhteensä 77 henkilöä. He kaikki ovat toimittaneet ilmoituksen sidonnaisuuksistaan. Tarkastuslautakunta huolehtii sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen julkistamisesta kaupungin verkkosivulla:

hyvinkaa.sidonnaisuusrekisteri.fi/browse

Tarkastuslautakunta osana kaupungin ohjausjärjestelmää

Pelikirja (kaupunkistrategia)

Valtuusto hyväksyy kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden pitkän tähtäimen linjaukset ja tavoitteet.

Talousarvio- ja taloussuunnitelma (toteuttaa kaupunkistrategiaa)

Valtuusto hyväksyy kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet talousarviovuodelle suunnitelmakaudelle.

Tilinpäätös

Hallitus antaa toimintakertomuksessa selvityksen valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisesta. Tilintarkastuksen jälkeenvaltuusto vahvistaa tilinpäätöksen ja päättää vastuuvapaudesta tilivelvollisille.

Arviointikertomus

Tarkastuslautakunta arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kaupungissa ja kaupunkikonsernissa toteutuneet sekä onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Kaupunginhallituksen lausunto

Hallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt arviointikertomuksen johdosta.

Varsinainen jäsenPasi Karttunen,
puheenjohtajaJuhani Skyttä,
varapuheenjohtaja

Laura Alkula

Johanna Jokinen

Timo Karhunen

Juha Lappalainen

Anitta Luoto

Seppo Nieminen

Anne Vuorinen

Henkilökohtainen varajäsen

Jari Harju

Timo Jattu

Riika Raunisalo 21.10.2019 saakka
Paula Eskelinen 22.10.2019 alkaen

Matti Heikkilä

Mika Kauppinen

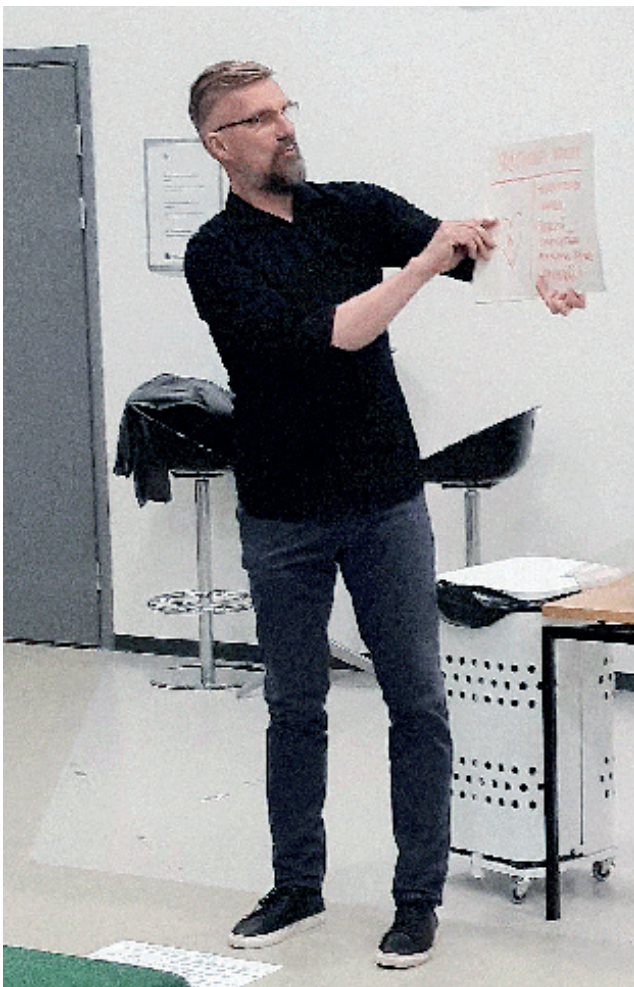
Seija Eskola

Veikko Ukkola 17.6.2019 saakka
Teuvo Lindholm 18.6.2019 alkaenMarelle Habilainen 17.6.2019 saakka
Tuula Karhunen 18.6.2019 alkaen**Tarkastuslautakunnan jäsenet**

Tarkastuslautakunta on suoraan kaupunginvaltuuston alainen lakisääteinen toimielin. Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen ja arvioinnin järjestämistä varten.

Arviointikaudella 2019 lautakunta toimi seuraavalla kokoonpanolla:

Tarkastussihteeri Merja Peltomäki toimi tarkastuslautakunnan asioiden valmistelijana ja esittelijänä sekä avusti lautakuntaa arviointitehtävissä.

Tarkastuslautakunnan arviointitoiminnan kehittäminen

Tarkastuslautakunta on pohtinut, miten arviointityötä voidaan kehittää niin, että arvioinnin tulokset palvelisivat paremmin kaupunginvaltuustoa. Lautakunta toteutti marras- joulukuussa 2019 valtuuston varsinaisille jäsenille palautekyselyyn, jolla kartoitettiin valtuutettujen mielipiteitä arviointikertomuksista ja tarkastuslautakunnan arviointitoiminnasta. Vapaissa vastauksissa lautakunta sai paljon positiivista palautetta kertomuksistaan ja kiitosta hyvästä työstään.

Palautekyselyssä valtuutetut antoivat myös kehittämis-toiveita, joiden priorisoimiseksi ja jatkojalostamiseksi lautakunta järjesti maaliskuussa 2020 työpajatyypisen kehittämisseminaarin. Työpajaan osallistui tarkastuslautakunnan jäsenten lisäksi valtuuston ja valtuustoryhmien puheenjohtajia. Työpajan tuloksena syntyi hyviä ehdotuksia arviointityön ja toimielinten välisen yhteistyön kehittämiseksi. Lautakunta tulee jo vuoden 2020 arviointitoiminnassaan ottamaan muutamia kehittämis ehdotuksiin sisältyviä toimintoja käyttöön.

Tilintarkastus

Kaupunginvaltuusto valitsi kokouksessaan 4.2.2019 tarkastuslautakunnan esityksen mukaisesti Hyvinkään kaupungin tilintarkastajaksi tilikausille 2019 - 2022 tilintarkastusyhteisö BDO Auditor Oy:n Vastuunalaisena tilintarkastajana toimi Minna Ainasvuori, HT, JHT.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on seurata tilintarkastajan työsuunnitelman toteutumista. Tilintarkastaja raportoi työsuunnitelmansa mukaisista tarkastuksista ja niissä esille tulleista havainnoista lautakunnalle kolme kertaa.

2. Vuoden 2019 toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

- Onko valtuuston talousarviossa 2019 asettamat sitovat tavoitteet johdettu kaupunkistrategiasta?
- Ovatko sitovat toiminnan tavoitteet kaupungissa ja kaupunkikonsernissa toteutuneet?
- Onko tarkastuslautakunnan arvio tavoitteiden toteutumisesta sama kuin tilinpäätösraportoinnissa?
- Antavatko toimintakertomuksessa esitetyt selvitykset riittävät tiedot tavoitteiden toteutumisesta ja onko raportointi selkeää?

Talousarviossa 2019 asetetut sitovat toiminnan tavoitteet noudattavat kaupunkistrategian linjauksia. Toiminta ei ole kuitenkaan ollut kovin onnistunutta suhteessa tavoitteisiin, koska suurin osa kaupungin tavoitteista jäi saavuttamatta. Tytäryhteisöjen tavoitteiden toteutuma-asteet vaihtelivat yhtiöittäin. Tavoitteisiin liittyviä toimenpiteitä tulisi viedä määrätietoisemmin eteenpäin.

Tarkastuslautakunnan arviointi poikkesi vain kahden tavoitteen osalta toimintakertomuksen raportoinnista. Toimintakertomuksessa annetut selvitykset tavoitteiden toteutumatilanteesta olivat riittävät ja selkeät.

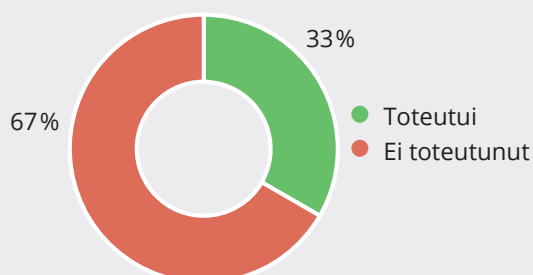
Yhteenvedo tavoitteiden toteutumisesta

Vuoden 2019 toiminnalliset tavoitteet on asetettu kaupunginvaltuuston 12.12.2016 hyväksymän kaupunkistrategian pohjalta. Strategiaa kutsutaan Hyvinkäällä nimellä Pelikirja. Kaupunginvaltuusto asetti vuoden 2019 talousarviossa Pelikirjan mukaisille kärkihankkeille yhteensä 12 tavoitetta ja muita toiminnallisia tavoitteita yhteensä 13 kappaletta. Kuuteen tavoitteeseen sisältyy kaksi tai useampia mittareita. Mikäli yksikin tavoitteen onnistumista mittaavista

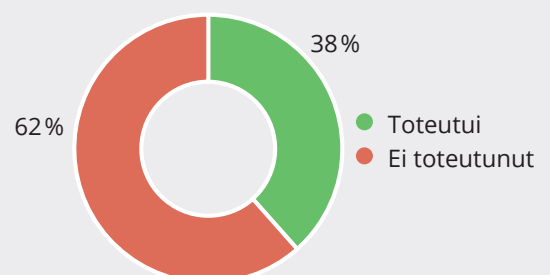
mittareista jäi saavuttamatta, koko tavoite on arvioitu toteutumattomaksi.

Kärkihankkeille asetetuista valtuustotason tavoitteista toteutui tarkastuslautakunnan arvion mukaan neljä (4) eli 33 %, Muista toiminnallisista tavoitteista toteutui viisi (5) eli 38 %. Tarkastuslautakunnan arvio poikkesi tilinpäätöksessä raportoidusta kahden tavoitteen osalta.

Valtuustotason kärkihankke-tavoitteiden toteutuminen 2019

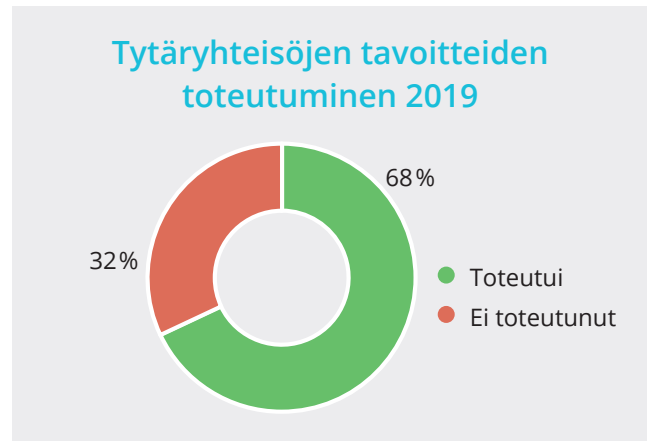
Valtuustotason muut toiminnalliset tavoitteet 2019

Tytäryhteisöille asetetuista 25 tavoitteesta toteutui 17 tavoitetta eli 68 %. Hyvinkään Lämpövoima Oy ja Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy saavuttivat tavoitteensa kiitettävästi. Kiinteistö Oy Hyvinkään Sairaalanmäen tavoitteet toteutuivat tyydyttävästi. Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanhan Villatehtaan tavoitteiden toteutumaste oli heikko. Tytäryhteisöjen tavoitteiden osalta tarkastuslautakunnan arviointi oli yhteneväinen tilinpäätöksessä esitetyn raportoinnin kanssa. Tytäryhteisöjen tavoitteista esitetään tarkempaa arviota kaupunkikonsernia koskevassa luvussa.

Julkishallinnon suositukseen perustuvassa käsikirjassa Kuntien ja kuntayhtymien talousarvio- ja taloussuunnitelma todetaan tavoitteiden sitovuudesta seuraavaa:

”Tavoitteet ovat osa talousarviota, jota kunnan toiminnassa ja taloushoidossa on noudatettava. Lähtökohtaisesti kaikki valtuuston talousarviossa asettamat tavoitteet ovat sitovia siten, että ne on tarkoitettu toteutettaviksi. Toiminnan ja talouden yhteenkytkemisestä seuraa, että määrärahan tai tuloarvioiden muutosten vaikutukset toiminnallisiin tavoitteisiin selvitetään. Jos tavoitteet eivät ole saavutettavissa talouden

perusteissa tapahtuneiden muutosten takia, on valtuuston hyväksyttävä myös tavoitteita koskevat muutokset.”

Käsikirjassa todetaan myös:

”Talousarvion muutosten esittämismuutokset koskee sekä tavoitteita että niiden edellyttämiä määrärahoja ja tuloarvioita. Esimerkiksi määrärahan korottamisen tai alentamisen yhteydessä on arvioitava, ovatko asetetut tavoitteet oikeassa suhteessa muutettuihin määrärahoihin ja tuloarvioihin.”

Arviointi: Talousarviossa 2019 asetetut valtuustotason tavoitteet toteuttavat Pelikirjan linjauksia. Tavoitteet on määritelty riittävän selkeästi, jotta niiden toteutumista voidaan mitata, seurata ja arvioida. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tavoitteiden toteuttaminen ei kuitenkaan ole ollut tuloksellista. Moni tavoite jäi saavuttamatta. Osassa päästiin kuitenkin lähelle tavoitetasoa.

Pelikirjan mukaisista kärkihankkeista etenivät asetettujen tavoitteiden näkökulmasta parhaiten Aktiivinen tapahtumakaupunki, Omaleimainen kulttuuri- ja liikuntakaupunki sekä Kuntalaisten osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi. Kyseisiä kärkihankkeita koskevat tavoitteet saavutettiin.

Hangonsiltaa koskevista tavoitteista mikään ei toteutunut asetettujen tavoiteaikataulujen mukaisesti. Kuitenkin voidaan todeta, että Monitoimitalo Kipinän vesikatkon valmistumisen viivästyminen kolmella kuukaudella ei näillä näkymin vaikuta koko rakennusprojektin valmistumisaikatauluun. Monitoimitalon toimintojen yhteensovittaminenkaan ei kärsi, vaikka lukion ja Hyvinkään Opiston johtamisjärjestelmästä päätettiin kaksi kuukautta tavoiteltua aikataulua myöhemmin. Näillä näkymin kyseisillä pienillä viiveillä ei ole vaikutuksia Monitoimitalon käyttäjien kannalta.

Hangonsillan uuden asuinalueen kaavoituksen käynnistymisessä ja kevyen liikenteen sillan (Vanhankirkon silta) rakentamisen aloittamisessa oli merkittäviä viiveitä asetettuihin tavoitteisiin nähden. Kyseisiä hankkeita viedään kuitenkin eteenpäin ja niitä koskevat tavoitteet on asetettu myös vuoden 2020 talousarvioon.

Sveitsiä koskeva kärkihanke ei ole edennyt tavoiteltujen aikataulujen mukaisesti. Uimalan lisärakennuksen rakentaminen on myöhästynyt merkittävästi erityisesti urakkakilpailutusten takia. Uusittu uimala avautuu kuntalaisille ja muille uimalan asiakkaille alkuperäistä suunnitelmaa myöhemmin.

Sveitsin asemakaavan eteneminen hyväksymiskäsittelyyn on jo toista vuotta myöhässä. Tavoitteen toteutumattomuuteen vaikutti kuitenkin kaupungin ulkopuoliset tekijät. Osayleiskaavasta on ensin tehty valitus Hallinto-oikeuteen ja sen jälkeen Korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valitusten vuoksi Sveitsin alueen asuinrakentamisen suunnittelua ei ole voitu jatkaa ja siltä osin alue ei ole kehittynyt valtuuston hyväksymän Pelikirjan linjausten mukaisesti.

Kärkihanke **Kehittyvä kaupunkikeskusta** ei edennyt tavoitteen mukaisesti. Radan länsipuolisen osaan yleissuunnitelma ei valmistunut, mutta sen valmistelua jatketaan vuoden 2020 aikana hyödyntäen Europan 15 -kilpailun arkkitehtisuunnittelun tuloksia. Kyseistä hanketta koskeva tavoite on asetettu myös vuoden 2020 talousarvioon.

Kärkihanke **Kaupunki ja monimuotoiset kylät** ei edennyt aivan tavoitteen mukaisesti. Kuitenkin pääosa kylien kehittämiseen liittyvän toimintasuunnitelman tavoitteista toteutui. Kyläporttien toteuttamisen selvitys jatkuu vuonna 2020. Tekninen keskus laatii tyyppiirustukset ja kustannusarviot porteista. Kyläkoulujen toiminnan turvaamisen osalta tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan ovat vastakkain kylien elinvoimaisuus ja kaupungin taloudellinen tilanne.

Valtuustotason **muiden toiminnallisten tavoitteiden** toteutuma-aste ei ollut oleellisesti parempi kuin kärkihanketavoitteidenkaan. Tarkastuslautakunta näkee kuitenkin myönteisenä sen, että investointisuunnittelun prosessi ja ohjeistus on saatu tarkennettua tavoitteen mukaisesti tarkoituksena kyetä tuottamaan entistä luotettavampia kustannusarvioita investointikohteista. Kustannusarvioiden oikeellisuudella onkin tärkeä merkitys kaupungin tämänhetkessä taloudellisessa tilanteessa. Kustannusarvioiden merkittävä odottamaton ylittyminen toisi lisähaasteita kaupungin talouden tasapainottamispyrkimykseen.

Suositus: Sitoviin tavoitteisiin liittyviä toimenpiteitä tulee viedä määrätietoisemmin eteenpäin, jotta Pelikirjan linjaukset konkreettisesti toteutuvat. Mikäli tavoitteeksi valitaan asioita, joihin vaikuttavat ulkopuoliset toimintaympäristön muutokset ja ulkoiset tekijät, ne tulee mainita reunaehdoissa tavoitteita asetettaessa. Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet tulee nähdä yhtä tärkeiksi ja tarkastuslautakunta suosittelee noudattamaan Julkishallinnon suosituksia tavoitteiden sitovuudesta.

Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan loppuraportissa vuodelta 2019 esittämään suosituksen harkitsemaan riskienhallinnan kytkentää osaksi talousarvioprosessia eli arvioimaan myös talousarviotavoitteiden toteutumiseen liittyviä riskejä. Tässä yhteydessä voitaisiin hyödyntää jo toteutettua strategisten riskien hallintaa. Osavuositarkastuksissa voitaisiin siten raportoida tavoitteiden toteutumista uhkaavat merkittävimmät riskit.

Yksittäisten valtuustotason tavoitteiden arviointia

Tarkastuslautakunta tuo tässä esille ne toteutumattomat tavoitteet, joista lautakunta haluaa tuoda esille oman arviointinsa tai taustatietoa tavoitteeseen liittyvistä toiminnoista.

Hyvinkään Sveitsi

Tavoite:

Uimalan lisärakennuksen rakennustöiden eteneminen.

Mittari:

Uimalan lisärakennuksen vesikatoto on valmis 30.10.2019 mennessä.

Raportointi toimintakertomuksessa:

▼ Uimalan urakka alkaa vasta talvella.

Tavoite oli asetettu uimalan rakennushankkeen alkuperäisen suunnitelman mukaan. Alun perin tavoitteena oli, että rakennustyöt olisivat alkaneet 31.5.2018 mennessä (tavoite TA 2018).

Sveitsin uimalan peruskorjauksesta ja laajennuksen 2. vaiheen urakasta julkaistiin hankintailmoitus syyskuussa 2018. Määräaikaan mennessä saadut tarjoukset (14 kpl) osoittautuivat liian kalliiksi ja sen vuoksi kiinteistöpäällikkö päätti joulukuussa 2018 keskeyttää urakkakilpailun. Uusi urakkakilpailutus toteutettiin karsitulla rakentamissuunnitelmalla. Urakoitsijat valittiin 6.9.2019. Uimalan laajennustyömaa ja vedenkäsittelylaitteiden remontti käynnistyivät joulukuussa 2019.

Teräsallashankinta kilpailutettiin joulukuussa 2019, mutta hankintapäätöksestä jätettiin oikaisupyyntö Markkinaoikeuteen, mikä viivästyttää allashankintaa.

Laajennusurakan vuoksi uimala jouduttiin sulkemaan maaliskuussa 2020. Uimala olisi jouduttu sulkemaan joka tapauksessa myös Suomen hallituksen antamien ohjeiden perusteella toimintojen sulkemisesta toistaiseksi koronapandemian vuoksi. Työmaa jatkuu tämän jälkeen laajennusosan erottavan suojaseinän takana. Halli suljetaan uudelleen tilojen yhdistämistä varten tavoiteaikataulun mukaisesti tammikuussa 2021 (sulkujakso arviolta noin 4 viikkoa). Tämänhetkisen arvion mukaan rakennushanke valmistuu suunnitellun aikataulun mukaisesti kokonaisuudessaan keväällä 2021.

Uimalahankkeen kustannusarvio on 9,8 milj. euroa. Hankkeelle on myönnetty valtionosuutta 270 000 euroa. Huhtikuun loppuun 2020 mennessä rakennushanke on edennyt kustannusarvion mukaisesti.

Arviointi: Sveitsin uimalan laajennushankkeen alkutaival on ollut haasteellinen urakkakilpailutusten vuoksi. Alkuperäinen urakkakilpailutus osui noususuhdanteeseen, joka on ajankohtana rakennuttajan kannalta haasteellinen. Budjetin ollessa määräävänä tekijänä kilpailutus oli suoritettava uudelleen eikä aikataulun venymistä voinut välttää. Tavoite ei toteutunut, mutta kokonaisuuden huomioon ottaen tarkastuslautakunta pitää kiinteistöpäällikön päätöksiä perusteltuina, jotta rakennushankkeen kustannukset eivät ylitä sille varattuja määrärahoja.

Sveitsin uimalan laajennushanke tulee kohentamaan kuntalaisten vesiliikuntamahdollisuuksia.

Hangonsilta 1

Tavoite:

Uuden asuinalueen rakentamisen valmistelu. Kumppanuuskaavoituksen ohjelmointi ja käynnistäminen.

Keveyen liikenteen sillan rakennustöiden aloittaminen

Mittari:

Yhteistyökumppanit on valittu ja kaupunginhallitus on päättänyt kaavoituksen käynnistämisestä.

Rakennustyöt aloitettu vuoden 2019 kuluessa.

Raportointi toimintakertomuksessa:

▼ Resurssivajeesta johtuen ei toteutunut ja on siirtynyt vuodelle 2020.

▼ Rakentaminen käynnistyy kesällä 2020

Keveyen liikenteen sillan (Vanhankirkonsilta) aloittamista viivästytti mm. ennakoitua haastavampi maaperä, joka lisäsi pohjatutkimusten tarvetta. Toisena suunnittelun aikaa viivästyttävänä syynä oli rakennussuunnittelun kilpailutuksen suunnittelijan valintapäätöksestä tehty oikaisuvaatimus.

Tekninen lautakunta päätti 28.1.2020 investointien käyttösuunnitelmasta 2020, jossa yhtenä investointikohteena on Vanhankirkonsilta. Äänestyksen jälkeen lautakunta päätti hyväksyä investointien käyttösuunnitelman muilta osin paitsi Vanhankirkonsillan rakentamisen osalta (sillan rakentamista

ei aloiteta vuoden 2020 aikana). Kaupunginjohtaja päätti 3.2.2020 ottaa kyseiseen päätöksen kaupunginhallituksen käsiteltäväksi. Kaupunginhallitus hyväksyi 24.2.2020 investointien käyttösuunnitelman tekniselle lautakunnalle esitetyn mukaisena eli Vanhankirkon silta sisältyy vuoden 2020 suunnitelmaan.

Sillan kustannusarvio oli alun perin 4,1 milj. euroa sisältäen suunnittelukustannukset 0,4 milj. euroa. Suunnittelun edetessä kustannusarvio on noussut 5,7 milj. euroon. Kuitenkin vasta urakkatarjoukset ratkaisevat lopullisen hinnan.

Hyvinvointi

Tavoite:

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen alle 18-vuotiaiden lasten määrä vähenee.

Mittari:

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä vähenee ja on enintään 170 lasta.

Raportointi toimintakertomuksessa:

▼ Kodin ulkopuolelle sijoitettuja lapsia oli vuonna 2019 yhteensä 208.

Tarkastuslautakunta on usean vuoden ajan seurannut kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrän ja lastensuojelun kustannusten kehitystä. Jo vuoden 2014 arviointikertomuksessa lautakunta on nostanut esille lastensuojelun huolestuttavan kehityksen. Tuolloin lautakunta totesi seuraavaa: "Laitoshoidon hoitovuorokausien määrä (15 549 vrk) nousi jopa 32 % vuodesta 2013 (11 739 vrk). Laitoshoidon hoitovuorokausien määrään vaikuttivat lasten ja nuorten vaikeahoitoisuus ja erityishoidon tarve."

Arvioinnissaan lautakunta totesi:

"Hyvinkään kaupunki on viime vuosina lisännyt merkittävästi resursseja lasten ja nuorten ennaltaehkäiseviin palveluihin ja oppilashuoltoon (esim. palkattu lisää terveydenhoitajia, sosiaaliohjaajia, koulukuraattoreja ja -psykologeja, otettu käyttöön perhekuntoutusmalli). Nämä toimet ovat mahdollistaneet asiakaskäyntien määrän lisäämisen ennaltaehkäisevissä palveluissa ja varhaisemman puuttamisen lasten/perheiden ongelmiin. Näiden toimien lisäksi sosiaali- ja terveystoimen virtaviivaistamishankkeen avulla lapsiperheiden varhaista tukea vahvistetaan. Painopis-

teen siirtäminen korjaavista palveluista ennaltaehkäiseviin palveluihin täytyisi lähivuosina näkyä korjaavien palveluiden kustannusten vähenemisenä.”

Vuonna 2016 lastensuojelussa tapahtui myönteinen kehitys sekä suorite- että talouslukujen perusteella, mutta sen jälkeen kehitys on jälleen vuosittain ollut kielteinen. Joka vuosi laitoshoidon kasvun syyksi on kaupungin toimintaker-

tomuksissa raportoitu lasten ja nuorten vaikeahoitoisuus ja erityishoidon tarve ja viime vuosina lisäksi huumeiden käytöstä johtuvat syyt. Vuodesta 2019 alkaen sosiaali- ja terveystalouden tuotantovastuu on ollut Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymällä eikä luonnollisestikaan kaupungin toimintakertomuksessa enää selvitetä yksityiskohtaisesti sosiaali- ja terveystalouden oleellisia tapahtumia.

Arviointi: Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä oli tavoiteltua tasoa huomattavasti suurempi. Tarkastuslautakunta pitää lastensuojelusijoitusten määrän kehitystä erittäin huolestuttavana. Vuosina 2015 - 2019 kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten/nuorten määrä on joka vuosi ollut yli 170 ja niistä kahtena viimeisenä vuonna jopa yli 200. Myös sijoitettujen suhteellinen osuus 0-17-vuotiaista on Hyvinkäällä kasvanut vuosina 2018 ja 2019. Sijoitettujen suhteellinen osuus oli Hyvinkäällä Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymään kuuluvien kuntien korkein. Sitä se on ollut jo aikaisemminkin. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan ennaltaehkäisevät toimet ja varhainen tuki eivät ole olleet riittäviä tai ne eivät ole olleet oikeanlaisia tai oikea-aikaisia, koska lastensuojelun palvelutarve on jatkanut viime vuosina kasvuaan.

Suositus: Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän (Keusote) vuoden 2019 tilinpäätösraportoinnin mukaan psykologien ja sosiaalityöntekijöiden saatavuus on ollut erittäin haasteellista, mikä on heijastunut perhesosiaalityön ja lastensuojelutoiminnan kuormittumiseen. On määrätietoisesti keskityttävä ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin ja varhaiseen tukeen Keusotessa ja kaupungin sivistystoimessa ja siellä erityisesti varhaiskasvatuksessa, oppilashuollossa ja nuorisopalveluissa. On ensiarvoisen tärkeää sopia lasten ja nuorten tukemiseen liittyvistä yhteisistä toimintatavoista ja selkeistä työnjaoista Keusoten kanssa. Sosiaalityöntekijöiden työkuormaa saadaan vähennettyä, kun asiakkaiden määrä pienenee.

Ennaltaehkäisevän työn ja varhaisen tuen tarkoituksenaan on vähentää korjaavan työn tarvetta. Tähän mennessä niiden toimien vaikuttavuus ei ole ollut toivotulla tasolla. Kaupungin ja Keusoten onkin yhteistyössä tutkittava, miksi tähän mennessä toteutetuilla toimenpiteillä ei ole ollut vaikuttavuutta lastensuojelutarpeiden vähenemiseen. Ennaltaehkäisevän työn ja varhaisen tuen vaikuttavuutta on tarkasteltava myös muiden tahojen osalta, jotka tuottavat kyseisiä palveluja lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Lasten ja nuorten pahoinvoinnilla on kauaskantoiset seuraukset sekä inhimillisesti että taloudellisesti.

Henkilöstö

Tavoite:

Työilmapiirin paraneminen

Mittari:

Lyhytaikaisten sairauspoissaolosten (1-5 pvää) määrä on laskenut 10 % vuodesta 2018.

Raportointi toimintakertomuksessa:

▼ Koko kaupungin tasolla lyhytaikaiset sairauspoissaolot ovat vähentyneet 5,4 % verrattuna 1-12/2018.

Keuyen liikenteen sillan (Vanhankirkonsilta) aloittamista viivästytti mm. ennakoitua haastavampi maaperä, joka lisäsi pohjatutkimusten tarvetta. Toisena suunnittelun aikaa viivästyttävänä syynä oli rakennussuunnittelun kilpailutuksen suunnittelijan valintapäätöksestä tehty oikaisuvaatimus.

Tekninen lautakunta päätti 28.1.2020 investointien käyttösuunnitelmasta 2020, jossa yhtenä investointikohteena on Vanhankirkonsilta. Äänestyksen jälkeen lautakunta päätti hyväksyä investointien käyttösuunnitelman muilta osin paitsi Vanhankirkonsillan rakentamisen osalta (sillan rakentamista

ei aloiteta vuoden 2020 aikana). Kaupunginjohtaja päätti 3.2.2020 ottaa kyseiseen päätöksen kaupunginhallituksen käsiteltäväksi. Kaupunginhallitus hyväksyi 24.2.2020 investointien käyttösuunnitelman tekniselle lautakunnalle esitetyn mukaisena eli Vanhankirkon silta sisältyy vuoden 2020 suunnitelmaan.

Sillan kustannusarvio oli alun perin 4,1 milj. euroa sisältäen suunnittelukustannukset 0,4 milj. euroa. Suunnittelun edessä kustannusarvio on noussut 5,7 milj. euroon. Kuitenkin vasta urakkatarjoukset ratkaisevat lopullisen hinnan.

Hyvinvointi

Tavoite:

Nuorten päihdehoitopolun päivittäminen. Koulutetaan yläkoulujen henkilökuntaa tunnistamaan ja ohjaamaan päihdeongelmaisia asiakkaita.

Mittari:

Päihdehuoltopolku on päivitetty. Yläkoulujen henkilökunta on koulutettu.

Raportointi toimintakertomuksessa:

▼ Päihdehuoltopolun päivittäminen tehdään osana mielenterveyspalveluketjua, joka päivitetään keusote-johtoisesti.

✓ Kahdella yläkoululla on pidetty tavoitteen mukainen koulutus elo-syyskuussa 2019. Kahdella yläkoululla aihe ei ole ollut suoraan tavoitteen mukainen, mutta aiheena on ollut päihdeet. Kahdella yläkoululla koulutus ei ole toteutunut lainkaan.

Arviointi: Lyhytaikaisten sairauspoissaolojen määrässä kehityssuunta oli oikea, vaikka tavoitettu taso jäikin saavuttamatta. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kyseinen mittari oli kunnianhimoinen vuoden aikana saavutettavaksi.

Rakenneuudistusten hallinta

Tavoite:

Varmistetaan yhteistyön toimivuus tarkoituksenmukaisten yhteistyörakenteiden ja -käytäntöjen sekä selkeän työnjaon avulla. Toteutetaan (vuonna 2018 laadittuun) muutossuunnitelmaan kirjatut vuoden 2019 tavoitteet ja toimenpiteet.

Mittari:

Yhteistyön ja palveluprosessien toimivuutta koskevat tavoitteet on saavutettu muutossuunnitelman mukaisesti, kyllä/ei.

Raportointi toimintakertomuksessa:

▼ Tavoitetta asetettaessa näkemyks valtakunnallisesta ratkaisusta oli poikkeava nykytilaan nähden. Tilanteen muututtua erillistä muutossuunnitelmaa ei ole laadittu ja tavoitetta ei siten voida sellaisenaan toteuttaa. Yhteistyörakenteet Keusoten kanssa ovat olemassa ja niitä kehitetään aktiivisesti yhteistyössä kuntayhtymän kanssa. Yhteistyön rakentamisesta on jatkotavoite myös vuoden 2020 talousarviossa.

Arviointi: Tilanne on muuttunut tavoitteen asettamisen jälkeen, koska valtakunnallinen sote-uudistus on siirtynyt eteenpäin. Hyvinkään sote-palvelujen tuotannon siirryttyä 1.1.2019 alkaen Keusotelle on tällä hetkellä tärkeää huolehtia siitä, että Keusoten ja kaupungin välinen yhteistyö on toimivaa ja saumatonta, jotta kuntalaiset saavat heidän tarvitsemansa palvelut oikea-aikaisina ja laadukkaina. Keusoten ensimmäisenä toimintavuonna yhteistyö kuntayhtymän ja Hyvinkään kaupungin välillä ei ole sujunut ongelmitta. On ollut epäselvyyttä työnjaossa ja puutteita tiedonkulussa. Vuosi 2019 on ollut uusien toimintamallien hakemisen ja yhdyspintatyöskentelyn käynnistymisen aikaa.

Suositus: On ymmärrettävää, että uusi organisaatorakenne ja kuuden kunnan sosiaali- ja terveystoimintojen yhtenäistäminen ottavat oman aikansa sekä aiheuttavat joiltakin osin myös näkemuseroja kuntien kesken. Kuitenkin vuoden 2020 aikana on tarpeellista saada työnjaot Hyvinkään kaupungin ja Keusoten välillä täysin kirkkaiksi. Epäselvät työnjaot eivät ainakaan paranna huolestuttavaa kustannuskehitystä kaupungin sosiaali- ja terveystoiminnassa. Palveluprosessien sujuvuuteen tulee kiinnittää huomiota.

Elinvoimainen Hyvinkää

Tavoite:

Kaupungin vahvuuksista ja Hyvinkään Pelikirjan kärkihankkeiden tuloksista viestiminen

Mittari:

Kaupungin väestö kasvaa 0,4 % vuoteen 2018 verrattuna.

MAL-sopimuksen mukainen asuntotuotantotavoite (360 asuntoa) on täyttynyt.

Ydinkeskustan elinvoimamittauksen tulos pysyy nykyisellä hyvällä tasolla.

Raportointi toimintakertomuksessa:

▼ Vuoden 2019 aikana väestömäärä väheni 49 asukkaalla (-0,1 %).

▼ Asuntotuotanto (344 as.) ei saavuttanut MAL-sopimuksen tavoitetta.

▼ Elinvoimamittauksen tulos (3,72) laski edellisvuodesta (4.15). Trendi laskeva kaikissa kaupungeista. Hyvinkään elinvoimalukusi mitatuista kaupungeista korkein.

Väestömäärän vähenemisestä huolimatta kehityssuunta oli siinä mielessä myönteinen, että Hyvinkään asukasluvun pieneneminen oli huomattavasti maltillisempaa kuin vuonna 2018. Lisäksi vuoden 2019 marras- ja joulukuussa väestön määrä kääntyi nousuun ja asukasluku on jatkanut kasvuaan myös koko alkuvuoden 2020 ajan. Tammi-maaliskuussa 2020 Hyvinkään väestön määrä on lisääntynyt yhteensä 102 asukkaalla. Väestön lisäys on tullut kuntien välisestä nettomuutosta.

Asuntotuotanto kääntyi kasvuun edellisestä vuodesta, vaikka valmistuneiden asuntojen määrä jäikin hiukan tavoitteesta. Vuonna 2019 valmistuneiden asuntojen määrä oli kolmanneksi suurin ajanjaksolla 2004 - 2019. Viimeisen seitsemän vuoden aikana asuntotuotanto on painottunut kerrostaloasuntoihin.

Elinvoimalaskenta perustuu Elävät Kaupunkikeskustat ry:n (EKK) menetelmään. Yhdistys julkistaa vuosittain elinvoimalaskennan tiedot kaikista mukana olevista keskustoista. Seurantatiedot vuosilta 2018 - 2019 ovat 31 kaupungista. Seurannassa ei ollut mukana Hyvinkään lisäksi muita Keski-Uudenmaan kuntia. Ne olisivat sopivia verrokkikuntia arvioitaessa Hyvinkään tuloksia.

Elinvoimaluvun laskuun on vaikuttanut kauppojen ja ravintoloiden vähentyminen ja tyhjien liikeyritysten määrän kasvaminen. Seurannassa mukana olleiden kaupunkien kohdalla elinvoimaluvun muutos vuodesta 2018 oli +5,6 - -26,7 %, Hyvinkäällä se oli -10,4 %. Hyvinkäällä tyhjien liikeyritysten osuus kaikista liikeyrityksistä oli 12,0 % (muissa seurantakohteissa 5,5 - 21,3 %). Tyhjien liikeyritysten määrä oli kasvanut Hyvinkäällä edellisestä vuodesta vain hieman.

Arviointi: Vaikka kaupungin elinvoimaisuuteen ja houkuttelevuuden lisääntymiseen liittyvät tavoitetasot jäivät saavuttamatta, tulokset eivät kuitenkaan ole huolestuttavalla tasolla. Toista vuotta jatkunut väestömäärän väheneminen kääntyi loppuvuodesta 2019 nousuun ja kasvu on jatkunut vuoden 2020 alkupuolella. Kasvu on johtunut kuntien välisestä muutosta eli Hyvinkäälle päin on ollut enemmän vetovoimaa kuin Hyvinkäältä pois päin. Kuitenkin vasta vuoden 2020 loppupuolella voidaan tehdä johtopäätöksiä, onko Hyvinkäällä ollut toivottua pito- sekä vetovoimaa.

Elinvoimalaskennassa muut mukana olevat kaupungit ovat suurkaupunkeja tai lähes kaikki sijaitsevat muualla kuin Uudellamaalla, joten siksi ne eivät ole parhaita mahdollisia vertailukohteita Hyvinkäälle. Hyvinkään elinvoimaluvun kehitystä olisi hyödyllistä verrata vastaavanlaisten kaupunkien tuloksiin, kuten Keski-Uudenmaan samankokoisiin kuntiin.

Kestävä kehitys

Tavoite:

Hyvinkään energiatehokkuus- ja ilmastointitoimenpiteet

Mittari:

Hyvinkään energiatehokkuus- ja ilmastointitoimenpiteiden vuosikellossa määriteltyjen toimenpiteiden toteutuminen

Kaupunkiorganisaation energiakulutus vähenee edelliseen vuoteen verrattuna.

Raportointi toimintakertomuksessa:

▼ vuosikellon toimenpiteet valmistuivat kahta lukuun ottamatta.

Energiakulutus kasvoi 5,7 %.

Energiatehokkuus- ja ilmastotoimenpiteiden vuosikellossa määritellyt tavoitteet raportoitiin pääosin toteutuneiksi. Toteutumatta jäivät katuvalorekisteri ja Aseman koulun keittiön IV-kojeen uusiminen. Energiankulutus kehittyi tavoitteeseen nähden päinvastaiseen suuntaan. Osasyynä kielteiseen kehitykseen oli ilmanvaihtokoneiden ajan lisääminen tiloissa, joissa oli sisäilmaongelmia. Ilmanvaihtokoneiden käyttöajalle ja -tavalle löydettiin optimaalinen

ratkaisu loppuvuodesta, jolloin otettiin käyttöön Sisäilma-yhdistyksen julkaisema yleisohje ilmanvaihdon käyttämistä julkisissa palveluikiinteistöissä. Ohje sisältää periaatteet ilmanvaihtokoneiden käyttöajalle ja -teholle. Käytäntö vähensi energian kulutusta. Energiatehokkuustyöryhmän kerrottiin seuraavan energiakulutusta noin 3 kuukauden välein järjestettävissä kokouksissaan.

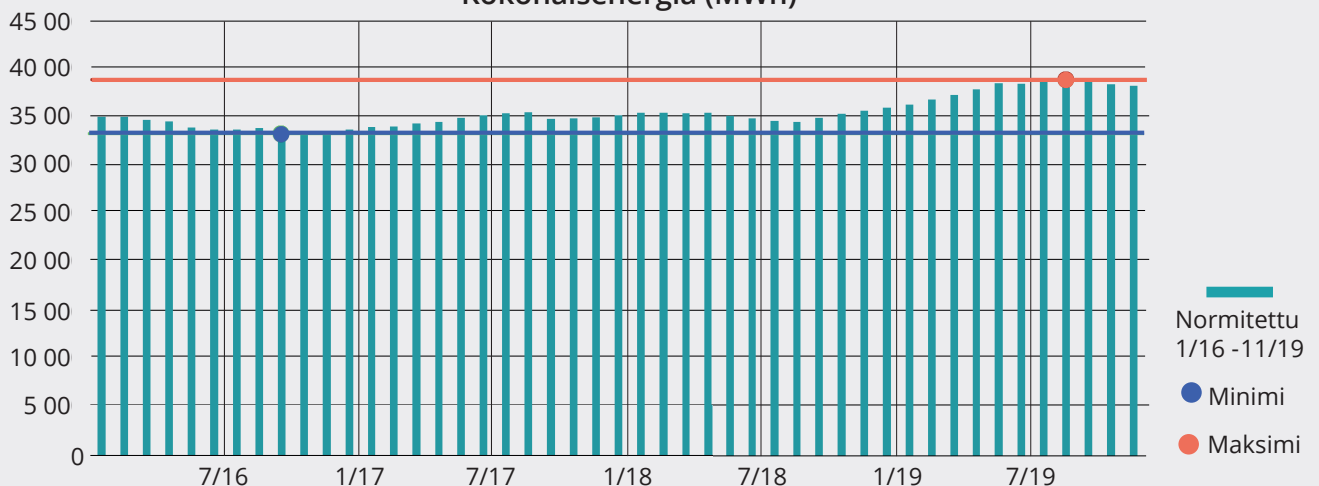

Arviointi Energiankulutus kääntyi tavoiteltuun suuntaan syksyllä 2019. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kaupunki on kyennyt toteuttamaan vuodelle 2019 asetettuja energiatehokkuus- ja ilmastotoimenpiteitä erittäin hyvin, sillä kaupungin vastuulle kohdennetusta 21 toimenpiteestä vain kaksi jäi toteuttamatta.

Suositus: Tarkastuslautakunta suosittelee luomaan selkeän toimenpidelistauksen energiakulutuksen vähentämiseksi ja määrittelemään kullekin tarvittavalle tehtävälle vastuuhenkilön. Kokonaisenergiakulutuksen vähentämisen kaltaisen ylätasen tavoitteen rinnalle on suositeltavaa määritellä tavoitteiksi useampia helposti seurattavia, lopulliseen päämäärään suuntaavia käytännön toimia.

Tilapalvelun kulutustrendi Kokonaisenergia (MWh)

3. Talouden toteutuminen

- Miten valtuuston vuodelle 2019 asettamat talouden tavoitteet ovat toteutuneet?
- Miten Hyvinkään kaupungin ja kaupunkikonsernin taloudellinen tila on kehittynyt tilinpäätöksessä annettujen tietojen perusteella?
- Onko talouden oleellisista poikkeamista annettu riittävät selvitykset toimintakertomuksessa 2019?

Kaupungin talousarvio toteutui alkuperäistä ja myös muutettua talousarviota huonommin. Osa palvelualueista ylitti määrärahasa lisämäärärahojen jälkeenkin. Näin tapahtui myös edellisellä vuonna, joten kuntalain mukainen talousarvion noudattamisperiaate ei ole täysin toteutunut. Tarkastuslautakunta pitää kaikkein huolestuttavimpana sosiaali- ja terveystalouden kehitystä.

Kaikki talouden tunnusluvut huonontuivat edellisestä vuodesta. Kaupungin tulos oli historian heikoin ja jopa vuosikate muodostui negatiiviseksi toiminnan nettomenojen voimakkaan kasvun vuoksi. Lainamäärä kasvoi uusiin ennätyslukemiin. Verotulojen huonon kehityksen osasyynä olivat kaupungista riippumattomat seikat eli kansalliset verouudistukset. Koronaepidemia tuo lisähaasteen kaupungin voimakkaasti heikentyneeseen talouden tilanteeseen.

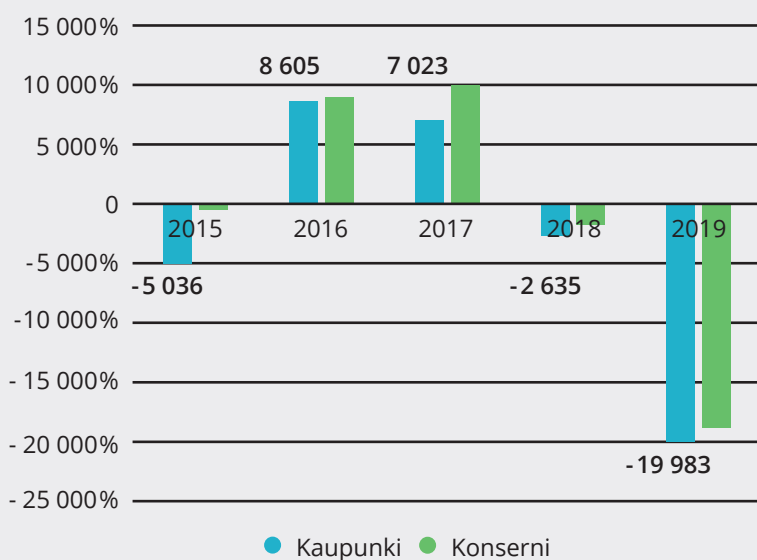
Toimintakertomuksessa annetut selvitykset poikkeamista olivat selkeitä ja perusteellisia. Myös vuoden aikana hyväksytyistä määrärahamuutoksista oli kattavat selvitykset.

Talousarvion toteutuminen

Talousarviossa 2019 todetaan, että kaupungin tuloslaskelma ja rahoituslaskelma ovat sitovia ilman liikelaitosta. Siksi tarkastuslautakunta on verrannut Hyvinkään kaupungin tilikauden tuloksen muodostumista ilman Hyvinkään Veden lukuja.

Kaupungin vuoden 2019 talousarvio laadittiin 0,6 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi. Tilikauden aikana tehtyjen määrärahamuutosten jälkeen talousarvio muodostui 20,0 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Toteutunut tulos oli sama (19,983 milj. euroa). Kaupungin tilikauden tulos oli vähän huonompi kuin konsernin tulos. Viiden viimeisen vuoden tarkastelujaksolla konsernin tulos on ollut joka vuosi kaupungin tulosta parempi.

Tilikauden tulos vuosina 2015 - 2019 (1000 €)

Valtuustoon nähden sitovana tasona oli palvelualueiden toimintakatteet eli tuloarvioiden ja määrärahojen erotus. Muutettuun talousarvioon nähden sitovia toimintakatteiden ylityksiä oli yhteensä kuudella eri palvelualueella. Lisäksi Tilapalvelu -taseyksikkö ylitti talousarvionsa. Tilapalvelun sitovana tasona oli tulos. Merkittävimmät ylitykset olivat:

- sosiaali- ja terveystalvet 5 675 556 euroa
- tekninen keskus 422 000 euroa
- tekninen palvelukeskus 170 756 euroa (ilman ateria- ja puhtauspalvelua)
- ympäristölautakunta 165 055 euroa
- tilapalvelu (taseyksikkö) 421 320 euroa

Palvelualueilla Yleissivistävä koulutus ja työpajatoiminta sekä Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta toimintakatteiden

ylitykset eivät olleet merkittäviä. Kaupunginvaltuusto on 23.3.2020 myöntänyt ylitysoikeudet kaikille edellä mainituille palvelualueille ja Tilapalvelun taseyksikölle.

Kuntalain mukaan kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarvioita. Talousarviovuoden aikana tulevista muutoksista päättää kaupunginvaltuusto. Hyvinkään kaupungin hallintosäännön mukaan talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä valtuustolle siten, että se ehtii käsitellä muutosehdotukset talousarviovuoden aikana. Talousarviossa 2019 todetaan, että muutosta haetaan osavuositarkastusten yhteydessä muutostarpeen tultua tietoon tai vuoden lopulla niin, että se voidaan käsitellä joulukuun kaupunginvaltuustossa. Seuraavalle vuodelle jäävät määräraha-ylitykset käsitellään ylityksinä ja niille haetaan ylitysoikeus.

Seuraavassa taulukossa luvut sisältävät Hyvinkään Veden luvut.

Kaupungin tilinpäätösten tunnuslukuja 2015- 2019					
	2015	2016	2017	2018	2019
Toimintakate M€	-226,1	-222,1	-221,7	-233,6	-251,4
Kasvu, %	2,4	-0,2	-0,2	5,4	7,6
Vuosikate M€	15,1	28,8	26,7	16,9	-0,09
Vuosikate/poistot %	76,6	142,5	139,1	88,1	-0,5
Alijäämä M€	-4,6	2,3	2,3	-2,3	-19,4
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v:lta, M€	-28,8	-14,7	12,6	20,6	-16,2
Investointien tulorahoitus %	94,5	156,3	130,0	90,3	-0,2
Lainakanta M€	114,5	113,5	104,7	94,5	129,5
Lainat €/asukas	2 463	2 436	2 240	2 032	2 787
Lainanhoitokate	1,0	2,4	2,7	1,6	0,2
Omavaraisuus %	53,4	53,2	55,2	55,5	47,2
Suhteell. velkaantuneisuus %	53,1	54,2	51,6	39,1	66,1

Vuosikatteen ollessa negatiivinen siitä ei jäänyt mitään käytettäväksi poistoihin eikä investointimenoihin. Negatiivinen vuosikate tarkoittaa sitä, että tulorahoituksella ei pystytty kattamaan edes toimintakuluja. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on suunnitelman mukaisten poistojen suuruinen, tulorahoitus on riittävä. Tilivuonna suunnitelman mukaiset poistot olivat yhteensä 19,3 milj. euroa. Tunnusluvun vuosikate % poistoista tulisi olla 100 % ja nyt se jäi jopa

negatiiviseksi. Vuosina 2016 ja 2017 kyseinen tunnusluku on ollut hyvällä tasolla.

Toiminnan ja investointien rahavirta viimeisen 5 vuoden aikana kuvaa rahoituksen tasapainon tilaa. Rahoitus on tasapainossa, kun kertymä on positiivinen viimeksi päättyneen tilivuonna. Rahavirran kertymä viimeiseltä viideltä vuodelta kääntyi kahden positiivisen vuoden jälkeen jälleen

negatiiviseksi. Negatiivinen määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa. Konsernin vastaava tunnusluku oli vieläkin huonommalla tasolla ollen -95,8 milj. euroa. Se on ollut viitenä edellisenä vuonna aina negatiivinen.

Kaupungin lainamäärä kääntyi voimakkaaseen kasvuun. Tähän vaikutti korkea investointitaso ja menoja pienempi tulorahoitus. **Lainanhoitokyky** huononi edellisistä vuosista oleellisesti ollen heikolla tasolla. Tulorahoituksen katsotaan riittävän lainojen hoitoon, jos tunnusluvun "lainanhoitokate" arvo on 1 tai suurempi. Konsernin lainanhoitokate oli emokaupunkia parempi ollen 0,9.

Lainojen kasvun myötä **omavaraisuusaste** heikkeni edellisistä vuosista. Hyvänä tavoitetasona pidetään 70 %:n omavaraisuusastetta. Jos tunnusluvun arvo on 50 % tai sitä alhaisempi, se kertoo merkittävän suuresta velkarasitteesta. Kaupungin omavaraisuusaste oli 47,2 %. Kaupunkikon-

sernin kyseinen tunnusluku oli vieläkin huonompi ollen 31,8 %. Konsernivelan suureneminen on johtunut pääasiassa Kiinteistö Oy Hyvinkään Sairaalanmäen rakennushankkeesta eli uuden H-sairaalan rakentamisesta. Sairaala valmistui loppukesästä 2018.

Tärkeä kaupungin tasapainoisen talouden mittari on se, ettei taseeseen ole muodostunut kattamatonta alijäämää. Hyvinkään kaupungin taseeseen jää ylijäämää 8,5 milj. euroa, kun tilikauden 2019 alijäämä vähennetään edellisten tilikausien yli/alijäämätililtä. Taloussuunnitelmassa vuosille 2020 - 2022 on arvioitu kertyvän alijäämää 8,0 milj. euroa vesiliikelaitoksen sisältyessä lukuihin (ilman liikelaitosta arvioitu alijäämä 6,6 milj. euroa). Näin ollen taloussuunnitelman perusteella taseeseen ei jäisi ylijäämää lainkaan. Alkuvuoden 2020 ennusteen mukaan vuosi 2020 näyttää talousarviota huonommalta. Lisäksi talouden tilaa tulee entisestään heikentämään koronavirusepidemiasta johtuvat liian optimistisia tämänhetkiseen tilanteeseen nähden.

Kriisikuntakriteerit

Nykytilanne

- Jos kunta ei ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää säädettyssä määräjassa
- Jos kertynyt alijäämä asukasta kohden on viimeisimmässä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä vähintään 500 euroa

TAI

Kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

- 1) Konsernituloslaskelman vuosikate on negatiivinen
- 2) Tuloveroprosentti on vähintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti
- 3) Asukasta kohden laskettu kuntakonsernin lainamäärä ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 prosentilla
- 4) Kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen on vähintään 50 prosenttia (v. 2018: 60,0 % ja v. 2019: 74,8 %) *

* Sulkeissa ne kriisikuntakriteerit, jotka Hyvinkään vuoden 2019 tilinpäätöksen mukaan täyttyivät

2022 lähtien v:n 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnusluvut

- Jos kunta ei ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää säädettyssä määräjassa (ei muutosta nykyiseen)
- Jos kertynyt alijäämä asukasta kohden on viimeisimmässä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä vähintään 500 euroa (ei muutosta nykyiseen)

TAI

Talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

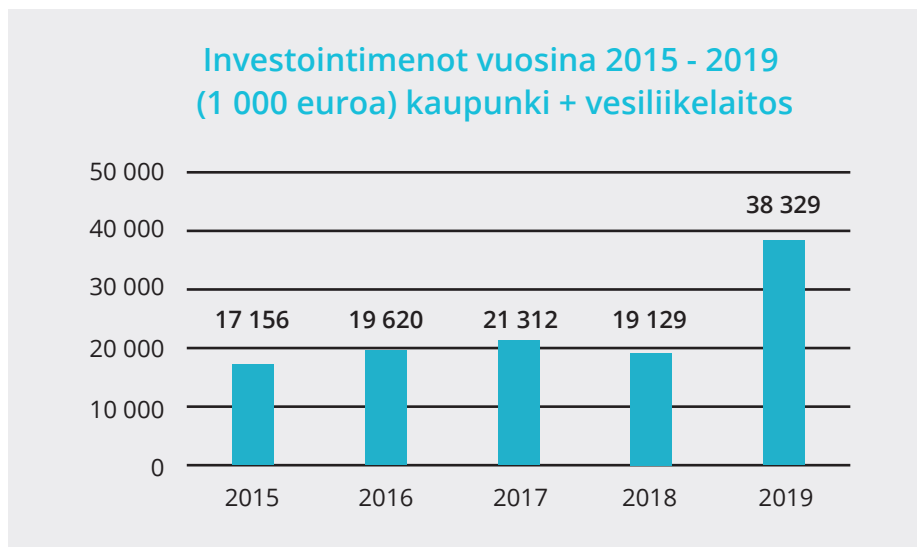
- 1) Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia (v. 2018: 94,8 % eli kriteeri ei täyttynyt, v. 2019: 46,2 %) *
- 2) Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti
- 3) Asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla
- 4) Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8

Investointien toteutuminen

Kaupungin investointitaso on vuosina 2015 - 2018 pysynyt tasaisena ja maltillisena. Vuonna 2019 investointien määrä kaksinkertaistui edelliseen vuoteen verrattuna. Merkittävimmät investoinnit liittyivät oppilaitosrakentamiseen: Monitoimitalo Kipinä ja Metsäkaltevatlo. Investoinneista talonrakennus toteutui muutetun talousarvion mukaisena ollen 27,5 milj. euroa. Kunnallistekniikan investoinnit olivat 6,0 milj. euroa eli 0,7 milj. euroa muutettua talousarviota pienemmät. Hyvinkään vesiliikelaitoksen investoinnit alituitivat budjetoidusta 2,4 milj. euroa eli 43 % ollen yhteensä 3,1 milj. euroa.

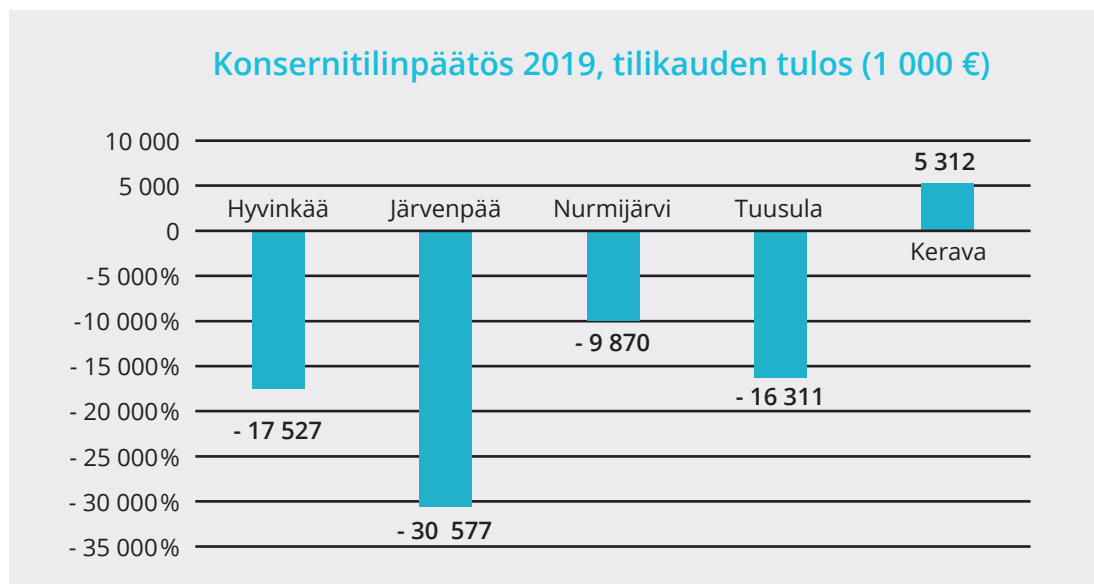
Vuoden 2019 investointimenot jouduttiin kattamaan kokonaan velkarahalla, koska vuosikate toteutui negatiivisena. Toisin sanoen tulo-rahoitus ei riittänyt edes toimintakulujen kattamiseen.

Vuoden 2020 talousarvion mukaan kaupungin investointimenot ovat yhteensä 40,0 milj. euroa (vesiliikelaitos mukaan lukien 44,4 milj. euroa). Suurimpina kohteina ovat edellä mainittujen Monitoimitalo Kipinän ja Metsäkaltevatalon lisäksi Sveitsin uimalan laajennus.

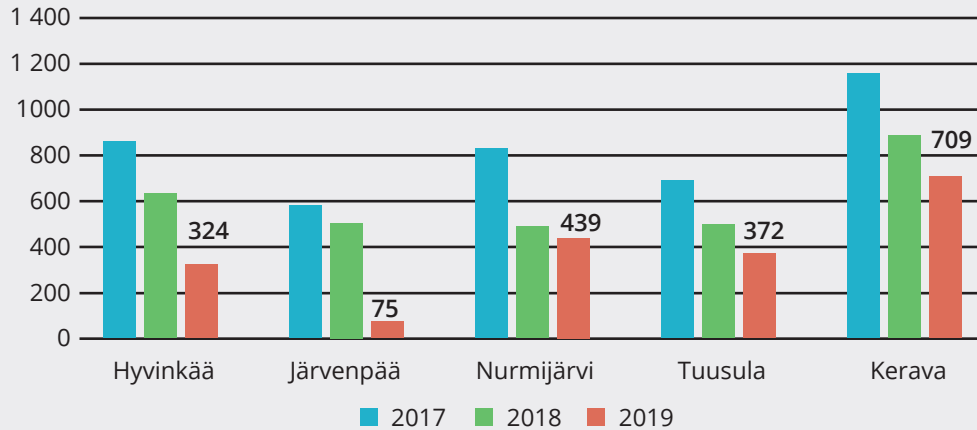

Hyvinkään lukuja verrattuna samankokoisiin Keski-Uudenmaan kuntiin

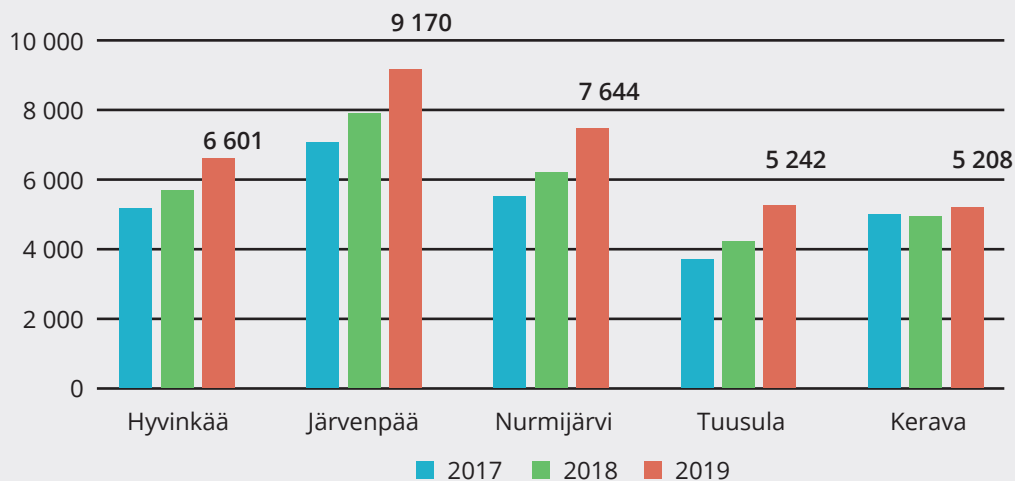
Tilinpäätöslukujen lähteenä ovat kuntien tilinpäätökset.

Vuosikatteen kehitys kuntakonsernissa 2017 - 2019 (euroa/asukas)

Konsernin lainojen kehitys 2017 - 2019 (euroa/asukas)

Hyvinkään kaupunkikonsernin tulos oli verrokkikuntiin nähden toiseksi huonoin. Järvenpään tulosta osaltaan heikensivät kertaluonteiset erät: vesiensuojelu liikelaitostuntayhtymän ja heikkokuntoisten rakennusten alakirjaukset, yhteensä 4,7 milj. euroa. Kaupunkikonsernin tulos oli negatiivinen kaikilla tarkastelussa mukana olevilla Keski-Uudenmaan kunnilla Keravaa lukuun ottamatta.

Koko konsernin vuosikate on vuosina 2017 - 2019 kehittynyt kaikissa samankokoisissa Keski-Uudenmaan kunnissa samansuuntaisesti eli se on heikentynyt. Konsernin lainakanta on kasvanut Hyvinkään lisäksi Järvenpäässä, Nurmijärvellä ja Tuusulassa. Keravalla konsernin lainojen määrässä ei ole tapahtunut oleellisia muutoksia.

Sosiaali- ja terveysten kasvu

Hyvinkään kaupungin osalta nettomenot sosiaali- ja terveyspalveluista kasvoivat kaupungin tilinpäätöksen mukaan 15,7 milj. euroa eli 10,7 % edellisestä vuodesta. Sosiaali- ja terveyspalveluiden talousarvio ylittyi 11,5 milj. euron lisämäärärahasta huolimatta 5,7 milj. euroa, johon kaupunginvaltuusto myönsi ylitysoikeuden 23.3.2020.

Keusoten tilinpäätöksen mukaan Hyvinkään oman toiminnan ja erikoissairaanhoidon kulut nousivat 12,2 milj. euroa eli 8,3 % vuodesta 2018 ja ylitys muutettuun talousarvioon verrattuna oli 4,3 milj. euroa. Lukujen ero kaupungin tilinpäätökseen verrattuna johtuu kahdesta syystä: 1) kaupungin kirjanpidossa sosiaali- ja terveystenoihin sisältyy myös kaupungin omat sotekulut (2,7 milj. euroa) ja 2) Keusoten

tilinpäätöksessä 2018 Hyvinkään sote-menot ovat suuremmat kuin kaupungin tilinpäätöksessä 2018. Kaupungin omat sote-kulut sisältävät kunnalle kuuluvat sosiaali- ja terveyspalveluiden eläkemenoperusteiset maksut. Lisäksi sinne kirjataan sosiaali- ja terveysmenoja, joita ovat syntyneet ennen 1.1.2019 (viivästynyttä laskutusta, palkkojen oikaisua, eläkemaksujen/vakuutusmaksujen tasauksia). Nämä kuitenkin vähenevät koko ajan ja ovat vuonna 2020 jo vähäisiä.

Keusoten tilinpäätöksessään antaman selvityksen mukaan Hyvinkään suurimmat kulujen ylitykset vuonna 2019 olivat:

- ikäihmisten ja vammaisten palvelualueella, ylitys noin 3,6 milj. euroa
- lasten, nuorten ja perheiden sekä aikuisten mielenterveys, päihde- ja sosiaalipalveluissa, ylitys noin 2,0 milj. euroa
- terveyspalvelut ja sairaanhoito, ylitys noin 0,6 milj. euroa.

Ylitysten syinä olivat mm. ostopalvelujen kasvu ja sijaistustannusten ylitys. Esimerkiksi kotihoidossa olleiden sairauslomien vuoksi on aiheutunut ennakoimattomia ostoja Seurelta (sijaispalvelu). Samoin vastaanottopalveluissa sijaistuskustannukset ovat ylittyneet. Lastensuojelun kustannusten kasvun syinä olivat palvelutarpeen kasvu, sijoitusten laitosvaltaistuminen ja laitoshoidon kallistuminen.

Keusoten tilinpäätöksen 2019 mukaan Hyvinkäällä nettomenot/asukas ovat korkeimmat ja matalimmat muihin Keusoten jäsenkuntiin verrattuna seuraavissa palveluissa:

Hyvinkäällä **korkeimmat** nettomenot/asukas:

- erikoissairaanhoido
- päivystys
- ensihoito
- hoito- ja hoivapalvelut
- lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Hyvinkäällä **matalimmat** nettomenot/asukas:

- suun terveydenhuolto
- kuntoutus

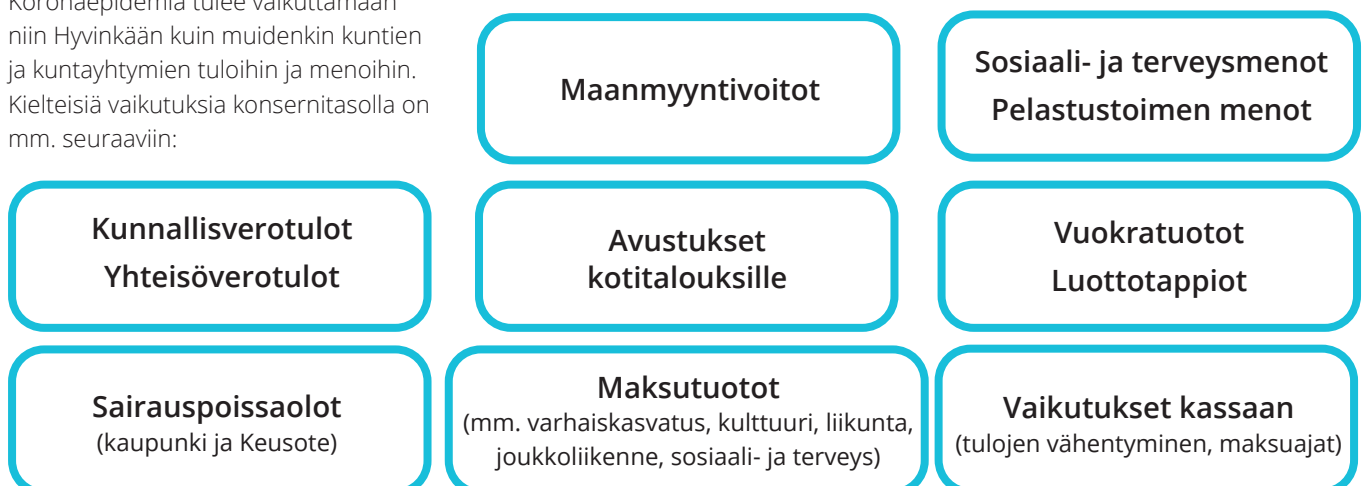
Vastaanottopalveluissa ja vammaisten palveluissa Hyvinkään nettomenot ovat toiseksi edullisimmat ja vastaavasti mielenterveys- ja päihdepalveluissa sekä aikuisten sosiaalityössä toiseksi kalleimmat muihin Keusoten jäsenkuntiin nähden.

Toimenpiteet talouden tilan kohentamiseksi

Kaupungin organisaatiossa on reagoitu talouden heikentyneeseen tilanteeseen jo syksyllä 2019 asetettaessa sitovaksi tavoitteeksi vuodelle 2020 Kestävän talouden ohjelman laatiminen kesään 2020 mennessä. Toimialoilla on alkuvuoden 2020 aikana etsitty vaihtoehtoja ja tehty laskelmia talouden tilan korjaamiseksi. Säästökeinot on käyty kaupungin johtoryhmässä läpi ja esitelty huhtikuussa 2020 valtuustolle. Samaan aikaan kaupunki on käynnistänyt koko henkilöstöä koskevat yt-neuvottelut taloudellisin ja tuotannollisin syin. Kaupunginvaltuusto päättää talouden tasapainottamistoimenpiteistä kesäkuussa 2020. Säästötoimenpiteet on tarkoitus toteuttaa vuosina 2020 - 2024.

Koronaepidemian vaikutukset

Koronaepidemia tulee vaikuttamaan niin Hyvinkään kuin muidenkin kuntien ja kuntayhtymien tuloihin ja menoihin. Kielteisiä vaikutuksia konsernitason tasolla on mm. seuraaviin:

Arviointipäätelmä koko arviointikohteesta: Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kaupungin hallintosäännön ja talousarviossa 2019 annetun ohjeistuksen perusteella määrärahamuutokset tulee ensisijaisesti käsitellä osavuosikatsausten yhteydessä tai viimeistään joulukuun kaupunginvaltuustossa. Tilivuoden jälkeen tapahtuva ylitysoikeuden käsittely on tarkoitettu toissijaiseksi menettelytavaksi. Kuntalaki ei tunne tilivuoden jälkeistä määrärahan ylitysoikeusmenettelyä.

Vuoden 2019 talousarviolyityksiä jouduttiin käsittelemään tilivuoden jälkeen. Kaupunginvaltuusto myönsi 23.3.2020 ylitysoikeuden sitovien erien määrärahojen ylityksiin käyttötalouteen yhteensä 6,9 milj. euron edestä.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen määrärahamuutosten käsittely tilivuoden aikana on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan haasteellista, koska se riippuu siitä, milloin kaupunki saa Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymältä lopulliset toteumatiedot tilivuotta koskevista sosiaali- ja terveyspalvelujen kuluista ja tuotoista. Sen sijaan kaupungin omassa toiminnassa on helpompi ennakoida määrärahojen riittävyttä talousarvioon verrattuna.

Teknisen keskuksen ylityspaine oli nähtävissä jo osavuosikatsauksen 2/2019 raportoinnin yhteydessä. Tuolloin kyseisen palvelualueen toimintakatteen toteumaksi raportoitiin talousarvioon verrattuna 84,4 %. Sekä tuotot että kulut olivat kehittyneet elokuun loppuun mennessä budjetoitua oleellisesti heikommin. Tilinpäätöksessä määrärahojen ylityksen yhtenä syynä kerrotaan alkuvuoden runsaan lumikertymän aurauksesta ja poisajosta johtuvat suuret kustannukset. Tuoseikka oli tiedossa jo osavuosikatsaus 2/2019 tilanteessa. Edellä esitetyistä huolimatta teknisen keskuksen käyttötalouteen ei esitetty määrärahamuutoksia osavuosikatsauksen yhteydessä. On myös huomioitavaa, että teknisen keskuksen määrärahat ovat ylittyneet budjetoidusta kolmena vuonna peräkkäin.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikean kuvan Hyvinkään merkittävästi heikentyneestä talouden tilasta. Hyvinkään kaupunkikonsernin tulos oli historian heikoin. Menojen kasvu oli poikkeuksellisen suurta tulojen kasvuun verrattuna. Tarkastuslautakunta näkee huolestuttavana erityisesti sosiaali- ja terveyspalvelujen menojen merkittävän nousun. Tulopuolella verotulojen heikon kertymän osasyynä olivat valtakunnalliset verouudistukset.

Uusien talonrakennushankkeiden myötä kaupungin investointimenot kasvoivat oleellisesti edellisiin vuosiin verrattuna (kasvu noin 100 %). Investointisuunnitelman 2020-2024 mukaan menot jatkuvat suurina vielä vuoden 2020 ajan, kunnes palautuvat maltilliselle tasolle. Samaan aikaan kaupungin taloudellinen tila on heikentynyt ja vaatii talouden tasapainottamistoimenpiteitä, jottei taseeseen syntyisi kattamatonta alijäämää. Vuoden 2019 tilinpäätöksen perusteella konsernin suhteellinen velkaantuminen täytti nykyisen kriisikuntakriteerin. Kahden edellisen tilinpäätöksen mukaan konsernin suhteellinen velkaantuminen ylitti raja-arvon. Uusista v. 2022 voimaan tulevista kriisikuntakriteereistä täyttyi konsernin vuosikatteen ja poiston suhde vuoden 2019 tunnusluvun kohdalla.

Lisäksi koronaepidemiaan liittyvät seikat tulevat vaikuttamaan kielteisesti kaupungin talouteen. Riskinä on verotulojen ja maksutuottojen laskeminen, sosiaali- ja terveyspalvelujen ja pelastuspalvelujen menojen kasvaminen sekä luottotappioiden syntyminen. Mikäli koronavirusepidemia pahenisi, se vaikuttaisi sairauspoissaolojen lisääntymiseen ja sitä kautta sairauspoissaoloista johtuvien kustannusten kasvuun. Koronaepidemian vuoksi on suuri riski, että talousarvio 2020 ei tule toteutumaan.

Hyvinkää ei ole kuntakentässä poikkeus, vaan useat Suomen kunnat painiskelevat talouden haasteiden edessä. Esimerkiksi lähes kaikilla samankokoisilla Keski-Uudenmaan kunnilla talouden kehitys on ollut viime vuosina samansuuntainen kuin Hyvinkäällä. Valtakunnallisesti vuoden 2019 tilinpäätöstietojen mukaan yhteensä 56/310 kunnassa päädyttiin negatiiviseen vuosikatteeseen. Hyvinkään kaupunki on yksi näistä.

Hyvinkään kaupunki on ryhtynyt ripeästi toimiin taloutensa tasapainottamiseksi. Kestävän talouden ohjelmaa varten toimialat ovat valmistelleet ehdotuksia säästökohteista. Ehdotukset sisältävät laskelmat kustannusten vähentämistarpeista.

Suositus: Toimialojen tulee panostaa talouden seurantaan vuoden varrella entistä huolellisemmin. Talousarvion noudattamisesta ja määrärahamuutosten esittämisestä on olemassa säännökset kuntalaissa ja kaupungin hallintosäännössä. Lähtökohtana tulee olla talousarvion noudattaminen ja tarvittaessa määrärahamuutosten käsittely tilivuoden aikana.

Talouden tasapainottamistoimenpiteiden yhteydessä on tarkasteltava paitsi Hyvinkään kaupungin toimintoja myös kaupungin ja Keusoten välisen yhteistyön toimivuutta. On syytä selvittää, onko joissain toiminnoissa työnjaot ja yhteistyön rajapinnat kaupungin ja Keusoten välillä vielä epäselvät ja onko osassa toiminnoista sen vuoksi kulujen kasvua.

Kaupungin taloudellisen tilan vaatimien tasapainottamistoimenpiteiden yhteydessä on otettava huomioon se, onko lasten ja nuorten palveluiden karsimisella vaikutusta pidemmällä tähtäimellä korjaavien palveluiden tarpeen kasvuun ja sen myötä sosiaali- ja terveysmenojen lisääntymiseen. On hyvä tarkastella asiaa myös toisinpäin eli olisiko kaupunkikonsernin kustannuskehityksen kannalta järkevää siirtää Keusoten palveluista voimavaroja kaupungille ennaltaehkäisevään palveluun ja varhaiseen tukeen.

Lisäksi on suositeltavaa selvittää, mistä eri sote-palvelujen kustannusten kalleus Hyvinkäällä johtuu muihin Keusoten jäsenkuntiin verrattuna. Kaiken kaikkiaan kaupungin on syytä vaikuttaa sosiaali- ja terveysmenojen huolestuttavan kustannuskehityksen katkaisemiseen omistajaohjauksellisin keinoin.

Vuoden 2020 talouden seurannassa on tärkeää ottaa huomioon, mitä riskejä koronaepidemia aiheuttaa kaupungin ja konsernin taloudelle ja toiminnalle. Tarvittaessa taloudellisiin ja toiminnallisiin tavoitteisiin on tehtävä muutoksia.

4. Kärkihanke: Kaupunki ja monimuotoiset kylät

- Miten Pelikirjan linjauksia kärkihankkeen Kaupunki ja monimuotoiset kylät osalta on viety eteenpäin?
- Miten kyseiselle kärkihankkeelle asetetut tavoitteet ovat toteutuneet?

Kärkihanketta koskevia Pelikirjan linjauksia on viety eteenpäin vuosittaisten talousarviotavoitteiden, Kylien kehittämisen toimintasuunnitelman ja Hyvinkään kaupungin turvallisuussuunnitelman kautta. Kärkihanketta on tuettu kehittämisrahalla ja osallistuvan budjetoinnin kautta jaettavalla määrärahalla sekä ulkopuolisella tukirahalla.

Kärkihankkeelle asetetut tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Kuitenkin on riski, että Pelikirjan linjausten mukainen kylien elinvoimaisuuden tukeminen jää kaupungin talouden tasapainottamisympyröiden varjoon.

Tarkastuslautakunnan tilivuoden 2019 arviointia koskevaan työohjelmaan sisältyi kaksi kärkihanketta, joista toinen oli Kaupunki ja monimuotoiset kylät. Hyvinkään viisi suurinta kylää ovat Kaukas, Kytäjä, Noppo, Palopuro ja Ridasjärvi.

Arvioinnin aineiston muodostivat Pelikirja, talousarvio 2019, tilinpäätös 2019, kärkihankekortti, kärkihankkeen hankeryhmän kokousmuistiot, Hyvinkään kylien kehittämis-

toiveiden kartoitus, Kylien kehittämisen toimintasuunnitelma, kyläasiain neuvottelukunnan kokousmuistiot, talouspalveluista saadut tilastot, kärkihankkeen hankeryhmän edustajilta saadut selvitykset, kaupunginjohtajan päätökset osallistuvan budjetoinnin määrärahan jakamisesta ja kärkihankkeen toimenpiteisiin liittyvät teknisen lautakunnan päätökset.

Väestön kehitys Hyvinkää maaseutu-/kyläalueilla

Hyvinkään kyläalueiden väestön kehitystä ja ikärakenteen muutosta on seurattu säännöllisesti ainakin vuodesta 2002 alkaen. Kyläalueiden väestön määrä on ollut seurantajak-

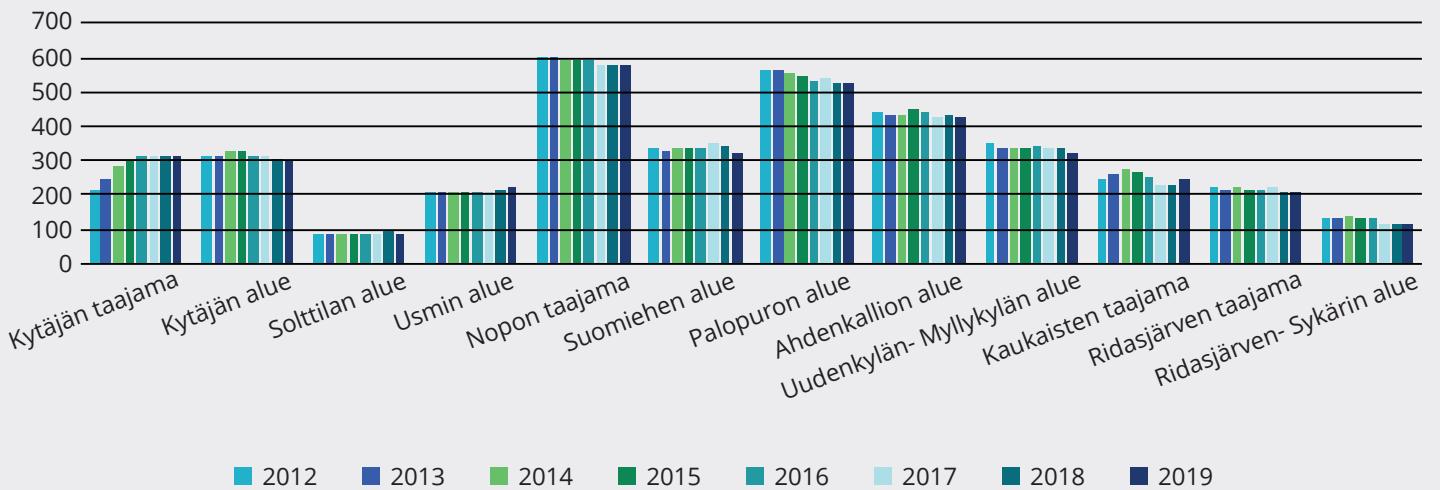
solla 2002 - 2019 suurimmillaan vuonna 2014 (3 788) ja pienimmillään vuonna 2002 (3 396).

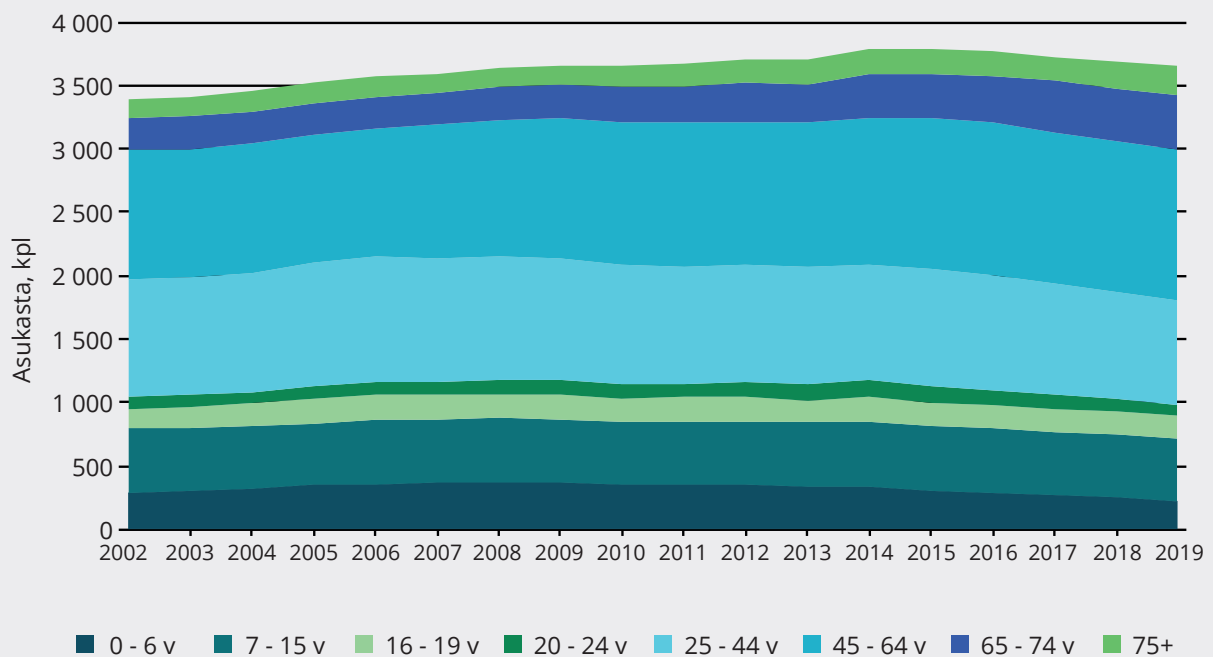
Väestön kehitys Hyvinkään maaseutualueilla vuosina 2012 - 2019

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Muutos 18/19	
Kytäjän taajama	215	247	285	300	313	314	310	313	3	1,0 %
Kytäjän alue	310	310	330	324	316	312	307	295	-12	-3,9 %
Solttilan alue	84	83	84	86	85	87	89	83	-6	-6,7 %
Usmin alue	206	204	207	207	209	209	217	220	3	1,4 %
Nopon taajama	599	599	594	594	593	574	577	575	-2	-0,3 %
Suomiehen alue	334	329	334	335	336	352	342	321	-21	-6,1 %
Palopuron alue	565	559	553	546	531	541	528	526	-2	-0,4 %
Ahdenkallion alue	440	431	436	452	444	428	432	428	-4	-0,9 %
Uudenkylän - Myllykylän alue	354	337	333	334	345	338	333	318	-15	-4,5 %
Kaukasten taajama	248	262	271	264	255	232	226	243	17	7,5 %
Ridasjärven taajama	218	217	222	216	217	221	206	208	2	1,0 %
Ridasjärven - Sykärin alue	133	131	139	127	127	115	115	118	3	2,6 %
Yhteensä	3 706	3 709	3 788	3 785	3 771	3 723	3 682	3 648	-34	-0,9 %

Väestön kehitys Hyvinkään maaseutualueilla vuosina 2012 - 2019

Ikärakenteen muutos Hyvinkään maaseutualueilla vuosina 2002 - 2019

Arviointi: Hyvinkään kyläalueiden väestön määrä on kehittynyt vuodesta 2002 alkaen vuoteen 2014 saakka myönteisesti. Vuodesta 2015 alkaen väestö vähentynyt. Vuonna 2019 kylien asukasmäärä pienentyi 0,9 % edellisestä vuodesta. Kylien kohdalla väestön kehityksessä oli kuitenkin eroja. Merkittävin ero muihin nähden oli Kaukasten taajamassa, jossa asukasmäärä kasvoi peräti 7,5 % vuodesta 2018.

Kyläasiain neuvottelukunta

Kaupunki ja monimuotoiset kylät -kärkihankkeen hankeryhmä tekee yhteistyötä Kyläasiain neuvottelukunnan kanssa. Neuvottelukunta on kaupunginhallituksen nimeämä ja se toimii kylien yhteistyöelimenä. Neuvottelukuntaan kuuluvat kaupunginjohtajan ja kaupunginhallituksen nimeämien luottamushenkilöiden lisäksi kylien yhdistysten nimeämät edustajat. Kyläasiain neuvottelukunnan muistiot ovat nähtävillä kaupungin kotisivulla.

Kärkihankkeelle asetetut tavoitteet talousarviossa 2019

Kärkihankkeelle oli asetettu seuraavat tavoitteet ja ne toteutuivat seuraavasti:

- Yksi valtuustotason tavoite: Kylien kehittämisen toimintasuunnitelman mukaiset vuoden 2019 tavoitteet ovat toteutuneet
 - 20 tavoitteesta toteutui 16 kpl
- Tekniseen lautakuntaan nähden kaksi sitovaa tavoitetta:
 - Nopeusnäytöt 2 kpl asennettu vuoden loppuun mennessä
 - Nopeusnäytöt on asennettu Ridasjärvelle (2 kpl)
 - Kytäjän pyörätietä koskeva tiesuunnitelma on lainvoimainen
 - Kaupungin osuus valmistui, mutta ELY (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus) ilmoitti vievänsä tiesuunnitelmaa eteenpäin vasta vuonna 2021

Lisäksi **turvallisuussuunnitelmassa** on asetettu toimenpiteitä kylien turvallisuuden kehittämiseksi. Vuodelle 2019 tavoitteena oli kylien turvallisuuspuutteiden priorisointi ja kehittämissuunnitelman laatiminen tärkeimpien turvallisuuspuutteiden korjaamiseksi. Kylien turvallisuussuunnitelmien riskikartoitusten tiedot on koottu yhteen ja tiedot on toimitettu toimialoille. Tiedoista on eroteltu kaupungin vastuulle tunnistetut riskit. Kylät ovat laatineet kyläkohtaiset turvallisuussuunnitelmat, joita on päivitetty viimeksi vuonna 2018.

Kärkihankkekortin mukaan keskeiset tuotteet/palvelut ovat:

- Kylien kehittämisen toimintasuunnitelma (toteutunut, hyväksytty kv 15.10.2018)
- Kylien turvallisuussuunnitelmat (toteutunut, päivitetty v. 2018)
- Nopeusnäytöt 2 kp/vuosi (toteutunut v. 2018 ja 2019)
- Osallistuvan budjetoinnin kokeilu (toteutunut v. 2018 ja 2019)
- Luottamuksen rakentaminen kaupungin ja kyläläisten välille.

Kylien kehittämisen toimintasuunnitelma

Kylien kehittämisen toimintasuunnitelman lähtökohtana ovat olleet Kyläasiain neuvottelukunnan kartoittamat kylien kehittämistoiveet. Kyläläiset pitivät tärkeimpinä asioina kyläkoulujen ja päivähoidon jatkumisen turvaamista, Ridasjärven vesiosuuskunnan laajentumista ja tieturvallisuuden parantamista.

Kaupunginvaltuusto on 15.10.2018 hyväksynyt Kylien kehittämisen toimintasuunnitelman, jossa on yhteensä 22 tavoitetta/toimenpidettä. Osa toimenpiteistä on jatkuvia ja osa on ajoitettu eri vuosille. Toimintasuunnitelmasta on valittu vuosittain toimenpiteitä valtuustotason, hallitustason tai lautakuntatason tavoitteiksi.

Kylien kehittämistä koskevassa toimintasuunnitelmassa yhtenä tavoitteena on **kyläkoulujen toiminnan turvaaminen** ja sen onnistumisen mittarina kyläkoulujen määrä verrattuna vuoteen 2017. Hyvinkäällä on tällä hetkellä toiminnassa neljä kyläkoulua: Kytäjä, Noppo, Ridasjärvi ja Uusikylä. Kaupunginhallitus on 24.2.2020 esittänyt kaupunginvaltuustolle Uudenkylän koulun toiminnasta luopumista 1.8.2020 alkaen. Arviointihetkellä kaupunginvaltuusto ei ole vielä päättänyt asiasta. Kestävän talouden ohjelmassa yhtenä esityksenä säästökohteeksi on Ridasjärven koulun toiminnasta luopuminen tulevana vuosina oppilasennusteen perusteella.

Tekninen lautakunta on 25.6.2019 päättänyt jättää kylien kehittämistoimenpiteenä olleen **Usmin uuden tielinjauksen tietoimituksen** toteuttamatta taloudellisten resurssien puuttuessa.

Yhtenä kylien kehittämistoimenpiteenä on **osallistuvan budjetoinnin vakiinnuttaminen**. Kärkihankkeelle Kaupunki ja monimuotoiset kylät myönnetystä kärkihankerahasta on erotettu määräraha osallistuvaan budjetointiin. Kyläläiset ovat saaneet esittää toiveita kyseisen määrärahan käytöstä. Osallistuva budjetointi oli käytössä vuosina 2018 ja 2019. Vastaavanlaisessa muodossa sitä ei vakiinnutettu. Vuodesta 2020 alkaen osallistuvan budjetoinnin kautta jaettava määräraha on tarkoitettu koko kaupungin kehittämiseen.

Arviointi: Suurin osa kylien kehittämisen toimintasuunnitelmassa olevista toimenpiteistä on toteutettu. Kylien kehittämistä koskevassa toimintasuunnitelmassa yhtenä tavoitteena on kyläkoulujen toiminnan turvaaminen. Kaupungin toimet ovat kuitenkin olleet ristiriitaiset kyseiseen tavoitteeseen nähden. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan Pelikirjan kärkihankkeeseen liittyvä tavoite elinvoimaisista kylistä ja kyläkoulujen toiminnan turvaamisesta kilpailee kaupungin talouden tasapainottamispyrkimysten kanssa.

Kärkihanketikortin mukaan yhtenä keskeisenä tuotoksena on ”Luottamuksen rakentaminen kaupungin ja kyläläisten välillä”. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan palvelujen karsiminen ei vahvista kyläläisten luottamusta kaupunkia kohtaan. Luottamus rakentuu tekojen kautta.

Kärkihankeraha ja osallistuva budjetointi

Vuoden 2019 talousarviossa kärkihankkeiden kehittämiseen kohdennettiin 300 000 euron määräraha. Kaupunginjohtaja päätti helmikuussa 2019 kyseisen määrärahan jakamisesta eri kärkihankkeille. Tätä ennen kärkihankeryhmiltä oli pyydetty esitykset hankekohtaisista rahoitustarpeista. Kaupunginjohtajan päätöksellä kärkihankkeelle Kaupunki ja monimuotoiset kylät kohdennettiin 26 000 euroa (20 000 euroa vuonna 2018). Kyseisestä määrästä 15 000 euroa kohdennettiin osallistuvaan budjetointiin, johon pyydettiin kylien edustajilta ehdotuksia määrärahan käytöstä. Rahan jaosta keskusteltiin Kyläasiain neuvottelukunnassa.

Kaupunginjohtaja teki maaliskuussa 2019 päätöksen osallistuvan budjetoinnin määrärahan jakamisesta. Lisäksi kylien nopeusnäyttöjen hankintaan varatusta määrärahasta käyttämättä jäänyt 3 000 euroa jaettiin osallistuvan budjetoinnin rahoituksen kautta kaupunginjohtajan touko-

Yksityisteiden kunnossapitoavustus on kylien toimintasuunnitelmassa vuosittaisena toimenpiteenä. Vuosina 2017- 2019 kyseisiin avustuksiin on varattu 80 000 euron määräraha. Tekninen lautakunta on vuosittain tehnyt päätökset avustuksen jakamisesta. Kestävän talouden ohjelmassa yhtenä esityksenä säästökohteeksi on yksityisteiden kunnossapitoavustuksesta luopuminen.

Valokuitua kyliin -hankkeen toteuttamisen mahdollisuuksien ja mallin selvittäminen on asetettu sitovaksi tavoitteeksi vuodelle 2020. Toteuttamiseen on mahdollista saada valtiolta tukea 70 %, mikäli kunta osallistuu kustannuksiin 10 %:lla. Loput kustannukset katettaisiin liittyyiltä kerättävillä maksuilla. Kyseinen hanke ei sisälly kylien kehittämisen toimintasuunnitelmaan.

kuussa 2019 tekemällä päätöksellä. Näin ollen osallistuvan budjetoinnin kautta jaettiin vuonna 2019 yhteensä 18 000 euroa.

Kaupunginhallitus hyväksyi marraskuussa 2019 osallistuvan budjetoinnin mallin muutoksen. Osallistuvaan budjetointiin on varattu 40 000 euroa vuodelle 2020. Summasta puolet eli 20 000 euroa kohdennetaan Hyvinkään peruskouluille ja toinen puoli kaikille kuntalaisille avoimeen hakuun. Näin ollen kylien kehittämiseen ei ole enää omaa osallistuvaa budjetointia. Kärkihankkeelle on kuitenkin myönnetty kehittämisrahaa 30 000 euroa vuodelle 2020. Osallistuvan budjetoinnin laajentumisesta käsittämään koko kaupunkia tiedotettiin Kyläasiain neuvottelukuntaa syyskuussa 2019 ja uuden mallin käyttöönotosta tammikuussa 2020.

Arviointi: Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan osallistuva budjetointi on vuosina 2018 - 2019 tukenut kylien yhteisöllisyyttä. Kyseisen määrärahan avulla kylien kiinteistöjen käytettävyyttä on kohennettu ja kyläläiset ovat saaneet pieniä parannuksia kylien eri toimintoihin. Osallistuvan budjetoinnin kautta kylät tulevat kuitenkin vuodesta 2020 alkaen saamaan todennäköisesti aiempaa vähemmän rahaa, koska määräraha ei ole enää tarkoitettu vain kylien kehittämiseen vaan Hyvinkään koko kaupungin kehittämiseen.

Osallistuva budjetointi

Hakemus 2019	Myönnetty euromäärä	Rahan käyttö
Ahdenkallion grillikota	3 500	Toteutettu grillikota Ahdenkallion kylätalon pihalle. Rahoituskattoi suuren osan kustannuksista.
Kaukasten Juhlatalon kyläkahvila-toiminta	1 500	Kyläkahvilatoimintaa varten on hankittu keittiökoneita ja astioita.
Kaukasten luontopolku	0	Perustelu: Luontopolun jatkaminen sai vuonna 2018 osallistuvasta budjetoinnista 3 000 euroa.
Kaukas EloFolk	2 500	Käytetty esiintyjäkuluihin ja äänentoistoon.
Sydämeni laulut – Kytäjä /Kaukas soikoon!	0	Perustelu: Ei sisällä talkootyötä.
Kaukasten Juhlatalon piha-alueen kunnostus ja virkistyskäytön lisääminen	0	Perustelu: Kaupunki siirtää omana työnä Palvelutalon leikkivälineitä Juhlatalon pihalle.
Retkiluistelurata ja hiihtolatu Kytäjälle	2 000	Raha oli tarkoitettu Hiihtolatu -hankkeeseen. Talvi 2019 -2020 oli lähes lumeton, joten latua ei pystytty tekemään kertaakaan, joten koko palautettiin kaupungille maaliskuussa 2020.
Kytäjän Maapirtin kalustehankinta	3 500	Ostettu käytettyjä tuoleja ja pöytiä sekä uusia pöytiä. Jäljelle jäänyt raha 67 euroa palautettu kaupungille.
Nopon koulun liikuntapaikat	2 000	Käytetty Nopon koulun pihakentän valaistukseen, joka toteutettiin kaupungin omana työnä.
Palopuron kentän urheiluvälineiden uusinta	1 000	Hankittiin kentälle koripallorenkaita verkkoineen sekä monitoimiverkko.
Ridasjärven uimaranta	2 000	Rahoitus kattoi osan Ridasjärven uimarannan rakentamisesta.
Yhteensä	18 000	

Ulkopuoliset tukirahat

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset) ja Leader-ryhmät rahoittavat hankkeita, joissa selvitetään, suunnitellaan tai kehitetään maaseudun palveluita. Kehittämisen- ja investointihankkeilla voidaan parantaa maaseudun palveluita ja asumisen edellytyksiä ja monipuolistaa alueen elinkeinoja ja siten kohentaa kylien ja kuntien vetovoimaa.

Hyvinkää on rahoittanut Eteläisen maaseudun osaajat ry:n (EMO ry) Leader-toimintaa vuosittain noin 12 000 eurolla ohjelmakaudella 2014 - 2020. Konserni- ja tukipalvelujaosto on 26.5.2014 päättänyt, että Hyvinkään kaupunki osallistuu ohjelmakaudella 2014 - 2020 EMO ry:n Leader-toimintaryhmän rahoittamiseen ko. hankejaksolla enintään yhteensä 105 000 eurolla. Vuosina 2016 - 2019 Hyvinkäälle sijoituvien hankkeisiin on EMO ry:n kautta saatu julkista

(EU, valtio ja kunnat) rahoitusta noin 426 000 euroa. Tässä on mukana Pikkupässin pyöreäreitit 32 500 euroa, vaikka hankkeesta osa kohdistuu Lopelle ja Karkkilaan. Kaupunki on rakentanut yhdistysten kanssa EMO ry:n myöntämällä rahoituksella mm. seitsemän luontopolkua, joista neljä sijaitsee maaseutualueella (Kaukas, Piilolampi, Suomies, Vaskivuori).

EMO ry:n edustaja on ollut vuonna 2018 esittelemässä kyläläisille yleishyödyllisten ja yritysten tukimahdollisuuksia maaseutualueilla. Tilaisuudella pyrittiin lisäämään tietoisuutta tukimahdollisuuksista ja aktivoimaan kyläläisiä hankehakemusten tekemiseen.

Suositus: Kaupungin on suositeltavaa hyödyntää ulkopuolista tukirahoitusta jatkossakin kehittäessään kylien elinvoimaisuutta ja viihtyisyyttä.

Yleisötilaisuudet

Kyläläisille on järjestetty yleisötilaisuuksia kolme vuonna 2018 ja kaksi vuonna 2019. Tilaisuuksissa on käsitelty maaseudun hanketukien hakemista, kylien turvallisuus-suunnitelmia, kylien kehittämisen toimintasuunnitelmaa, osallistuvaa budjetointia ja Valokuitua kyliin -hanketta.

Lisäksi Hyvinkääsalissa järjestettiin helmikuussa 2020 "Tulkaa kylään!"-tapahtuma yhteistyössä kyläasiain neuvottelukunnan ja Kulkuriteatterin kanssa. Kaupungille oli varattu oma piste kyläasioille. Tapahtuma oli kaikille avoin tilaisuus. Tilaisuuden tarkoituksena oli tehdä tunnetuksi Hyvinkään eri kylien toimintaa ja luontoa.

Rakentaminen

Maaseutualueilla rakennusluvan myöntäminen asuntorakentamiselle edellyttää kaupunginhallituksen kehittämissuunnitelman myöntämää suunnittelutarveratkaisun myöntämistä. Kylien alueille sallitaan rakentaminen muuta aluetta pienemmille rakennuspaikoille. Kyläalueilla sijaitsevat tilat saavat enemmän rakennuspaikkoja kuin kyläalueiden ulkopuolella. Palopuron alueen rakennuskiellosta on mahdollista myöntää poikkeamia perustellusta syystä. Kaupunki ei tällä hetkellä omista maaseutualueilla maata asuinrakentamista varten. Tonttitarjonnasta vastaavat yksityiset maanomistajat.

Maaseutualueella on vuosina 2017 - 2019 myönnetty rakennuslupia uusille asuinrakennuksille 19 kpl. Noin 1/3 luvista on myönnetty Kytäjälle.

Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut

Neljästä kyläkoulusta suurimmat oppilasmäärät olivat vuonna 2019 Kytäjän ja Nopon kouluissa. Uudenkylän koulussa oppilasmäärä on laskenut alle 30 oppilaaseen ja valtuuston asettaman linjauksen mukaisesti koulutoiminnan jatkosta on tehty selvitys. Päätös koulun toiminnan jatkumisesta odottaa valtuuston käsittelyä. Ridasjärven

koulun oppilasmäärän ennustetaan laskevan lähivuosina alle 30 oppilaan. Kestävän talouden ohjelmassa yhtenä säästövaihtoehtona on esitetty koulun koulukäytöstä luopumista.

Esiopetusta annetaan koulujen alaisuudessa Kytäjällä, Nopossa ja Ridasjärvellä. Varhaiskasvatusta on tarjolla Nopossa ja Ridasjärvellä, joissa paikkaluku on pysynyt samalla tasolla vuosina 2017 - 2019.

Julkinen liikenne

Kaupunki on hankkinut Kytäjän, Palopuro -Kaukas ja Ahdenkallio -Ridasjärvi liikenteen. Kaupunki saa lipputulot. Liikennöitsijälle maksetaan sopimuksen mukainen korvaus. Kaupunki saa liikennöinnin järjestämisestä aiheutuviin nettokustannuksiin valtionapua 38 %. Kaupungin osuus kustannuksista on noin 150 000 euroa/vuosi. Liikennevuoroja on eniten Nopossa ja vähiten Kytäjällä (2 vuoroa/pvä kouluaikoina). Noppo on ainut kylä, jossa liikennöidään myös lauantaisin. Kouluvuoden ulkopuolella kylien liikennevuorot supistuvat entisestään.

Noppoon liikennöi useampi liikennöitsijä. Noppoa palvelevat markkinaehtoiset Hyvinkää - Helsinki -vuorot, Nurmijärven käyttöoikeussopimuksen mukaiset Hyvinkää - Rajamäki -Hyvinkää -vuorot sekä Hyvinkään kaupungin hankkimat Hyvinkää -Noppo - Herunen -Kytäjä -vuorot. Kaupungin osuus Nurmijärven käyttöoikeussopimuksesta on noin 20 000 euroa/vuosi.

Hyvinkää - Keravanjärvi -Mäntsälä -liikenne on Uudenmaan ELY-keskuksen hankkimaa liikennettä. Kaupungin osuus kustannuksista on noin 30 000 euroa/vuosi.

Kylien julkisen liikenteen palvelutaso parani syksyllä 2017, kun Kytäjän ja Ridasjärvi - Ahdenkallio / Jokela -Kaukas -liikennöintisopimus otettiin käyttöön. Tämän jälkeen palvelutaso on kyläliikenteessä säilynyt samalla tasolla.

Arviointi: Kaikkiin viiteen suurimpaan kylään on järjestetty julkinen liikenne. Kaupunki tukee julkisen liikenteen hankkimista yhteensä noin 200 000 eurolla vuodessa. Julkinen liikenne on vuoden 2017 jälkeen pysynyt samalla tasolla, joten kylien kehittämisen toimintasuunnitelman tavoite julkisen liikenteen palvelutason osalta on toteutunut.

Arviointipäätelmä koko arviointikohteesta: Hyvinvoivan kylän tunnusmerkkejä ovat toimivat lähipalvelut, toimiva julkinen liikenne, yhteisöllisyys, osallisuus ja kyläturvallisuus.

Tärkeitä lähipalveluja ovat mm. koulut ja varhaiskasvatuspalvelut. Kyseiset palvelut ovat vuosina 2018 - 2019 pysyneet kyläalueilla samalla tasolla. Tätä ennen kyseisiin palveluihin tuli heikennyksiä Kaukasteen kylään ja Palopurolle koulujen ja päiväkotitoiminnan lakkauttamisen myötä.

Aika-ajoin kyläkoulujen kohtalo nousee esiin, kuten nyt vuoden 2020 puolella Uudenkylän koulun osalta.

Kaikille viidelle suurimmalle kylälle kaupunki on hankkinut julkisen liikenteen. Tosin kylien välillä on eroja liikennevuorojen määrissä. Yhteisöllisyyttä ja osallisuutta kaupunki on tukenut osallistuvalla budjetoinnilla ja järjestämillään tilaisuuksilla, joissa on käsitelty kyläläisiä koskevia asioita.

Kaupunki on edistänyt osin ulkopuolisen rahoituksen turvin kylien viihtyisyyttä ja luontomatkailua rakentamalla luontopolkuja kyläalueille. Luontopolut ovat sekä kyläläisten että muiden kuntalaisten sekä matkailijoiden käytettävissä. Luontopolut ja muut kylissä sijaitsevat ulkoilu- maastot ovat tulleet vuoden 2020 alkupuolella entistä tunnetuimmiksi, kun koronapandemia on lisännyt väestön intoa luonnossa liikkumiseen.

Kaupunki on myötävaikuttanut kyläturvallisuuteen tukemalla kylien turvallisuussuunnitelmien tekemistä ja päivittämistä, toteuttamalla tieturvallisuutta parantavia toimenpiteitä, laatimalla kehittämissuunnitelman tärkeimpien turvallisuuspuutteiden korjaamiseksi ja erottelemalla niistä kaupungin vastuulle tunnistetut riskit.

Suositus: Hyvinkään kyläalueet tulee nähdä lisäarvona ja vetovoimatekijänä. Kaupungin läheinen maaseutu on työssäkäyntimatkan päässä. Mikäli kaupunki haluaa pitää kyläalueet asuttuna ja houkuttaa sinne uusia asukkaita, asumisen perusasiat on oltava kunnossa (esim. infran kunnossapito ja lähipalvelujen saatavuus).

Digitalisaatio tuo maaseudulle uusia mahdollisuuksia. Digitalisaatio muuttaa tapoja elää ja tehdä työtä, käyttää palveluja sekä osallistua ja vaikuttaa. Tämän vuoksi tietoliikenneyhteyksien parantamiseksi toteutetut toimenpiteet kyläalueilla ovat kannatettavia. Tämä puoltaisi parhailaan selvittelyn alla olevan Valokuitua kyliin -hankeen toteuttamista.

Kaupungin on suositeltavaa järjestää kyläläisten ja muiden yhteistyötahojen kanssa erilaisia kylien elinvoimaisuutta ja tunnettuutta lisääviä toimenpiteitä ja tilaisuuksia. Mikäli lähipalveluita heikennetään, tulee keksiä uusia vetovoimatekijöitä kyläalueiden asuttuna pitämiseksi.

5. Kärkihanke: Kehittyvä kaupunkikeskusta

- Miten Pelikirjan linjauksia Kehittyvä kaupunkikeskusta -kärkihankkeen osalta on viety eteenpäin?
- Miten kyseiselle kärkihankkeelle asetetut tavoitteet ovat toteutuneet?

Kehittyvä kaupunkikeskusta -kärkihanketta on viety eteenpäin Pelikirjan linjausten mukaisesti. Osallisuus on otettu hyvin huomioon kaupunkikeskustan kehittämistä suunniteltaessa. Kuntalaisille, yrittäjille, yhdistyksille ja muille alueen toimijoille on järjestetty erilaisia tilaisuuksia, joissa on voinut keskustella ja esittää ideoita keskustan kehittämiseksi. Myös mielipidekyselyt ovat olleet käytössä.

Kärkihankkeelle vuoden 2019 talousarviossa asetetut tavoitteet toteutuivat pääosin. Valtaosaa kärkihankkeen projektisuunnitelman toimenpiteistä on viety eteenpäin. Osa toimenpiteistä on jo toteutunut, mutta osa on edennyt projektisuunnitelman mukaista aikataulua myöhemmin. Projektisuunnitelma sisältää monia sellaisia toimenpiteitä, joiden toteuttaminen edellyttää pitkäjänteistä suunnittelua ja eri osapuolten sekä asiantuntijoiden kuulemista (esim. kaavoitusasiat). Tämä kaikki vaatii aikaa.

Tarkastuslautakunnan tilivuoden 2019 arviointia koskevaan työohjelmaan sisältyi kaksi kärkihanketta, joista toinen oli Kehittyvä kaupunkikeskusta.

Arvioinnin aineiston muodostivat Pelikirja, talousarvio 2019, tilinpäätös 2019, kärkihankekortti, kärkihankkeen toimenpiteisiin liittyvät toimielinten ja viranhaltijoiden päätökset, kärkihankkeen projektisuunnitelma, Hyvinkään kaupungin asumisen linjaukset 2019 - 2027, kärkihankkeen hankeryhmän edustajilta saamat selvitykset ja kärkihankkeen hankeryhmän kokousmuistiot.

Kärkihankkeelle asetetut tavoitteet talousarviossa 2019

Kärkihankkeelle oli asetettu seuraavat valtuustotason tavoitteet ja ne toteutuivat seuraavasti:

- Keskustan yleissuunnitelma radan länsipuoliseen osaan laadittu ja se sisältää vähintään kaksi vaihtoehtoista ratkaisumallia
 - vaihtoehtoiset yleissuunnitelmat eivät valmistuneet vuoden 2019 aikana, koska jäätiin odottamaan kansainvälisen nuorten arkkitehtien Europan 15 -arkkitehtikilpailun tuloksia (tuloksia tullaan hyödyntämään yleissuunnitelmien laadinnassa)

- vaihtoehtoisten yleissuunnitelmien laadintaa jatketaan ja ne tulevat valmistumaan vuoden 2020 aikana osana keskustan kehittämissuunnitelmaa (Masterplan)

- Yhteisiä neuvottelutilaisuuksia kiinteistönomistajien ja sijoittajien kanssa on järjestetty kolme kertaa vuonna 2019.
 - keskustan kiinteistönomistajia on ollut mukana Europan15- tilaisuuksissa ja syksyllä järjestetyssä seminaarissa, joten tavoite toteutui
 - keskustan täydennysrakentamista koskevaan 30.9.2019 järjestettyyn seminaariin oli kutsuttu myös keskustarakennusten isännöitsijöitä, mutta kuitenkin vain pieni osa heistä ja kiinteistönomistajista osallistui tilaisuuteen
 - keskustassa on paljon korjausrakentamisen tarpeessa olevia kiinteistöjä ja täydennysrakentaminen antaa mahdollisuuden myös peruserustuksen tekemiseen

Kaupunginhallitukseen nähden sitovia tavoitteita oli neljä ja ne kaikki toteutuivat. Tekniseen lautakuntaan nähden oli asetettu kaksi tavoitetta, joista yksi toteutui. Liikenneverkon yksityiskohtaista suunnitelmaa ei voitu tehdä, koska yleissuunnitelma oli vielä kesken.

Kärkihankkeen projektisuunnitelma

Kaupunginvaltuusto on 23.4.2018 hyväksynyt kärkihanketta koskevan projektisuunnitelman. Suunnitelma koostuu kuudesta toimenpidekokonaisuudesta ja ne sisältävät yhteensä 26 toimenpidettä, joilla edesautetaan kaupungin keskustan vetovoimaisuutta ja viihtyisyyttä. Toimenpiteille on nimetty projektiryhmät ja annettu aikataulut. Projektisuunnitelma liittyy myös kärkihankkeisiin Hangonsilta, Kuntalaisten osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi, Aktiivinen tapahtumakaupunki sekä Omaleimainen kulttuuri- ja liikuntakaupunki.

Projektisuunnitelman toimenpiteistä on vuoden 2019 loppuun mennessä toteutunut yhteensä yhdeksän. Muut toimenpiteet ovat käynnissä.

Asumiseen liittyvällä toimenpidekokonaisuudella on vain yksi toimenpide, asumisen linjausten laatiminen, joka toteutui. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 25.3.2019 Hyvinkään kaupungin asumisen linjaukset 2019 - 2027.

Kaupunkikulttuuri ja vapaa-aika -toimenpidekokonaisuuden kolmesta tavoitteesta on toteutunut yksi: materiaali-paketin kokoaminen tapahtumajärjestäjille. Sähköisten palvelujen kehittäminen tapahtumajärjestäjille on kesken. Hyvinkään kaupunki on mukana työ- ja elinkeinoministeriön Luvat ja valvonta -hankkeen tapahtumajärjestämisen osiossa. Pilotissa luodaan yksi palvelu, jonka kautta tapahtumajärjestäjä voisi jatkossa hoitaa kaikki tapahtumaan liittyvät lupa- ja ilmoitusasiat sähköisesti. Työmäärän säästön arvioidaan olevan viranomaisille noin 20-30 % ja asiakkaille noin 70 %. Hyvinkään pilottikohteena on Red Carpet -elokuva-festivaali elo-syyskuussa 2020. Koronapandemian vuoksi on riski, että pilotointi ei tule toteutumaan. Kolmantena toimenpiteenä oleva kauppatorin ja kirjastoaukion infran rakentaminen ei ole edennyt suunnitellusti ja sen toteuttaminen on jätetty harkintaan.

Kaupunkiympäristöön liittyvällä toimenpidekokonaisuudella on seitsemän tavoitetta, joista kaksi on toteutunut: kaupunkiviljelyn toteuttaminen ja julkisen taiteen periaatteiden laatiminen. Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta sekä tekninen lautakunta ovat osaltaan hyväksyneet Julkisen taiteen periaatteet -asiakirjan marraskuussa 2019. Asia menee vielä kaupunginvaltuuston käsittelyyn. Edellisistä vuosista poiketen kaupunki on vuonna 2020 luopunut viljelylaatikkojen jakamisesta kuntalaisten viljelykäyttöön koronapandemian vuoksi.

Toteutumatta on Design manual -oppaan laatiminen kaupungin keskustan ulkoasun suunnitteluun ja siihen liittyvä tulevaisuuden kaupunkikuvan muodostaminen. Näistä on luovuttu ja työtä jatketaan mahdollisesti lähiympäristösuunnitelmana. Sen sijaan kaupunkiopastuksen ja -opasteiden suunnittelu on edennyt. Opastejärjestelmän suunnittelu koskee muita kuin tieliikenneläin määrittämiä opasteita. Toteutus tulee tapahtumaan useamman vuoden

aikana. Hyvinkää-Äppiä hyödyntäen tiedusteltiin kuntalaisilta opastekylttien kehittämisestä. Vastaajien mielestä opasteiden tulisi olla selkeitä ja riittävän suurella tekstikoolalla varustettuja. Lisäksi opasteita suunniteltaessa tulisi ottaa huomioon eri liikkumismuodot.

Myös keskustan ulkoasun kohentamiseen liittyvä toimenpide on edennyt. Radanvarren yleisilmeen ja siisteyden kohentamiseksi on tehty suunnitelmia. Radanvarrella olevien kiinteistöjen omistajia houkutellessaan mukaan hankkeeseen.

Liikenne ja liikkuminen -toimenpidekokonaisuuden viidestä toimenpiteestä mikään ei ole vielä toteutunut. Lähes kaikki toimenpiteet ovat kuitenkin käynnissä. Liikenneverkon yksityiskohtaista suunnitelmaa ei voitu käynnistää, koska keskustaliikenteen yleissuunnitelman laatiminen oli vielä kesken. Yksityiskohtainen suunnitelma voidaan laatia vasta sen jälkeen, kun liikenteen yleissuunnitelma on hyväksytty. Yleissuunnitelman laadinnassa odotettiin Europa 15 -kilpailun tuloksia. Suunnitelman vaihtoehtoja ja visioita esiteltiin kaupunginhallitukselle 25.11.2019. Yleissuunnitelman valmistuminen on asetettu vuodelle 2020 valtuustotason sitovaksi tavoitteeksi.

Liityntäpysäköinnin yleissuunnitelman ja siltakannen suunnitelman laatimiset ovat käynnissä. Liityntäpysäköinnin rakennussuunnittelun aloitus odottaa yleissuunnitelman hyväksymistä. Kaupunginhallitukseen nähden sitovaksi tavoitteeksi on vuodelle 2020 asetettu liityntäpysäköintiin liittyvän asemakaavoituksen aloittaminen. Rautatieaseman pyöräparkista suunnitelma valmistui, mutta toteutus odottaa KUHA-rahoituksen varmistumista (Metropolialueen liikenneinfrastruktuurin pienet kustannustehokkaat hankkeet).

Rakentamiseen liittyvistä kuudesta toimenpiteestä kaksi on toteutunut: kaavojen ajantasaisuuden arviointi ja vuorovaiikutteinen 3D-palvelu keskustan kehittämiseen. 3D-palvelun avulla keskustan kehittämiseen osallistuvat tahot voivat vuorovaiikutteisesti tuottaa ja tarkastella kaupunkikeskustan tulevaisuudenkuvaa. 3D-palvelussa on julkaistu sekä kaupungin omia kaavahankkeita että yritysten suunnitelmia.

Keskustan täydennysrakentamisen ja pysäköinnin mitoituseriaatteiden laatiminen ja edellytysten arviointi on edennyt. Täydennysrakentamisen ja pysäköinnin periaatteita valmistellaan ja testataan kaikissa keskustassa käynnissä olevissa kaavahankkeissa. Vuodelle 2020 on asetettu kaupunginhallitukseen nähden sitovaksi tavoitteeksi pysäköinnin vaihtoehtoisten ratkaisumallien valmistelu.

Kaupungin tavoitteena on edistää keskusta-alueella täydennysrakentamista. Tämä tapahtuisi tiivistämisrakentamisella ja jo olemassa olevia kiinteistöjä laajentamalla tai korottamalla. Täydennysrakentamisesta kartoitettiin syksyllä 2019 kuntalaisten mielipiteitä Hyvinkää-Äppi -nimisen mobiilisuovelluksen avulla. Kyselyyn saapui 264 vastausta. Suurin osa vastaajista oli maltillisen täydennysrakentamisen kannalla (vähän yli 50 %). Noin 35 % vastaajista oli sitä mieltä, että keskustaa kannattaa ehdottomasti tiivistää. Vastaajien mielestä keskustassa tulisi olla enemmän kaupunkipuistoja, asuinkerrostaloja sekä kauppojen ja yritysten palveluita. Keskustaan rakennettavien talojen korkeuden osalta eniten kannatusta saivat 5 – 6 -kerroksiset ja 7–8 -kerroksiset talot.

Keskustan länsipuolisen osan suunnittelua varten kaupunki päätti osallistua kansainväliseen nuorten arkkitehtien **Europan 15 -kilpailuun** (kehittämisjaoston periaatepäätös 19.11.2018). Kilpailuun saatiin 16 ehdotusta. Kansainvälinen Europan-tuomaristo valitsi parhaat työt 13.9.2019 Hyvinkäällä. Kaupungin oman tuomariston näkemys huomiotiin töiden arvioinnissa. Kaikki ehdotukset olivat julkisesti nähtävillä kauppakeskus Willassa, jossa kävi vähän yli 800 kävijää.

Europan-tuomaristo valitsi voittajan, 2. palkinnon saajan ja kunniamaininnan saajat 21.10.2019 Itävallassa. Palkintojenjakotilaisuus oli 2.12.2019 Helsingissä, minkä jälkeen voittajan ja muiden palkittujen kanssa järjestettiin seminaari Hyvinkäällä. Ehdotusten jatkotyöstä osana radan länsipuolelle laadittavia vaihtoehtoisia yleissuunnitelmia jatkuu yhdessä voittajan/palkittujen kanssa.

Yritystoiminta ja palvelut -toimenpidekokonaisuuden neljästä tavoitteesta on toteutunut kaksi: kivijalka- ja pienyritysten aktivointi yhteistoimintaan tapahtumien yhteydessä ja kiinteistönomistajien ja investorien aktivointi keskustan täydennysrakentamiseen. Toimenpide Digitaalisten palvelujen hyödyntäminen markkinoinnissa ja tapahtumiin osallistumisessa peruttiin osallistujien puutteen vuoksi. Tarkoituksena oli järjestää neuvontaa/koulutusta tapahtumakalenterin käyttöön ja sosiaalisen median käyttöön markkinoinnissa.

Kärkihankeraha

Vuodelle 2019 kärkihankkeelle **Kehittyvä kaupunkikeskusta** oli kohdennettu kehittämisrahaa 90 000 euroa (85 000 euroa vuonna 2018). Vuodelle 2020 kehittämisrahan suuruus on 117 500 euroa.

Osallistaminen

Kaupunki on järjestänyt useita kärkihankkeeseen liittyviä osallistamistilaisuuksia (seminaareja, workshoppeja, yleisötilaisuuksia, keskustelutilaisuuksia). Europan 15 -kilpailu on ollut vuorovaikutteista niin yritysten/investorien, kuntalaisten kuin luottamushenkilöiden kanssa. Myös kerran kuussa järjestettävissä kaavailloissa on käsitelty usein kärkihankkeen teemoja ja toimenpiteitä. Kaavailloissa on mahdolli-

suus esittää kysymyksiä ja mielipiteitä. Lisäksi kaupunki on kartoittanut kuntalaisten näkemyksiä kärkihankkeen eri toimenpiteisin liittyvistä asioista, kuten esimerkiksi täydennysrakentamisesta ja opasteista. Kyselyiden tulokset on julkaistu kaupungin kotisivulla, joten kaikilla kuntalaisilla on ollut mahdollisuus tutustua tuloksiin.

Arviointipäätelmä koko arviointikohteesta: Kärkihanketta Kehittyvä kaupunkikeskusta on viety Pelikirjan linjausten mukaisesti eteenpäin. Keskustan kehittäminen on konkretisoitunut talousarviossa asetettujen tavoitteiden ja kärkihankkeen projektisuunnitelman toimenpiteiden toteuttamisen kautta. Osa projektisuunnitelman tavoitteista vaatii pitkäjänteistä suunnittelutyötä ja niiden toteuttaminen suunnitelmassa olevien aikataulujen puitteissa on ollut haasteellista. Lisäksi tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan toimenpiteiden määrä on suuri vuosien 2018 - 2020 aikana toteutettavaksi. Kuitenkin suurin osa toimenpiteistä on edennyt tavoitteiden suuntaisesti.

Useat projektisuunnitelmassa olevat keskustan kehittämistä koskevat hankkeet vaativat mitavia investointeja (esim. linja-autoterminaali, siltakansi). Kaupungin nykyinen taloudellinen tila asettaa haasteensa senkaltaisten hankkeiden toteuttamiselle lähivuosina. On entistä tärkeämpää saada kiinteistönomistajat ja investorit mukaan keskustan kehittämiseen myös taloudellisella panostuksella (esim. täydennysrakentaminen).

Koronapandemia tulee aiheuttamaan haasteita joidenkin kärkihanketta koskevien toimenpiteiden toteuttamiselle vuoden 2020 aikana (esim. radanvarren ulkoasun kohentaminen, kivijalkayrittäjien yhteistyön kehittäminen tapahtumien yhteydessä, sähköisen palvelun pilotointi Red Carpet -elokuva festivaalin yhteydessä).

Suositus: Kaupunkikeskustan kehittäminen elinvoimaisemmaksi ja viihtyisämmäksi on kannatettavaa, sillä keskusta on kaupungin käyntikortti ja yksi vetovoimatekijä. Kuitenkin on syytä ottaa huomioon kaupungin talouden reunaehdot ja suunnitella investoinnit pitkälle aikajänteelle sekä suorittaa priorisointia investointien toteuttamisessa.

6. Sivistystoimen toimialalla toteutetut mielipidekyselyt

- Onko sivistystoimen toimialalla toteutettujen mielipide- ja asiakaskyselyjen tulokset käsitelty sivistystoimen organisaatiossa?
- Onko kyselyjen tulosten perusteella ryhdytty tarvittaviin toimenpiteisiin?
- Miten kyselyjen tuloksista on tiedotettu?

Mielipidekyselyjen tulosten käsittely vaihtelee sivistystoimen eri palvelualueilla. Varhaiskasvatuksessa kyselyjen tulokset on pääosin käsitelty, tuloksia on hyödynnetty varhaiskasvatuspalvelujen kehittämisessä ja niistä on tiedotettu yleisesti kaupungin kotisivulla. Perusopetuksen palvelualueella on vuoden 2019 aikana toteutettu erilaisia mielipidekyselyjä erittäin paljon. Riskinä on ollut, että kaikkien kyselyjen tuloksia ei ole ehditty tarpeellisella tavalla analysoida ja näin ollen niiden osalta tuloksia ei ole voitu hyödyntää kaikilta osin. Kaikkien varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kyselyjen tuloksia ei ole viety opetuslautakunnalle tiedoksi.

Tarkastuslautakunta selvitti, mitä asiakastyytyväisyys- ja mielipidekyselyjä sivistystoimen toimialalla on toteutettu vuoden 2019 aikana. Asiakkaiden mielipiteiden kartoittaminen liittyy vahvasti Pelikirjan (kaupunkistrategia) kärkihankkeeseen ”Kuntalaisten osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi” sekä Pelikirjan tukipilariin ”Demokratia ja osallisuus”. Strategiassa todetaan, että kaupunki edistää kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Strategian mukaan kaupunki panostaa erityisesti lasten ja nuorten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien kehittämiseen.

Sivistystoimen toimialalla on vuoden 2019 aikana toteutettu useita mielipidekyselyjä (yht.17 kpl). Eniten kyselyjä on

suoritettu varhaiskasvatuspalvelujen ja perusopetuksen palvelualueilla. Osan kyselyistä on toteuttanut ulkopuolinen taho ja osan sivistystoimi itse. Kyselyillä on kartoitettu lasten, huoltajien ja henkilöstön mielipiteitä. Kulttuuripalveluissa on kartoitettu tapahtumakävijöiden näkemyksiä.

Tarkastuslautakunta on nostanut tarkastelun kohteeksi kyselyt, jotka on suunnattu laajalle vastaajajoukolle (yli 100). Lisäksi mukana on ajankohtaisuuden perusteella koulu- ja päiväkodin lakkauttamasta koskevat kyselyt. Toimintojen lakkauttaminen liittyy sivistystoimen palveluverkkosuunnitelman toteuttamiseen.

Perusopetuksessa toteutetut kyselyt

Kouluterveyskysely

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) toteutti keväällä 2019 Kouluterveyskyselyn koko maassa. Kyselyyn osallistivat perusopetuksen 4. ja 5. vuosiluokan ja 8. ja 9. vuosiluokan oppilaat sekä lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijat. THL julkisti kyselyn tulokset syyskuussa. Sivistystoimi sai koulukohtaiset tulokset marraskuussa. THL:n tilaston mukaan Hyvinkäällä vastaajien kattavuus oli 4. ja 5. vuosiluokilla 83 % ja 8. ja 9. vuosiluokilla 74 %. Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista kyselyyn vastasi 444. Kouluterveyskysely tuottaa seurantatietoa lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja avun saannista. Tarkastuslautakunta on verrannut vuoden 2019 kouluterveyskyselyn tuloksia THL:n vuonna 2017 suorittaman kyselyn tuloksiin. Lisäksi lautakunta on tarkastellut Hyvinkään tuloksia suurin piirtein

samankokoisten Keski-Uudenmaan kuntien tuloksiin sekä Uudenmaan ja koko maan keskiarvoon. Tarkastuslautakunta tuo arviointikertomuksessaan esille ne seikat, joissa Hyvinkään tulokset poikkeavat oleellisesti verrokkien tuloksista ja/tai Hyvinkään tulokset ovat kehittyneet merkittävästi kielteisempään suuntaan edellisen kouluterveyskyselyn tuloksiin verrattuna.

Kyselyn tulosten käsittely

Kouluterveyskyselyn tulokset on 20.2.2020 käsitelty oppilaitoskohtaisesti oppilashuollon ohjausryhmässä, jossa on käyty läpi myös oppilaitosten kehittämiskohteet ja toimenpiteet. Oppilaitokset ovat käsitelleet oman koulunsa tulokset.

Arviointi: Entistä pienempi osuus opiskelijoista kokee olevansa tärkeä osa luokkayhteisöä ja koulu yhteisöä. Kehityssuunta on kielteinen kaikilla kouluterveyskyselyyn vastanneilla oppilasryhmillä ja lähes poikkeuksetta myös kaikissa vertailussa mukana olevilla alueilla. Hyvinkäällä 4. ja 5. sekä 8. ja 9. luokkalaisissa oli verrokkeihin nähden vähemmän heitä, jotka kokivat olevansa tärkeä osa koulu- ja luokkayhteisöä.

Terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokevien osuus on 4. ja 5. luokkalaisten kohdalla kasvanut sekä Hyvinkäällä että kaikissa verrokkikohteissa, mutta osuus oli kuitenkin vielä maltillisella tasolla. Sen sijaan 8. ja 9. luokkalaisten kohdalla kehitystrendi Hyvinkäällä oli positiivinen: heistä terveydentilansa koki huonoksi hieman pienempi osuus kuin vuonna 2017. Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden keskuudessa terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokevien osuus on kasvanut vuonna 2019 kaikissa verrokkikohteissa vuoden 2017 kouluterveyskyselyn tuloksiin nähden.

Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista entistä suurempi osa kokee riittämättömyyden tunnetta opiskelijana. Kehitystrendi on saman suuntainen kaikissa vertailussa mukana olevissa Keski-Uudenmaan kunnissa sekä Uudellamaalla ja koko maassa. Sen sijaan 8. ja 9. luokkalaisten kohdalla kehitys on Hyvinkäällä ollut myönteistä. Entistä pienempi osuus kokee riittämättömyyden tunnetta opiskelijana. Tulos oli myös verrokkeihin nähden hyvä. (Kyseistä asiaa ei kysytty 4. ja 5. luokkalaisille kohdennetussa kouluterveyskyselyssä.)

Hyvinkään tulokset oppilaitoksen fyysisistä olosuhteista poikkeavat vertailukohteista edukseen 8. ja 9. luokkalaisten vastausten kohdalla. Hyvinkään tulos on kohentunut vuodesta 2017 ja on verrokeista positiivisin. Sen sijaan lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden kohdalla tulos poikkeaa epäedullisella tavalla vertailukohteisiin nähden. Huonot WC-, pukeutumis- ja peseytymistilat oppilaitoksessa ovat häirinneet Hyvinkäällä merkittävästi suuremman osan mielestä kuin vertailukohteissa.

Hyvinkäällä lukiot sijaitsevat vanhoissa rakennuksissa, erityisesti Hyvinkään Yhteiskoulun lukio, joissa sosiaalitytöt ovat puutteellisia eivätkä ne vastaa tämän päivän vaatimuksia. Kouluterveyskyselyn tulokset kuvastavat hyvin tätä tilannetta. Monitoimitalo Kipinän valmistuttua, jossa uusi lukio tulee sijaitsemaan, epätarkoituksenmukaisten sosiaalitytöjen ongelma poistuu.

Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan sekä 8. ja 9. luokan että lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista **yhä useampi kokee, että omalta paikkakunnalta omanikäisen on helppoa hankkia huumeita.** Kehitystrendi on ollut samanlainen sekä Hyvinkäällä että vertailukohteissa. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan sivistystoimessa on tiedostettu hyvin huumeiden entistä helpompi saatavuus nuorten keskuudessa. Tarkastuslautakunta pitää erittäin hyvänä sitä, että sivistystoimessa on reagoitu kasvaneeseen huumetarjontaan toteuttamalla eri yhteistyökumppaneiden kanssa erilaisia toimenpiteitä ja tilaisuuksia nuorten päihdekokeilujen ennaltaehkäisemiseksi ja vähentämiseksi.

Kouluterveyskyselyn tuloksen perusteella näyttää siltä, että Hyvinkään sivistystoimen toimialalla on tehty oikeansuuntaisia toimenpiteitä kiusaamiseen puuttumisessa. Tarkastuslautakunta näkee erittäin myönteisenä kehityksenä sen, että entistä suurempi osa 4. ja 5. luokkalaisista **kokee koulukiusaamisen loppuneen tai vähentyneen kiusaamisesta kertomisen jälkeen.** Kyselyn tulosten perusteella kuitenkin vielä yli 30 %:n mielestä kiusaamisesta kertomisella ei ollut vaikutusta kiusaamisen vähentämiseen.

Suositus: Kiusaamistapausten suhteen täytyy olla nolattoleranssi. Kouluilla tulee puuttua kaikkiin kiusaamistapauksiin, mikäli niitä ilmenee. Erityisen tärkeää on luoda ennaltaehkäisevät toimintatavat kiusaamistapausten ehkäisemiseksi.

Oppilaitoksissa tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota yhteisöllisyyttä vahvistavien toimenpiteiden toteuttamiseen.

”Kokee olevansa tärkeä osa luokkayhteisöä”

Selite: Indikaattori perustuu kysymykseen: ”Koen olevani tärkeä osa”. Kysymyksen osio: 1) luokkayhteisöä. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3)

en samaa enkä eri mieltä, 4) eri mieltä, 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat ne vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2.

”Kokee olevansa tärkeä osa kouluuyhteisöä”

Selite: Indikaattori perustuu kysymykseen: ”Koen olevani tärkeä osa”. Kysymyksen osio: 2) kouluuyhteisöä. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3)

en samaa enkä eri mieltä, 4) eri mieltä, 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat ne vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2.

”Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi.”

Selite: Indikaattori perustuu kysymykseen: ”Koen olevani tärkeä osa”. Kysymyksen osio: 1) luokkayhteisöä. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3)

en samaa enkä eri mieltä, 4) eri mieltä, 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat ne vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2.

”Riittämättömyyden tunne opiskelijana.”

Selite: Indikaattori perustuu kysymykseen: ”Oletko kokenut seuraavanlaisia tunteita koulutyöhösi tai opiskeluusi liittyen?” Vastausvaihtoehdot: 1) en juuri koskaan, 2) muutaman kerran kuukaudessa, 3) muutamana päivänä viikossa, 4) lähes päivittäin. Kysymyksen osio 3) minulla on

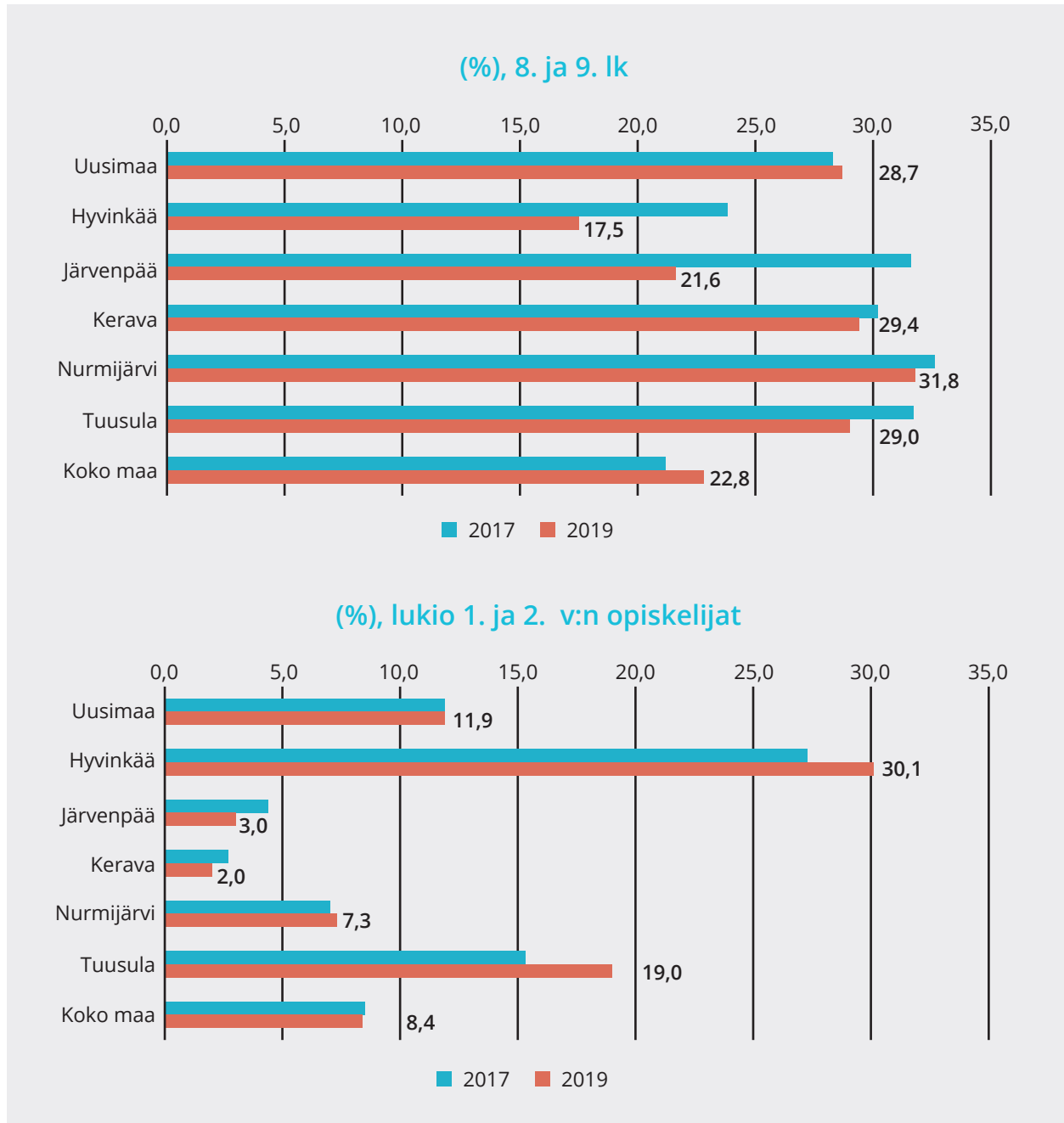
riittämättömyyden tunteita opinnoissani. Tarkastelussa ovat ne vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 3 tai 4. Indikaattori perustuu koulu-uupumuksen mittaamiseen kehitettyyn School Burnout Inventory (SBI-10) -kyselylomakkeeseen.

”Huonot WC-, pukeutumis- ja peseytymistilat oppilaitoksessa häirinneet paljon.”

Selite: Indikaattori perustuu kysymykseen: ”Ovatko seuraavat asiat häirinneet sinua oppilaitoksessa tämän lukuvuoden aikana?” Kysymyksen osio: 9) huonot WC-, pukeutu-

mis- ja peseytymistilat. Vastausvaihtoehdot: 1) ei ollenkaan, 2) jonkin verran, 3) paljon. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 3.

”Omalla paikkakunnalla helppo hankkia huumeita.”

Selite: Indikaattori perustuu kysymykseen: ”Millaisiksi arvioisit ikäisesi mahdollisuudet hankkia huumeita, esimerkiksi marihuanaa tai hasista (kannabista), omalta paikkakunnaltasi?”. Vastausvaihtoehdot: 1) erittäin helppoa, 2) melko

helppoa, 3) melko vaikeaa, 4) erittäin vaikeaa, 5) en tiedä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2.

Sivistystoimi toteutti vuonna 2019 erilaisia tilaisuuksia nuorille päihteiden käytön ennaltaehkäisemiseksi ja vähentämiseksi. Kaikille 6-luokkalaisille järjestettiin keväällä päihdekasvatus ”Päihdekupla”, jonka toteutti Elämäni sankari ry. Nuorisopalvelut yhdessä Hyria säätiön etsivien nuorisotyöntekijöiden ja seurakunnan erityisnuorisotyön kanssa toteuttivat jalkautuvaa nuorisotyötä perjantaisin ja aattoina. Syksyllä toimintaa kohdennettiin huumetilanteen vuoksi etenkin niihin paikkoihin, joissa oli noussut suurin huoli nuorten päihteiden käytöstä. Sivistystoimi järjesti Kasvatetaan yhdessä -illan kaupungintalolla 6.11.2019, jossa aiheina oli nuorten positiivisten asioiden tukeminen (harrastukset, liikunta, arjen asiat, mielen hyvinvointi), joilla ennaltaehkäistään nuorten päihdekokeiluita. Toinen Kasva-

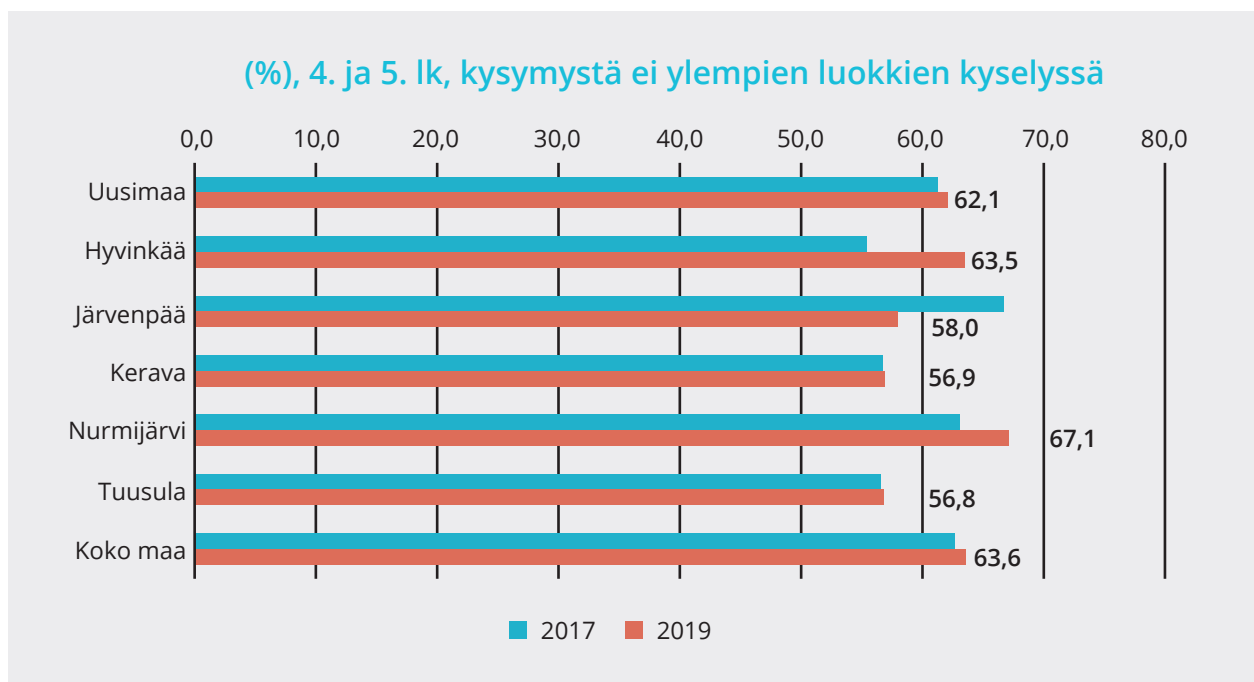
tetaan yhdessä -yleisötilaisuus oli 5.2.2020, jossa teemana olivat päihteet ja huumeet. Lisäksi koulut pitivät omia vanhempainiltoja, joissa käsiteltiin päihteisiin ja huumeisiin liittyviä asioita.

Nuorten ohjaus- ja palveluverkoston (NOP) kokouksessa 30.9.2019 käsiteltiin kaupungin huumetilannetta. Kyseistä asiaa käsiteltiin myös laajennetussa huumetilannetta käsittelevässä työryhmässä nuorten parissa toimivien tahojen kanssa 2.10. sekä 4.12.2019 (kaupunki, poliisi, Keusote, Hyria säätiö, seurakunta). Kyseisessä työryhmässä sovittiin, että Keusoten toimijat puuttuvat tilanteeseen tehostetusti (esim. tekevät lastensuojeluilmoituksia nuorten päihteiden käytöstä).

”Koulukiusaaminen loppunut tai vähentynyt kiusaamisesta kertomisen jälkeen.”

Selite: Indikaattori perustuu kysymykseen: ”Mitä on tapahtunut sen jälkeen, kun olet kertonut kiusaamisesta?”. Vastausvaihtoehdot: 1) kiusaaminen on loppunut, 2) kiusaaminen on vähentynyt, 3) kiusaaminen on jatkunut kuten ennenkin, 4) kiusaaminen on pahentunut, 5) en tiedä.

Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdot 1 tai 2. Vastaajien osuus lasketaan niistä vastaajista, jotka ovat olleet osallisena koulukiusaamistilanteessa, ja jotka ovat kertoneet koulussa tapahtuneesta kiusaamisesta lukukauden aikana jollekin koulun aikuiselle.

Perusopetuksen työhyvinvointikysely

Vastaajien määrä oli 327 eli vastausaktiivisuus oli 65 %. Vastaajina oli opettajia, rehtoreita, koulunkäyntiohjaajia, oppilashuollon henkilöstöä ja koulusihteereitä.

Vastaajista 28 % koki, että työvaatimukset, omat voimavarat ja työkyky ovat täysin tasapainossa ja 56 %:n mielestä jokseenkin tasapainossa. Suurin osa vastaajista piti ilmapii-riä työyksikössään toisia arvostavana ja avoimena (72 %). Vastaajista 83 % koki, että he saavat tukea esimieheltään. Ergonomiset ja terveydelliset tekijät on otettu huomioon työpaikalla 27 %:n mielestä useimmiten ja 56 %:n mielestä vaihtelevasti. Vastaajista 83 % oli täysin tai osittain samaa mieltä siitä, että fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen työturvallisuus on otettu hyvin huomioon. Täysin tai osittain eri mieltä oli 17 % vastaajista.

Vastaajat olivat nostaneet vapaissa vastauksissa työturvallisuuspuutteita esille etenkin aggressiivisesti käyttäytyvät

oppilaat ja huonon sisäilman. Lisäksi epäkohtana mainittiin melu ja huono työergonomia.

Osa vastaajista kaipasi työnohjausta henkisen kuormittavuuden ehkäisemiseksi. Saadun tiedon mukaan perusopetuksen puolella ei ole selkeää työnohjausmallia ja työnohjausta on ollut vaihtelevasti tarjolla.

Hyvinkään kaupungin sisäinen työnohjaus on päättynyt 30.6.2018. Perusteena oli käytännön arkaluontoisuus ja resurssien puute. Työnohjausta toteuttivat kaupungin työntekijät oman työnsä ohella. Ajan löytäminen työohjauksen hoitamiseen oli haasteellista. Toimialat ovat heinäkuun alusta 2018 alkaen vastanneet itsenäisesti työnohjauksen hankinnasta budjettinsa rajoissa. Sivustoisissa kaivattaisiin työnohjauksen keskitettyjä ohjeita henkilöstöpalveluilta.

Kyselyn tulosten käsittely

Perusopetuksen työhyvinvointikysely on käsitelty sivistystoimen kehitysseminaarissa, ja koulut ovat käyneet sen läpi omalta osaltaan (koulutasolla).

Arviointi: Perusopetuksen työhyvinvointikyselyssä vastausaktiivisuus oli hyvällä tasolla. Valtaosa vastaajista työskenteli mielellään omassa työpaikassaan.

Suurimman osan mielestä fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen työturvallisuus on otettu huomioon melko hyvin. Osa vastaajista kaipasi työnohjausta henkisen kuormittavuuden ehkäisemiseksi. Työnohjaus on yksi keino lisätä työntekijöiden työssäjaksamista ja ehkäistä työuupumusta. Työnohjauksen käyttöönotolla voikin olla sairauslomien ehkäisevä vaikutus. Näin säästettäisiin sairauslomakustannuksissa. Työnohjauksen hyötyjä ovat työhyvinvoinnin paraneminen ja motivaation kohentuminen, mikä taas näkyy toiminnan tehostumisena.

Hyvinkään kaupungilla on käytössä Väylä-malli työhyvinvoinnin edistämiseksi. Kyseistä mallia sovelletaan, kun työntekijän työkyvyssä on jo huomattu tapahtuvan heikennystä. Työnohjauksella voidaan vaikuttaa työhyvinvointiin jo ennakkoon. Hyvällä työnohjauksella voidaan ylläpitää hyvää työväirettä ja työssä jaksamista.

Suositus: Henkilöstöpalveluiden, työsuojeluorganisaation ja uuden työterveyshuollon palvelujen tarjoajan on suositeltavaa yhteistyössä sivistystoimen edustajien kanssa selvittää, millainen tarve työnohjaukselle tai muille työhyvinvointia edistäville malleille olisi ja tarvittaessa huolehtia niiden laadukkaasta toteuttamisesta. Tarkastuslautakunta suosittelee arvioimaan työhyvinvointia edistävien toimenpiteiden vaikuttavuutta työntekijälle ja työyhteisölle sekä työnantajalle.

Kysely arvioinnin kehittämisestä

Kysely toteutettiin maaliskuussa 2019. Vastaajien määrä oli 1 707, joka koostui oppilaista (61 %), huoltajista (31 %) ja opettajista (8 %). Vastaajista 30 % oli sitä mieltä, että numeroarviointi pitäisi alkaa 3. luokalla ja 21 %:n mielestä 4. luokalla. Muut luokka-asteet saivat vähemmän kannatusta. Vapaissa vastauksissa tuli esille, että numeroarviointia toivottiin sekä joulua ennen että keväällä. Osan mielestä taito- ja taideaineissa ei pitäisi olla numeroarviointia.

Vastaajista 95 % oli osallistunut arviointikeskusteluun. **Huoltajien mielipiteet** arviointikeskustelusta (kolmen kärki):

- 52 % koki saaneensa arviointikeskustelussa monipuolisesti tietoa lapsensa koulunkäynnistä
- 34 % halusi, että arviointikeskustelulomaketta kehitettäisiin
- 33 %:n mielestä luottamus koulun ja kodin välillä kasvoi.

Opettajien mielipiteet arviointikeskustelusta (kolme eniten kannatusta saanutta vaihtoehtoa):

- 68 % haluaisi kehitettävän arviointikeskustelulomaketta
- 66 % oli sitä mieltä, että sai kerrottua monipuolisesti oppilaan koulunkäynnistä
- 47 % koki, että luottamus hänen ja kodin välillä kasvoi.

Oppilaiden mielipiteet arviointikeskustelusta (vaihtoehtoja kolme eniten kannatusta saanutta):

- 51 % koki, että sai monipuolisesti tietoa koulunkäynnistä

- 30 % koki, että sai vastauksia mieltään askarruttaviin kysymyksiin
- 25 %:n mielestä luottamus hänen ja opettajan välillä kasvoi.

Vapaissa vastauksissa arviointikeskustelulomake sai paljon kritiikkiä. Lomaketta pidettiin vaikeaselkoisena ja monimutkaisena ja sitä toivottiinkin kehitettävän selkeämmäksi ja ymmärrettävämmäksi. Useiden mielestä arviointikeskusteluille pitäisi varata enemmän aikaa. Nykyistä 15 minuutin aikaa pidettiin liian lyhyenä.

Kyselyn tulosten käsittely

Kyselyä on käsitelty perusopetuksen hallinnossa, rehtoritöissä ja perusopetuksen johtoryhmässä.

Toimenpiteet kyselyn tulosten perusteella

Arvioinnin kehittämistä valmisteltiin perusopetuksen johtoryhmän pedagogisessa tiimissä ja perusopetuksen johtoryhmässä. Valmisteltu esitys oli opetuslautakunnassa 19.6.2019 § 72, jossa oli myös yhteenveto arvioinnin kehittämistä koskevan kyselyn tuloksista (kyselyn tulokset ilman vapaita vastauksia). Opetuslautakunta päätti muuttaa arviointia siten, että numeroarviointi alkaa Hyvinkäällä 4. luokalta alkaen lukuvuoden 2019-2020 alusta lähtien. Arviointikeskusteluja toteutetaan edelleen 1.-3. luokilla. Arviointikeskustelulomaketta on jo kehitetty selkeämmäksi ja se on laadittu sähköiseen muotoon.

Arviointi: Arvioinnin kehittämistä koskevan kyselyn tulokset on käsitelty tarkoituksenmukaisesti. Tarkastuslautakunta pitää erinomaisena sitä, että kyselyn tuloksista on kerrottu opetuslautakunnalle ja että tulosten perusteella päätetyt kehittämistoimenpiteet on jo toteutettu.

Arviointikysely: Opiskelijan siirtymät ja opintopolun sujuvuus koulutuksen nivelvaiheessa

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) on toteuttanut alkuvuodesta 2019 arviointikyselyn sekä opiskelijoille että koulutuksen järjestäjälle. Kysely kohdistui peruskoulun jälkeiseen nivelvaiheeseen: opiskelijoiden hakeutumis-, opiskelijaksi ottamisen- sekä ohjaus- ja jatko-opiskeluihin liittyviin palveluprosesseihin, samoin kuin koulutuksen järjestäjien eri tahojen välisen yhteistyön toimivuuteen.

Karvin ohjeistuksen mukaisesti peruskoulunsa päättävistä opiskelijoista valittiin osa kyselyyn vastaajiksi. Vastaajia oli 91.

Vastausasteikko: 1 = Täysin eri mieltä, 2 = Melko eri mieltä, 3 = Ei samaa eikä eri mieltä, 4 = Melko samaa mieltä, 5 = Täysin samaa mieltä.

Parhaat tulokset opiskelijoiden (9. lk) Hyvinkäällä antamien arvioiden perusteella seuraavien väittämien kohdalla (keskiarvo):

- Sain tarvitsemaani neuvontaa ja ohjausta hakeutumistilanteessa (5,0)
- Hakeminen koulutukseen oli sujuvaa (4,8)

Huonoimmat tulokset opiskelijoiden (9. lk) Hyvinkäällä antamien arvioiden perusteella seuraavien väittämien kohdalla (keskiarvo):

- Minulta pyydettiin palautetta ohjauksesta (2,1)
- Valinnaisaineista oli hyötyä, kun suunnittelin jatko-opintojani (2,7)

Yhdeksäsluokkalaisille suunnatussa kyselyssä oli yhteensä 48 väittämää, joista 29 % (14) sai Hyvinkään opiskelijoilta hyvän arvion (keskiarvo 4,0 tai suurempi). Yleisin arvo oli kolmen ja neljän välillä. Hyvinkäällä peruskoulun suorittaneiden keskiarvo poikkesi hyvin vähän kaikkien opiskelijavastausten yleiskeskivärtä.

Koulutuksen järjestäjille suunnatussa kyselyssä oli yhteensä 59 väittämää, Koulutuksen järjestäjän tuli vastata kyselyyn moniammatillisena ryhmänä. Vastausasteikko oli: 1= Erittäin huonosti, 2= Huonosti, 3= Kohtalaisesti, 4= Hyvin ja 5= Erittäin hyvin.

Koulutuksen järjestäjille suunnatussa kyselyssä oli yhteensä 59 väittämää, Koulutuksen järjestäjän tuli vastata kyselyyn moniammatillisena ryhmänä.

Vastausasteikko oli: 1= Erittäin huonosti, 2= Huonosti, 3= Kohtalaisesti, 4= Hyvin ja 5= Erittäin hyvin.

Parhaat arviot (arvo 5,0) koulutuksen järjestäjältä saivat mm.:

- ohjauksen aikataulutus
- yhdenvertaiset mahdollisuudet ohjaukseen
- yhteisvalintaan liittyvää toimintaa koskevat väitteet.

Huonoimmat arviot (arvo 2,0) koulutuksen järjestäjä antoi:

- oppilaanohjauksen resursseja koskeviin väitteisiin (eivät pidä resurssointia riittävänä)
- väitteeseen, joka koski säännöllistä palautteen hankkimista työelämän edustajilta yhteistyöstä (palautteen hankkiminen huonaa työelämään tutustumisen yhteistyöyrityksiltä)
- väitteisiin, jotka koskivat opetuksen järjestäjän linjauksia yhteisistä toimintamalleista tai menettelyistä nivelvaiheen toimintojen arviointiin ja kehittämiseen (yhteiset toimintamallit puutteelliset)

Väittämistä 69 % sai hyvän tai erittäin hyvän arvion.

Verrattaessa Hyvinkään koulutuksen järjestäjän arvioita kyselyn kaikkien vastaajien yleiskeskivärtä Hyvinkään tulokset olivat 21 väittämän kohdalla yleiskeskivärtä paremmat ja 32 väittämän kohdalla huonommat. Erot eivät kuitenkaan olleet merkittäviä lukuun ottamatta oppilaanohjauksen resurssointia koskevia tuloksia, jotka olivat Hyvinkäällä yleiskeskivärtä oleellisesti huonommat.

Oppilaiden ja koulutuksen järjestäjän vastauksissa oli ristiriitaisuutta oppilaalta pyydettävän palautteen kohdalla. Oppilaat olivat melko eri mieltä siitä, että heiltä on pyydetty palautetta ohjauksesta (keskiarvo 2,1). Koulutuksen järjestäjän vastausten perusteella oppilailta hankitaan säännöllisesti palautetta ohjauksesta (arvo 4,0).

Kymppiluokan opiskelijoille suunnatussa kyselyssä oli yhteensä 38 väittämää.

Vastausasteikko oli: 1= Täysin eri mieltä, 2= Melko eri mieltä, 3= Ei samaa eikä eri mieltä, 4= Melko samaa mieltä ja 5= Täysin samaa mieltä.

Parhaat arviot Hyvinkäällä kymppiluokan opiskelijat antoivat:

- mahdollisuudesta tarvittaessa keskustella kahden kesken ohjaajan tai opettajan kanssa opinnoistaan (keskiarvo 4,4)
- aikaisemman osaamisen huomioon ottamisesta opintojen suunnittelussa (keskiarvo 4,4)

Huonoimmat arviot kymppiluokan opiskelijat antoivat seuraaviin väittämiin:

- "Olen voinut antaa palautetta saamastani neuvonnasta ja ohjauksesta." (2,6)
- "Minulta on kysytty tai pyydetty oppilaitoksen taholta palautetta siitä, miten opinnot ovat lähteneet käyntiin." (2,8)

Opiskelijoiden antamien arviointien perusteella 37 % väittämistä (14) sai arvosanaksi 4,0 tai sitä suuremman. Verrattaessa Hyvinkään kymppiluokan opiskelijoiden vastausten

keskiarvoa kaikkien kymppiluokalla opiskelevien vastausten yleiskeskisarvoon poikkeamat eivät olleet oleellisia.

Kymppiluokan järjestäjälle suunnatussa kyselyssä oli yhteensä 26 väittämää. Järjestäjältä kysyttiin, miten seuraavat asiat toteutuvat? Toteutuu: 1= Erittäin huonosti, 2= Huonosti, 3= Kohtalaisesti, 4= Hyvin ja 5= Erittäin hyvin.

Minkään väittämän arvo ei Hyvinkään kohdalla ollut 1 tai 2. Väittämistä vain neljä oli saanut keskiarvon 3. Keskiarvon 4 tai 5 oli saanut yhteensä 85 % väittämistä (22 väittämää).

Arviointi: Opiskelijoiden vastausten tulokset opintopolun sujuvuudesta koulutuksen nivelvaiheissa olivat melko hyviä. Arvot eivät poikenneet oleellisesti valtakunnallisesta keskiarvosta. Opiskelijavastauksissa puutteeksi nousi sekä 9-luokkalaisten että kymppiluokkalaisten kohdalla se, että heiltä pyydetään harvoin palautetta saamastaan neuvonnasta ja ohjauksesta.

Opetuksen järjestäjille suunnattujen kyselyjen tulokset olivat hyviä lukuun ottamatta oppilaanohjauksen resurssointia ja yhteisen toimintamallin linjauksia nivelvaiheen toimintojen arviointiin ja kehittämiseen, joille opetuksen järjestäjät antoivat huonon arvion.

Suositus: Tarkastuslautakunta pitää ensiarvoisen tärkeänä, että koulutuksen järjestäjä laatii yhteiset toimintamallit ja menettelytavat nivelvaiheen palvelun arviointiin ja kehittämiseen. Kehittämiskohteena tarkastuslautakunta näkee opiskelijoilta ja yhteistyöyrityksiltä säännöllisesti kerättävän palautteen. Saatu palaute tulee systemaattisesti koulu- ja kaupunkitasoisesti käsitellä ja sopia mahdollisista kehittämistoimenpiteistä.

Jatkossa sivistystoimessa on kiinnitettävä huomiota siihen, että opiskelijoilla on mahdollisuus antaa säännöllisesti palautetta saamastaan ohjauksesta ja neuvonnasta. Palaute antaa tiedon siitä, missä asioissa oppilaanohjauksessa on onnistuttu ja missä on kehittämistarpeita. Koulutuksen järjestäjälle palautteen saaminen on ensiarvoisen tärkeää, jotta oppilaanohjaus kehittyi oikeaan ja opiskelijälähtöiseen suuntaan.

Säännöllinen työelämäpalaute on ensiarvoisen tärkeää. Keskeisiä kysymyksiä ovat: miten opiskelijan työelämään tutustumisjakso (TET-jakso) on sujunut, miten palautetta puolin ja toisin annetaan, miten jatkoyhteistyötä kehitetään, millaisia toimintamalleja työelämän ja oppilaitoksen henkilöstön kesken ylläpidetään sekä miten uusiin innovatiivisiin yhteistyön muotoihin suhtaudutaan.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan asiakastyytyväisyyskysely

Aamu- ja iltapäivätoiminnan asiakastyytyväisyyskyselyyn vastasi noin 20 % perheistä (137 huoltajaa). Kyselyllä tiedusteltiin mielipidettä mm. henkilökunnan ammattitaidosta, tiedonkulun sujuvuudesta aamu- ja iltapäivätoiminnan ja kodin välillä, kerhon sisältökokonaisuudesta, tilojen viihtyvyydestä ja turvallisuudesta, toiminnan ilmapiiristä ja lapsen kiusaamisesta.

Henkilökunnan ammattitaitoon melko tai erittäin tyytyväisiä oli 85 % vastaajista (115), samoin tiedonkulun sujuvuuteen. Vastaajat pitivät kodin ja kerhon välistä tiedonkulkua hyvin toimivana, mutta koulun ja kerhon väliseen tiedonkulkuun, erityisesti koulusta kerhoon päin, he toivoivat parannusta. Kerhojen tilojen viihtyvyyteen ja turvallisuuteen oli tyytyväisiä 78 % ja ilmapiiriin 76 % vastaajista.

Kyselyssä tiedusteltiin lapsen kiusaamisesta ja sitä, kuinka tyytyväinen huoltaja on ollut asian hoitamiseen, mikäli lasta on kiusattu aamu-/iltapäivätoiminnassa. Vastaajista 43 % oli sitä mieltä, että lasta ei ole kiusattu kerhossa, 37 %:n mielestä lasta on kiusattu joskus ja 20 % ei tiennyt. Kukaan ei ollut vastannut kohtaan "usein". Melko tai erittäin tyytyväisiä kiusaamisasian hoitamiseen oli 45 % vastaajista. Prosenttiosuus kohtaan "En osaa sanoa" oli 38 %.

Huoltajista 77 % oli sitä mieltä, että he ovat saaneet tarpeeksi aikaa henkilökunnalta, mikäli he ovat halunneet jutella lapsen liittyvistä asioista. Vain 3 % oli sitä mieltä, että aika ei ole ollut riittävää ja 20 % ei osannut sanoa.

Kyselyn tulosten käsittely

Vastauksia on käsitelty perusopetuksen johtajan sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattorin kesken. Vastauksia piti käydä läpi ohjaajalaverissa, mutta vallitsevas-

sa tilanteessa (koronavirusepidemia) se ei ole onnistunut. Saadun tiedon mukaan tulokset tullaan käymään läpi uuden toimintakauden alussa.

Arviointi: Valtaosa huoltajista oli tyytyväisiä aamu- ja iltapäivätoimintaan. Tärkeimpänä kehittämiskohteena vastaajat näkivät koulun ja kerhon välisen tiedonkulun.

Suositus: Jatkossa sivistystoimessa on huolehdittava siitä, että koulun ja kerhon välinen tiedonkulkua on toimivaa.

Kysely Uudenkylän koulun oppilaille

Sivistystoimi on lokakuussa 2019 toteuttanut kyselyn Uudenkylän koulun 1. – 4. luokkien ja 5. – 6. luokkien oppilaille sekä marraskuussa heidän huoltajillensa. Kyselyllä on kartoitettu oppilaiden mielipidettä siitä, mitä he pitävät tärkeimpinä asioina koulussa ja miltä heistä tuntuisi, jos heidän pitäisi vaihtaa koulua.

Sekä 1. – 4. että 5. – 6. luokkalaisten mielestä kaverit ovat tosi tärkeitä koulussa. Toiseksi tärkeimpänä nähtiin lyhyt koulumatka. Oppilailta kysyttiin myös, millaisessa ympäristössä on helppo ja kiva oppia. He arvostivat rauhallisuutta, turvallisuutta, pientä luokkaa ja kivoja kavereita. Koulun vaihtaminen suurimmasta osasta ei tunnu kivalta ja on jännittävää, mutta ei kuitenkaan pelottavaa.

Vanhemmat näkivät perusopetuksen järjestämisessä tärkeimmäksi näkökulmaksi koulumatkan turvallisuuden ja lapsen kaverisuhteet. Myös kyläkoulun säilyminen ja opettajan mahdollisuus huomioida yksittäinen oppilas nähtiin tärkeäksi arvoksi. Vanhemmat toivat esille, että koulun sulkeminen aiheuttaisi heille haasteita koulukyydin järjestämisessä.

Mikäli Uudenkylän koulu lakkautetaan, vanhemmat toivoivat lapsen koulupaikaksi Kolsan koulua Jokelassa

(7 vastausta), Lepolan koulua Jokelassa (5 vastausta) ja Tapainlinnan koulua Hyvinkäällä (6 vastausta).

Kyselyn tulosten käsittely

Kyselyn tulokset on käsitelty perusopetuksen hallinnossa. Sivistystoimen edustajat kertoivat kyselyn tuloksista myös sen 28.11.2019 järjestämässä tiedotus- ja kuulemistilaisuudessa Uudenkylän koululla. Opetuslautakunnassa 28.1.2020 § 2 on sivuttu kyselyn tuloksia lähinnä toiveista uudeksi koulupaikaksi syksystä 2020 alkaen.

Toimenpiteet kyselyn tulosten perusteella

Arviointihetkellä kaupunginvaltuusto ei ole vielä tehnyt päätöstä Uudenkylän koulun toiminnasta luopumisesta. Sen vuoksi ei tällä hetkellä voi arvioida, onko vanhempien esittämiä toiveita mahdolliseksi uudeksi koulupaikaksi kyetty ottamaan huomioon.

Hyvinkäälle jäävät oppilaat tulevat siirtymään Tapainlinnan kouluun ja saadun tiedon mukaan heille tullaan järjestämään kuljetus. Tapainlinnan koululle toteutetuissa kuljetuksissa voidaan hyödyntää olemassa olevia kuljetuslinjoja.

Arviointi: Tarkastuslautakunta näkee myönteisenä sen, että Uudenkylän koulun oppilaille ja huoltajille toteutetun kyselyn tuloksista on kerrottu kyselyyn vastanneille sekä opetuslautakunnalle.

Varhaiskasvatuksessa toteutetut kyselyt

Varhaiskasvatuspalveluissa on toteutettu vuoden 2019 aikana useita asiakaskyselyjä. Kyselyt ja niiden tulokset ovat nähtävillä kaupungin kotisivulla yhdessä paikassa.

hyvinkaa.fi/kasvatus-ja-koulutus/varhaiskasvatus/kyselyt/kyselyiden-tulokset

Kysely vanhemmille varhaiskasvatuksen haku- ja aloitusprosessista

Arviointi: Asiakaskyselyyn vastanneiden vanhempien mielestä varhaiskasvatuksen haku- ja aloitusprosessit ovat onnistuneet pääosin hyvin.

Osa kyselyyn vastanneista vanhemmista koki, että he eivät saaneet riittävästi tietoa varhaiskasvatuksen eri palvelumuodoista eikä hakemuksen etenemisestä hakemuksen teon jälkeen. Lyprosessia Näihin asioihin varhaiskasvatuksen palveluohjauksessa on jo reagoitu. Hakemuksen käsitte ja aikataulua on tarkennettu kaupungin kotisivulle. Varhaiskasvatuspalveluista on lisätty tiedottamista esim. neuvoloiden suuntaan sekä jalkauduttu erilaisiin tapahtumiin. Lisäksi puheluissa perheiden kanssa kerrotaan aktiivisemmin eri palvelumuodoista. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan vanhempien esittämällä näkemyksillä on ollut vaikuttavuutta, koska kyselyn tulosten perusteella on jo toteutettu kehittämistoimenpiteitä.

Kysely varhaiskasvatusikäisten lasten palveluista toimintavuodelle 2020-2021

Vanhemmat pitivät tärkeimpänä palvelumuotona kunnallista varhaiskasvatusta ja toiseksi tärkeimpänä lakisääteistä kotihoidon tukea. Kolmanneksi tärkeimmäksi nousi kotihoidon tuen kuntalisä.

Vastaajista 68 % piti tärkeimpänä lapsen säännöllistä mahdollisuutta osallistua kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen. Seuraavaksi tärkeimpänä pidettiin mahdollisuutta osallistua varhaiskasvatukseen vanhempien työvuorojen/opintojen mukaisesti (23 % vastaajista).

Vanhemmilta tiedusteltiin, kuinka suuri Hyvinkää-lisän tulisi olla, jotta he olisivat valmiita hoitamaan lapsensa kotona. Suurin osa vanhemmista (37 %) valitsisi varhaiskasvatuksen riippumatta Hyvinkää-lisän suuruudesta. Jos Hyvinkää-lisä olisi 201 – 300 euroa / lapsi, 23 % vanhemmista hoitaisi lasta kotona. Vaikka Hyvinkää-lisä olisi yli 300 euroa / lapsi,

vain 17 % vanhemmista olisi valmis hoitamaan lapsia kotona.

Vastaajista 47 % piti tärkeänä, että asiakasmaksut perustuvat hoitopäiviin ja 30 % kannatti maksujen määrittämistä kuukausittaisten tuntien perusteella.

Vanhemmilta kysyttiin, mitkä ratkaisuvaihtoehdot olisivat heidän mielestään parhaita keinoja talouden tasapainottamiseksi. Vastaajat pitivät hyvänä vaihtoehtona sitä, että he ilmoittavat aiempaa tarkemmin lapsensa hoitoajat, jotta henkilöstön työaika voidaan kohdentaa paremmin tarvetta vastaavaksi. Kannatusta sai myös päiväkodin aukioloaikojen supistaminen niin, että ns. päiväpäiväkodit olisivat avoinna klo 6:30 - 17:00. Vähiten kannatusta sai asiakasmaksujen nostaminen lain mukaisiin enimmäismaksuihin ja kesäajan maksuttomuuden poistaminen.

Kyselyn tulosten käsittely

Kyselyn tuloksista on kerrottu seuraavissa opetuslautakunnan päätöksissä: Varhaiskasvatuspalveluiden palveluvalikko 1.8.2020 alkaen (28.1.2020 § 4 ja 3.3.2020 § 15), Varhaiskasvatuksen palveluista perittävien asiakasmaksujen

määräytymisperusteet ja varhaiskasvatuksen indeksitarkastus 1.8.2020 alkaen (3.3.2020 § 16). Kyselyn tuloksia on hyödynnetty valmistellessa edellä mainittuja asioita.

Arviointi: Kyselyn tuloksista on raportoitu asianmukaisesti opetuslautakunnalle. Huoltajien mielenkiintoa on otettu huomioon varhaiskasvatusta koskevassa päätöksenteossa.

Hyvinkää-lisän suuruudella ei näytä olevan merkittävää vaikutusta lapsen kotona hoitamiseen.

Hyvinkäänkylän päiväkodin palveluiden siirtäminen muihin varhaiskasvatusyksiköihin

Hyvinkäänkylän päiväkodin toiminnan siirtämiseen liittyvät valmistelut vaikuttavat suurimpaan osaan vastanneista perheistä (96%). Suosituin vaihtoehto uudeksi päivähoitopaikaksi oli Vehkojan päiväkotiki ja toiseksi suosituin Kruununmaan päiväkotiki. Vanhemmat toivoivat, että lapsi pääsee tutustumaan siihen päiväkotikiin/perhepäivähoitopaikkaan, johon siirto tapahtuu.

Opetuslautakunta on 31.3.2020 tehnyt lopullisen päätöksen Hyvinkäänkylän päiväkodin toiminnan lakkauttamisesta, kun se hylkäsi lautakunnan 28.1.2020 päätöksestä tehdyn oikaisuvaatimuksen.

Kyselyn tulosten käsittely

Vanhempien toiveen mukaisesti perheillä oli mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti päivähoito-/esiopetuspaikan siirtoon liittyvistä asioista joulukuussa 2019, jolloin varhais-

kasvatuksen palveluohjaus oli Hyvinkäänkylän yksikössä tavattavissa kahtena eri päivänä.

Opetuslautakunnassa 28.1.2020 § 2 on käsitelty Hyvinkäänkylän päiväkodin toiminnan lakkauttamista 1.7.2020 alkaen. Kyseisessä pykälässä on myös kerrottu huoltajille tehdyn kyselyn tuloksista.

Kaikki Hyvinkäänkylän päiväkodista siirtyvät lapset ovat päässeet ensisijaisesti haluamaansa päiväkotikiin. Hyvinkäänkylän kerhosta siirtyvät lapset ovat päässeet myös haluamaansa paikkaan, jos ovat halunneet siirron päiväkotikiin. Hyvinkäänkylän kerhosta toiseen kerhoon siirtyvien hakemusten käsittely oi vielä arviointihetkellä kesken, koska hakuaika kerhoon on 30.4.2020 saakka. Saadun tiedon mukaan kaikilla lapsilla on mahdollisuus tutustua hoitopaikkaansa etukäteen.

Arviointi: Kyselyn tulokset on käsitelty asianmukaisesti. Vanhempien esittämät toiveet on kyetty ottamaan hyvin huomioon uutta päiväkotiki- tai kerhopaikkaa järjestettäessä. Näin ollen vanhempien vastauksilla on ollut vaikutusta hoitopaikkajärjestelyihin.

Varhaiskasvatuksen laadun toteutuminen Hyvinkäällä

Hyvinkään varhaiskasvatuspalvelut osallistui vuonna 2019 Itä-Suomen yliopiston hankkeeseen "Jaettu pedagoginen johtajuus varhaiskasvatuksen kehittämisen ja osaamisen edistämisen välineenä", jonka yhteydessä laatuksely toteutettiin. Kyselyyn vastasi huoltajista 294 eli 21 % ja henkilökunnasta 320 eli 80 %.

Varhaiskasvatuksen kokonaislaadun keskiarvo oli 4,38. Jokai-

sen päivähoidon osalta keskiarvo oli yli neljän (4,12 – 4,59).

Kyselyn tulosten käsittely

Varhaiskasvatusyksiköissä on kukin käsitellyt oman yksikönsä tulokset sekä koonnut vahvuudet ja haasteet huoltajien ja henkilökunnan näkökulmasta. Aiheiden käsittely yksiköissä jatkuu vuoden 2020 puolella.

Arviointi: Varhaiskasvatuksen laadun arviointia koskevan kyselyn tulosten perusteella voi todeta, että Hyvinkään varhaiskasvatus on tasokasta ja ammattitaitoista. Palvelun laatu on vakaa, sillä kaikilla kaupungin päivähoitoalueilla varhaiskasvatuksen kokonaislaatu oli hyvällä tasolla. Varhaiskasvatuspalvelut on suoritunut perustehtävästään erittäin hyvin. Henkilökunnan vastausaktiivisuus oli kiitettävällä tasolla. Sen sijaan huoltajien vastausaktiivisuus jäi alhaiselle tasolle varhaiskasvatuksen kasvattajien muistutuksista ja kannustuksista huolimatta.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan varhaiskasvatuksen laadun arvioimista koskevalla kyselylomakkeella osa kysymyksistä/väittämistä ovat sellaisia, joihin vanhempien on haasteellista vastata. Vanhemmat eivät voi tietää tarkasti, miten päivittäinen toiminta varhaiskasvatuksessa toteutuu. Lisäksi osa vanhemmista voi kokea kyselyn liian aikaa vieväksi, koska kysely sisältää huoltajille yhteensä 51 kysymystä/väittämää.

Suositus: Tarkastuslautakunta suosittelee varhaiskasvatuspalveluita tarkastelemaan, olisiko huoltajille mahdollista toteuttaa kevyempi kysely varhaiskasvatuksen laadusta. Huoltajat todennäköisesti vastaisivat kyselyyn aktiivisemmin, jos kysymyksiä/väittämiä olisi vähemmän ja ne kohdistuisivat seikkoihin, jotka olisivat merkityksellisiä vanhempien kannalta.

Kulttuuripalveluissa toteutettu kysely

Hyvinkään tapahtumien kävijätutkimukset 2019

Kaupunki teetätti kävijätutkimukset ulkopuolisella markkinointitutkimusalan yrityksellä. Kulttuuripalvelut -yksikkö valitsi kävijätutkimuskohteiksi:

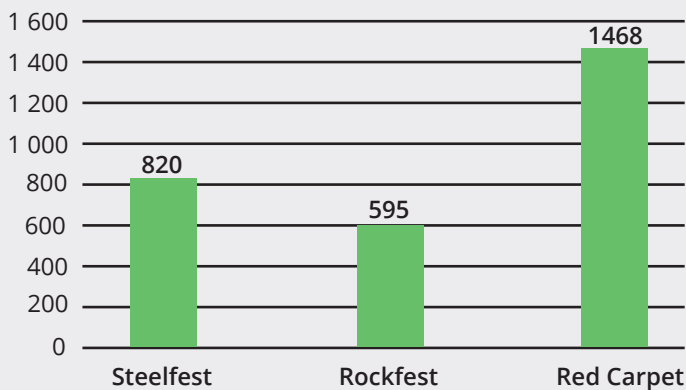
- Rockfestin, koska se oli Hyvinkään suurin tapahtuma
- Steelfestin, koska se on Hyvinkään kansainvälinen tapahtumana
- Red Carpet -elokuvafestivaalin, koska se on erityisluonteinen tapahtuma.

Tiedonkeruun tapa

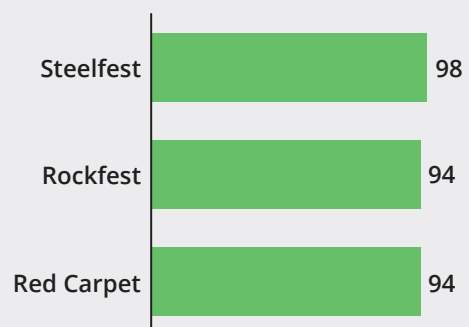
Steelfestin ja Red Carpetin kyselyissä tiedonkeruussa käytettiin sähköpostilevitystä ja tukena somepostautusta. Rockfestin järjestäjä toteutti ensin oman kyselynsä lipun ostaneiden sähköpostirekisteriin. Kaupungin kävijätutkimuksen tiedonkeruu saatiin tehdä vasta tämän jälkeen ja vain sosiaalisessa mediassa jaetun linkin kautta. Siksi

vastaajien osuus kävijämäärästä jäi alhaiseksi ja vastaajissa korostuu hyvinkääläisten osuus. Tämän vuoksi tutkimus ei anna oikeaa kuvaa kävijöiden asuinpaikkajakaumasta. Kaikissa kolmessa kyselyssä lomake oli saatavilla suomen ja englannin kielellä.

Tapahtumatutkimusten vastaajamäärät (kpl)

Kokonaisarviointi tapahtumasta % (erittäin tai melko hyväksi arvioineet)

Lähde: Sponsor Insight

Tutkimusten tulokset

Tutkimuksessa tiedusteltiin, minkälaiset tapahtumat väestöä yleisesti ottaen kiinnostavat. Eniten kannatusta saivat tori- ja markkinatapahtumat, urheilutapahtumat, musiikkifestivaalit ja konsertit. Hyvinkäällä järjestetään pitkin vuotta tori- ja markkinatapahtumia. Musiikkifestivaalit ovat painottuneet kesäaikaan. Konsertteja järjestetään lähes läpi vuoden mm. Hyvinkääsalissa.

Kävijöiltä tiedusteltiin sosiaalisen median palvelujen käyttöä. Suosituimmat somekanavat olivat Facebook, Youtube ja Instagram.

Asuinpaikkaa kysyttäessä tutkimuksesta kävi ilmi, että Steelfestin kävijöistä suurin osa oli ulkomailta saapuneita.

Toiseksi eniten kävijöitä oli pääkaupunkiseudulta. Rockfestin kävijöistä suurin osa oli Hyvinkäältä ja pääkaupunkiseudulta, mutta tutkimus ei anna täysin oikeaa kuvaa kävijöiden asuinpaikkajakaumasta kyselyssä käytetyn tiedonkeruutavan vuoksi. Red Carpetin kävijöistä 62 % oli Hyvinkäältä. Seuraavaksi eniten kävijöitä oli muualta Uudeltamaalta ja Kanta-Hämeestä.

Vastaajat olivat tyytyväisiä kaikkien kolmen tapahtuman markkinointiin. Erittäin tai melko tyytyväisiä oli 84 % Steelfestin ja Rockfestin vastaajista ja 85 % Red Carpetin vastaajista. Vastaajista suurin osa huomasi tapahtuman sosiaalisen median välityksellä.

Tutkimuksessa kartoitettiin myös tapahtumakävijöiden rahankäyttöä Hyvinkään seudulla. On huomioitava, että rahankäytön lisäksi tapahtumat tuovat imagoarvoa, jota ei voi mitata rahassa.

Kävijöiden rahankäyttö tapahtumassa: Rockfest, Steelfest ja Red Carpet

Kävijöiden rahankäyttö tapahtumassa, Rockfest, Steelfest ja Red Carpet yhteensä:

10,9 - 11,6 M €

Hyvinkään ulkopuolelta saapuneiden osuus:

8,15 - 8,51 M €

Tapahtumassa (sis.liput):

7,83 - 8,27 M €

Hyvinkäällä tapahtumapaikan ulkopuolella:

3,07 - 3,35 M €

Lähde: Sponsor Insight

Tutkimusten tulosten käsittely

Kyselyn tulostiivisteestä on tehty mediatiedote ja tuloksia on käytetty keskusteluissa muiden potentiaalisten tapahtumajärjestäjien kanssa näyttönä siitä, että kaupungissa on mutkatonta onnistua tapahtumajärjestäjänä, koska kaupunki on aktiivisesti tukena. Saatuja tuloksia on myös hyödynnetty yhteistyökumppanikeskusteluissa, joissa on arvioitu, millä tavoin yhteistyökumppanit ovat saavuttaneet asetettuja tavoitteita. Tuloksista on myös ollut mahdollista saada tietoa siitä, millaisia kohderyhmiä tavoitamme eri tapahtumien kautta. Tietoa voi hyödyntää esim. asumisen markkinoinnissa.

Toimenpiteet kyselyjen tulosten perusteella jatkossa kaupunki hyödyntää enemmän Youtubea tapahtumien markkinointikanavana ja kiinnittää entistä enemmän huomiota

sosiaalisen median sisältöön. Sosiaalisessa mediassa markkinointiin etukäteen ja tapahtumien aikana on panostettu jo aiemmin ja työtä jatketaan.

Tutkimuksen mukaan ihmisiä kiinnostaa eniten erilaiset urheilutapahtumat. Tämä vahvistaa sitä, että kaupunki tulee jatkossakin huomioimaan myös urheilutapahtumat suunnitelleessaan tulevia tapahtumia Hyvinkäälle.

Lentokentän toimivuus suuren tapahtuman pitopaikkana todettiin erittäin hyväksi. Lentokentälle pyritään saamaan uusi iso tapahtuma Rockfestin siirryttyä Tampereelle. Lisäksi lentokentän sopivuus on todettu myös pienempien tapahtumien järjestämiseen.

Arviointi: Tapahtumien kävijätutkimuksen tuloksia on käsitelty asianmukaisesti ja tutkimuksen tuloksista on tiedotettu kuntalaisille kaupungin kotisivun ja Aamupostin välityksellä.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tapahtumien kävijätutkimus antaa kaupungille hyödyllistä tietoa tulevia tapahtumia suunniteltaessa. Tutkimustulos tuo myös lisäarvoa tapahtumien taloudellisista vaikutuksista Hyvinkään seudulle.

Hyvinkään kaupunki on panostanut kohtalaisen onnistuneesti juuri sen tyyppisiin tapahtumiin, jotka yleisesti ottaen kiinnostavat väestöä. Tutkimuksen perusteella suuret urheilutapahtumat toisivat Hyvinkäälle vielä lisää näkyvyyttä ja kävijöitä.

Kävijätutkimusten tulosten perusteella Steelfest, Rockfest ja Red Carpet olivat kokonaisuutena onnistuneita tapahtumia. Kaikki kolme tapahtumaa saivat erittäin hyvät arviot. Tapahtumilla oli imagoarvoa kaupungille: Hyvinkää sai positiivista valtakunnallista näkyvyyttä ja tunnettuutta. Tapahtumat toivat myös taloudellisia hyötyjä Hyvinkään seudulle.

Mainittakoon, että elokuvafestivaali Red Carpet on saanut myös valtakunnallista huomiota ja tunnustusta, sillä se valittiin vuoden 2019 tapahtumaksi Sponsorointi & Tapahtumamarkkinointi ry:n järjestämässä Sponsorointi & Tapahtumat Awards 2020 -palkintogaalassa. Tämä on osoitus siitä, että elokuvafestivaalista on kyetty luomaan onnistunut tapahtumakokonaisuus kaikkien yhteistyökumppaneiden kanssa.

Vuosi 2020 tulee olemaan aivan toisenlainen tapahtumien osalta niin Hyvinkäällä kuin valtakunnallisestikin. Koronaviruspandemian vuoksi suurten tapahtumien järjestämiskielto on näillä näkymin voimassa 31.7.2020 saakka. Tämän vuoksi Hyvinkäällä järjestettävistä kesätapahtumista jo muutamat on jouduttu perumaan.

Kaupunki pääsee hyödyntämään tapahtumien kävijätutkimuksen tuloksia yhteistyötahojen kanssa kunnolla vasta sen jälkeen, kun valtakunnallinen tilanne on palannut normaalioloihin koronapandemian jälkeen.

Suositus: Tarkastuslautakunta suosittelee, että kaupunki jatkaa hyvin onnistunutta tapahtumatoimintaansa vuoden 2020 koronaviruksen aiheuttaman häiriötilanteen jälkeen.

Arviointipäätelmä koko arviointikohteesta: Sivistystoimen toimialalla on otettu hyvin huomioon Pelikirjan hengen mukainen kuntalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien edistäminen kuulemalla palveluiden käyttäjien mielipiteitä ja ottamalla niitä huomioon toimintoja kehitettäessä.

Varhaiskasvatuspalvelujen vuoden 2019 aikana suoritettujen kyselyjen tulokset ovat nähtävillä kaupungin kotisivulla. Samoin tapahtumien kävijätutkimuksen tulokset on julkaistu kaupungin nettisivulla. Näin palvelun käyttäjillä ja kaikilla kuntalaisilla on ollut mahdollisuus tutustua niihin. Opetuksen palvelualueella suoritettujen kyselyjen tuloksista ei ole tiedotettu kaupungin kotisivulla.

Perusopetuksen palvelualueella on vuoden 2019 aikana toteutettu erilaisia mielipidekyselyjä erittäin paljon. Riskinä on ollut, että kaikkien kyselyjen tuloksia ei ole ehditty tarpeellisella tavalla analysoida ja näin ollen niiden osalta tuloksia ei ole voitu hyödyntää kaikilta osin.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen joka toinen vuosi toteuttamassa kouluterveyskyselyssä kysytään laajasti mm. koululaisten terveydestä ja päihteiden käytöstä. Myös Elämäni Sankari ry:n toteuttamassa kyselyssä tiedustellaan nuorten päihteiden käyttöön liittyviä asioita. Olisi tarkoituksenmukaista, että kyseinen kysely suoritettaisiin vain niinä vuosina, jolloin THL ei toteuta kouluterveyskyselyä.

Tarkastuslautakunta pitää puutteena sitä, ettei kaikkia opetuslautakunnan alaista toimintaa koskevien kyselyjen tuloksia anneta opetuslautakunnalle tiedoksi. Kyseinen lautakunta vastaa mm. varhaiskasvatuksesta, perusopetuksesta ja yleissivistävästä koulutuksesta ja siksi sen on tarpeellista tietää, miten palvelun käyttäjät ja henkilöstö ovat arvioineet palvelujen toimivuutta. Toimintojen kehittäminen edellyttää tietoa nykyisistä onnistumisista sekä esille tuoduista puutteista ja kehittämisajatuksista.

Suositus: Opetuksen palvelualueella on suositeltavaa päättää, mitkä mielipidekyselyistä ovat toiminnan kehittämisen näkökulmasta tärkeimpiä ja keskittyttävä niiden kyselyjen toteuttamiseen ja tulosten analysointiin. Kyselyjä toteutettaessa on otettava huomioon se, että niiden tulokset ehditään myös analysoida.

Kyselyjen oleelliset tulokset on suositeltavaa antaa tiedoksi toiminnasta vastaavalle lautakunnalle (opetus- tai kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta) ja kyselyyn vastanneille. On kannatettavaa, että opetustoimintaa sekä kulttuuri- ja hyvinvointitoimintaa koskevien mielipidekyselyjen keskeiset tulokset ovat myös nähtävillä kaupungin kotisivulla vastaavalla tavalla kuin varhaiskasvatuspalveluja koskevien kyselyjen tulokset. Varhaiskasvatuspalveluiden tavoin kyselyjen tulosten julkaisemista varten on hyvä luoda oma sivunsa. Näin kuntalaisilla on mahdollisuus seurata vaivattomasti mielipiteitä/tutkimustuloksia eri palvelujen toimivuudesta

7. Tekniikan ja ympäristön toimiala

Tarkastuslautakunta valitsi tekniikan ja ympäristön toimialalta vuodelle 2019 arviointikohteiksi henkilöstön, asiakaspalautteiden käsittelemisen sekä rakennusten ja yleisten alueiden kunnossapidon.

Henkilöstö

Tarkastuslautakunta kuuli tekniikan ja ympäristön toimialan edustajia henkilöstöön liittyvistä asioista. Tavoitteena on ollut varmistaa toimialan henkilöstöresurssien tasapaino tuotettaviin palveluihin nähden.

Teknisen palvelukeskuksen osalta henkilöstöä siirretään kausivaihtelun ja työtilanteen mukaan tehtävistä toiseen ja tämän avulla tasapainotetaan henkilöstön vajaakäyttöä ja henkilöstövajausta. Henkilöstön vaihtuvuus on tekniikan ja ympäristön toimialalla ollut vähäistä. Henkilöstön perhevapaiden ja muiden pidempien virkavapaiden aikana tehtäviin on saatu viransijaisia.

Tilapalvelun rakennuttamisessa ja teknisen keskuksen rakennuttamisessa henkilöstöä on eläköitynyt ja siirtynyt toisen työnantajan palvelukseen eikä kaikilta osin tilalle ole rekrytoitu uusia. Tilapalvelun kohdalla rekrytointi on haastavaa, koska työvoimasta kilpaillaan yksityisen alan kanssa, jossa palkkataso on korkeampi kuin kaupungilla.

Henkilöstöresurssien vähenemisen ei ole raportoitu vaikuttaneen tuotettujen palveluiden määrään tai laatuun

teknisessä keskuksessa tai tilapalveluissa, mutta ympäristökeskuksessa (sekä ympäristöpalvelussa että rakennusvalvonnassa) valvontaa tekevän henkilöstön vähäisyys vaikuttaa asiakaspalvelun laatuun pidentäen lupa- ja valvonta-asoiden käsittelyaikoja. Erityisesti tämä tulee esiin silloin kun vakituista henkilöstöä on pidempiaikaisesti pois. Ympäristökeskuksen avoimna oleviin tehtäviin on kuitenkin saatu rekrytoitua henkilöt.

Vuonna 2019 ympäristöterveydenhuollossa kaikki ilmoitukset ja hakemukset onnistuttiin käsittelemään 3 viikon tavoiteajassa. Sen sijaan ympäristöpalvelun lupapäätöksistä 60 % (tavoiteaika 4 kk kuuluttamisesta) ja rakennusvalvonnan lupapäätöksistä 53 % (tavoiteaika 2 kk vireilletulosta) kyettiin käsittelemään tavoiteajoissa.

Henkilöstön lyhyet 1 - 3 päivän poissaolot kasvoivat hie- man, mutta 4 - 5 päivän poissaoloissa tapahtui vähennystä edellisvuoteen verrattuna. Sairauspoissaolojen kehitys oli kokonaisuutena suotuisaa.

Vakinainen henkilöstö/ Tekniikka ja ympäristö

Sairauspoissaolot 1 - 12/2019	2018	2019	Muutos, päivää	Muutos %
1 - 3 päivää	879	928	49	5,57
4 - 5 päivää	478	407	- 71	- 14,85
6 - 60 päivää	2 704	2 148	- 556	- 20,56
61 - 90 päivää	583	794	211	36,19
91 - 180 päivää	753	327	- 426	- 56,57
Yli 180 päivää	1 018	895	- 123	- 12,08
Osa-aikaisten s-poissaolot	37	37	0	0
Yhteensä	6 453	5 536	- 916	- 14,20
Vakituisen henkilöstön htv 1 - 12	348,5	335,5	- 13	- 3,73
Sairauspoissaolot/htv	18,51	16,50	- 2,01	- 10,87

Henkilöstön tyytyväisyyttä uusia työskentelytiloja kohtaan kysyttiin kaupungintalolle muuton jälkeen. Kokonaistyytyväisyys kyselyn perusteella oli 3,8/5. Muita tyytyväisyyskyselyjä ei toimialalla ole vuoden 2019 aikana tehty, lukuun ottamatta Hyvinkään Veden henkilöstötyytyväisyyskyselyä.

Hyvän työilmapiirin tunnusmerkit on listattu ja parempi työilmapiiri pyritään varmistamaan hyvällä tiedottamisella. Käytännössä tämä tarkoittaa viikkotiedotetta ja säännöllisiä palaverikäytäntöjä.

Suositus: Tarkastuslautakunta suosittelee, että kaupunki jatkaa hyvin onnistunutta tapahtumatoimintaansa vuoden 2020 koronaviruksen aiheuttaman häiriötilanteen jälkeen.

Asiakaspalautteiden käsittely

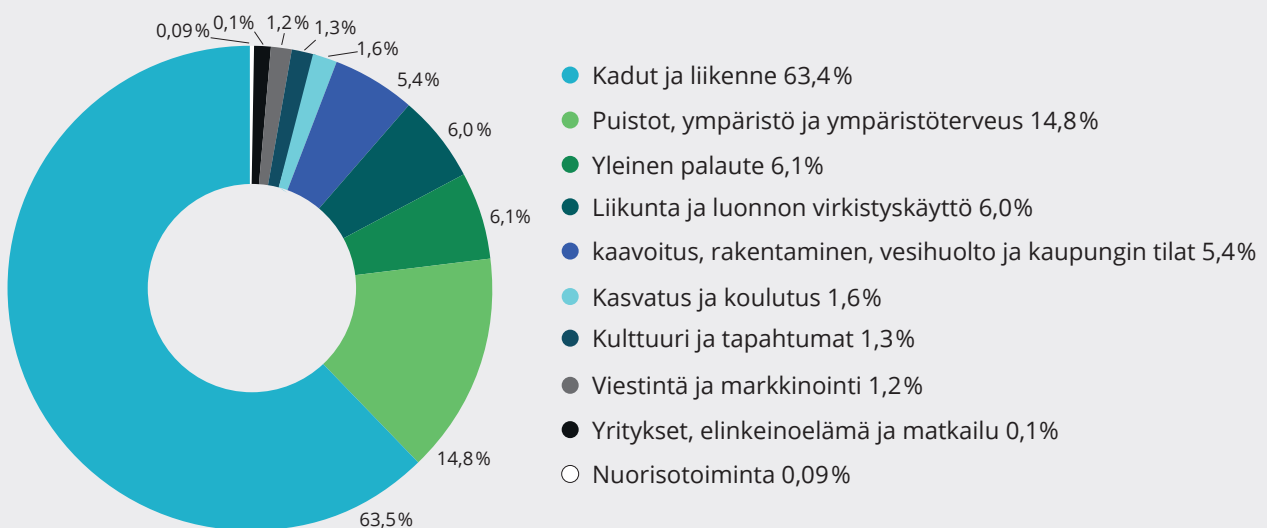
Microsoft Dynamics 365 tuoteperheeseen kuuluvan ohjelman (D365) kautta tuleviin asiakaspalautteisiin vastaamiseen on asetettu määräaika ja mittari (vastaaminen 5 päivän kuluessa).

Suurin osa edellä mainitun palautekanavan kautta saapuneista asiakaspalautteista koskee tekniikan ja ympäristön toimialan tehtäviä. Vuonna 2019 saapuneista palautteista 63 % koski katuja ja liikennettä ja 15 % puistoja, ympäristöä ja ympäristöterveyttä. Teknisen ja ympäristön toimialaan liittyviä palautteita saattaa olla myös kategorioiden "Liikunta ja luonnon virkistyskäyttö" sekä "Yleinen palaute" alla.

Asiakaspalautteet

Ajankohta	Määrä (kpl)	Keskimääräinen käsittelyaika (pv)
1.1.– 30.6.2019	1 222	45,0
1.7. – 31.12.2019	711	17,8

Asiakaspalautteiden (2 284 kpl) jakaantuminen kategorian mukaan 1.1. – 31.12.2019

Palautteiden keskimääräinen käsittelyaika oli tekniikan ja ympäristön toimialalla pitkä. Saadun tiedon mukaan yhtenä syynä käsittelyajan pituuteen oli se, että osaan palautteista oli jouduttu odottamaan vastauksia urakoitsijoilta. Palautteen käsittelyn viiveitä on käsitelty tekniikan ja ympäristön johtoryhmässä.

Kunnossapidon tarpeita seuraavan palautejärjestelmän avulla on saatu vertailutietoa myös asukkaiden kokemasta laadusta. Järjestelmä ohjaa palautteet oikealle työnjohtajalle ja vastaava työnjohtaja antaa palautteisiin vastaukset. Asiakaspalautteet ovat pääsääntöisesti erilaisia haittailmoituksia. Varsinaista palveluyksikön toimintaa koskevaa asiakaspalautetta tulee hyvin vähän. Toimialalla ollaan tyy-

tyväisiä asiakaspalautekanaviin. Myös Hyvinkää-Äppiä on hyödynnetty ja se on havaittu hyväksi kanavaksi kartoittaa kuntalaisten näkemyksiä eri asioista.

Toimiala otti joulukuussa 2019 käyttöön myös Teleg-taikaisinsoittojärjestelmän, josta saatuihin ensikokemuksiin ollaan tyytyväisiä. Palvelu on tällä hetkellä käytössä erityisesti katujen kunnossapidossa ja pysäköinnissä. Asiakkailta saatu palaute vaikuttaa paljon ympäristökeskuksen toiminnan kehittämiseen ja myös valvonnan kohdentamiseen, ja Teleg-palvelun käyttöönotto vuoden 2020 aikana on käynnissä. Rakennusvalvonnan osalta suunnitellaan myös kuntayhteistyön tiivistämistä Järvenpään kanssa asiakaspalvelun parantamiseksi.

Arviointi: Tekniikan ja ympäristön toimiala on ottanut kiitettävästi käyttöön erilaisia asiakaspalautekanavia. Vuoden 2019 ensimmäisellä vuosipuoliskolla kyseisen toimialan tehtäviin kohdistuvia asiakaspalautteita tuli runsaasti. Keskimääräinen vastausaika palautteisiin oli kohtuuttoman pitkä. Toisella vuosipuoliskolla kuntalaisten lähettämiä palautteita oli 42 % vähemmän alkuvuoteen verrattuna. Keskimääräinen vastausaikakin lyheni, mutta oli vieläkin liian pitkä. Toteutunut keskimääräinen vastausaika jäi kauas tavoitellusta ajasta.

Suositus: Tekniikan ja ympäristön toimialalla tulee huolehtia siitä, että asiakaspalautteisiin vastataan riittävän nopeasti. Palautteiden käsittelyyn liittyviä prosesseja on muutettava, jotta tavoiteltuun käsittelyaikaan päästään.

Rakennusten ja yleisten alueiden kunnossapito

Rakennukset ovat pysyneet pääosin käyttökelpoisina vuosina 2018 - 2019. Härkävehmaan koululla sattunut vesivahinko sekä Aseman koulun käyttövesiputkistoon liittyvät korjaustarpeet aiheuttivat kuitenkin äkillisiä korjaustöitä. Lisäksi sisäilmatyöryhmän kautta tulee toisinaan toimeksiantoja korjaustöistä.

Aseman koululla korjattiin kevään ja kesän 2019 aikana kosteusvaurioita kolmessa eri kohtaa rakennusta. Osa korjauksista valmistui kevään aikana ja loput saatiin valmiiksi ennen kouluvuoden alkua elokuussa. Lisäksi Aseman koulun puukoulun yhdessä luokassa tehtiin toimenpiteitä luokassa todetun pahan hajun poistamiseksi. Oppilaat joutuivat opiskelemaan väistötiloissa lähes kaksi kuukautta. Väistötiloina olivat Aseman koulun muut luokat ja kaupungin kirjasto.

Rakennusten kunnossapidosta huolehditaan PTS:n (Pitkän Tähtäimen Suunnitelma) avulla. Vuosittain tehdään pieniä investointikorjauksia, joilla varmistetaan rakennusten kun-

nossa pysyminen. Vuosittaisen korjausbudjetin suuruus on 2,5 milj. euroa.

Omien tilojen käyttöaste vuonna 2019 oli 95,64 %. Mikäli kaupunki tarvitsee lisätiloja, selvitetään konsernin sisäiset vuokrausmahdollisuudet mm. tiiviillä yhteydenpidolla Kiinteistö Oy Wanhan Villatehtaan ja Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy:n kanssa.

Katujen, puistojen ja yleisten alueiden kunnossapidon kattavuus ja oikea-aikaisuus pyritään varmistamaan teknisellä palvelukeskuksella käytössä olevien hoitoluokitusten ja tehtäväkorttien avulla. Olemassa oleva ohjeistus määrittelee alueiden kunnossapitoluokat, niillä tehtävien töiden lähtökynnykset ja toimenpideajat sekä laatuvaatimukset.

Viheralueiden ja puistojen työt suunnittelee ja niitä ohjaa kaksi työnjohtajaa. Liikennealueiden työt suunnittelee ja niitä ohjaa kelipäivystyskauden ulkopuolella (1.4. - 30.10.) kaksi työnjohtajaa. Kelipäivystyskaudella päivystysrinkiin

tulee yksi työnjohtaja lisää. Keliolosuhteiden havainnoinnissa hyödynnetään erilaisia välineitä ja havaintomenetelmiä.

Ylläpidon ja kunnossapidon oikea-aikaisuutta valvotaan lisäksi myös liikkuvaan kunnossapitokalustoon asennetulla GPS-pohjaisella paikannus-, tiedonkeruu- ja raportointijärjestelmällä. Järjestelmä on asennettu myös urakoitsijan kalustoon. Urakoitsijalla on oma kelipäivystys ja työnjohto. Hyvinkään eteläisen osan alueurakkaa on valvottu vuoden 2019 ajan teknisen palvelukeskuksen toimesta.

Katujen, puistojen ja yleisten alueiden kunnossapidon onnistuminen näkyy mm. tapaturmatilastoissa, Saadun tiedon mukaan vuonna 2019 ei sattunut puutteelliseen hoitoon liittyviä vahinkoja.

Yksityisten urakoiden ja kaupungin oman työn kustannuksia ja laatua katujen/puistojen/yleisten alueiden kunnossapidon osalta vertailtiin liikennealueiden osalta: urakka-alueen hinnaksi laskettiin 0,72 €/m² ja oman hoidon alueen hinnaksi 0,55 €/m².

Arviointi: Kaupungin omien tilojen käyttöaste oli vuonna 2019 hyvällä tasolla, vaikkakin tilinpäätöstietojen mukaan vapaiden tilojen määrä hieman kasvoi edellisestä vuodesta. Rakennuksissa aiheutuneista äkillisistä korjaustoista on aiheutunut hyvin vähän tarvetta väistötilojen käytölle.

Katujen, puistojen ja yleisten alueiden ylläpitoon ja kunnossapitoon on luotu monipuolinen seurantajärjestelmä.

Suositus: Tarkastuslautakunta suosittelee seuraamaan tilinpäätöksessä lautakuntatasolla kaupungin omien tilojen käyttöastetta vuosittain. Tunnusluvun seurannalla havaitaan tilojen käytön tehokkuuden kehitys.

8. Hyvinkään Vesi

Tavoitteet

Vesihuoltoliikelaitoksen johtokunta - Muut toiminnalliset tavoitteet 2019

Palvelu- kokonaisuus, suunnitelma tai ohjelma	Päämäärä	Vuositavoite ja toimenpiteet 2019	Tavoitetaso ja onnistumisen mittari	Vastuu- henkilö	Seuranta ja rapor- tointi
Henkilöstö	Hyvinvoiva henkilöstö	Työhyvinvointi- ryhmän henkiin herättäminen	Ryhmä kokoontuu kaksi kertaa	Vesihuolto- johtaja	✓
Turvallisuus ja kestävä kehitys	Pystytään tuot- tamaan ja jakele- maan riittävästi hyvälaatuista talousvettä	Selvitetään vedenhankinnan vaihtoehdot	Selvitys tehty 2019	Tuotanto- päällikkö	✓
Kestävä kehitys	Hikiän tekopohja- vesilaitoksen raaka- veden imeytyksen tehostaminen	Tehostamistavan päättäminen	Suunnitelma valmis 2019	Tuotanto- päällikkö	✓
Kestävä kehitys	Vuotovesimäärän vähentäminen	Vuotovesien seurannan tehostaminen	Vuotovesien määrä on vähentynyt edellisestä vuo- desta	Verkosto- päällikkö	✓
Turvallisuus ja kestävä kehitys	Kaltevan puhdis- tamon turvallinen käyttö	Tulevasta puhdis- tusprosessista päättäminen	Päätös on tehty	Käyttö- insinööri	✓
Turvallisuus ja kestävä kehitys	Jätevesiylivuotojen pitäminen nykytasolla	Pumppaamoiden suunnitelmalliset saneeraukset	Huonokuntoisin pumppaamo saneerataan	Laitos- mestari	■

✓ Valmis ■ Tavoite toteutui osittain

Arviointi: Pelikirjan ajatus on otettu huomioon hyvin Hyvinkään Veden tavoiteasetannassa, sillä tavoitteet linkittyivät kukin Pelikirjan tukipilareihin. Kuudesta tavoitteesta viisi saatiin toteutettua tavoitetason mukaisesti. Kokonaisuutena tätä voidaan pitää hyvänä saavutuksena.

Suositus: Hyvinkään Veden tavoiteasetanta ja niiden seuranta on kehittynyt myönteiseen suuntaan. Tarkastuslautakunta kannustaa jatkossakin ylläpitämään tällaista toimintamallia. Hyvinkään Pelikirja on ollut ohjaavana tekijänä tavoiteasetannassa, ja tällainen toiminta on linjasta ja helpottaa seuranta. Jatkossa on kuitenkin hyvä miettiä löytyisikö tavoitteita jokaiselle tukipilarille, koska jokainen niistä on tärkeä. Suosituksena tarkastuslautakunta esittää, että tavoiteasetannassa pyritään löytämään jokaiselle tukipilarille vähintään yksi tavoite, jolloin Pelikirjan sisältö muuttuu entistä konkreettisemmin toiminnaksi. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan vesiliikelaitos kyllä toteuttaa useampaan tukipilariin liittyviä toimenpiteitä, mutta niitä ei jostain syystä ole asetettu toiminnalliseksi tavoitteeksi.

Tavoite: Hyvinvoiva henkilöstö

Henkilöstössä tapahtui vuoden aikana paljon muutoksia. Muutokset tuovat aina sekä uhkia että mahdollisuuksia. Hyvinkään Vesi huomioi kuitenkin muutokset erilaisilla keinoilla. Se toteutti mm. henkilöstön työtyytyväisyyskyselyn, joiden tulokset käytiin yhteisesti läpi. Hyvinkään Vedellä

on myös oma työhyvinvointiryhmä, joka on kokoontunut kolme kertaa. Lisäksi on luotu ilmapiiriä, jossa kaikkien ideat ovat arvokkaita ja kaikkia halutaan kuulla henkilöstön hyvinvoinnin lisäämiseksi. Tehtäväkuvia on myös täsmennetty, joka on selkiyttänyt toimintaa.

Arviointi: Hyvinkään Vesi on panostanut henkilöstöön muutosten keskellä erilaisin konkreettisten toimenpiteiden avulla ja lisännyt jokaisen työntekijän vaikutusmahdollisuuksia. Hyvinvoiva henkilöstö toimii kivijalkana kaikelle muulle toiminnalle ja sen vuoksi tarkastuslautakunta pitää Hyvinkään Veden toimintaa esimerkillisenä.

Suositus: Hyvin alkanutta panostusta toiminnan kivijalkaan on syytä jatkaa ja kehittää käyttäen hyväksi saatuja kokemuksia ja mahdollisesti hyödyntämällä vielä Hyvinkään kaupungin henkilöstöpalvelujen osaamista.

Tavoite: Riittävä ja hyvälaatuinen talousvesi

Hyvinkään Veden keskeisenä toimintana on turvata kaikille kaupunkilaisille elintärkeä talousvesi ja huolehtia sen riittävydestä ja laadusta. Talousveden laatu täytti kaikki sille asetetut laatuvaatimukset ja -tavoitteet.

Lisäksi vuonna 2019 on selvitetty vedenhankinnan vaihtoehtoja. Tärkeä myönteinen ratkaisu vedenhankinnan turvaamisen osalta oli se, kun kaupunki sai merkittävän osan Nopon vedenottamon vedenottoluvasta.

Arviointi: Tulevaisuuden kannalta on erittäin tärkeää koko ajan huolehtia siitä, että vettä on riittävästi ja samalla varautua turvaamaan jatkuva vedensaanti. Se edellyttää hankittavaksi vedenottolupia reserviin. Hyvinkään Vesi on tässä suhteessa varautunut tulevaisuutta varten huolellisesti ja ennakoiden.

Suositus: Vedenoton suhteen tulevaisuuteen varautuminen on edelleen tärkeä osa Hyvinkään Veden toimintaa ja siksi kaikki realistiset mahdollisuudet vedenhankinnan turvaamiseksi on syytä pitää keskeisenä tavoitteena jatkossakin.

Tavoite: Hikiän pohjavesilaitoksen raakaveden imeytyksen tehostaminen

Keskeisenä tavoitteena oli tehostamistavasta päättäminen ja tämän päätöksen tueksi selvitettiin tekopohjavesilaitosten kokemuksia imeytyskaivoista. Niiden perusteella

päätettiin vaihtaa imeytysaltaiden pintahiekat imeytyksen tehostamiseksi. Tämä toteutettiin kesällä 2019.

Arviointi: Hyvinkään Vesi huomioi muualla tehtyjen toimenpiteiden kokemukset ja tällainen lähestymistapa antaa hyvät edellytykset päätöksille.

Tavoite: Vuotovesimäärän vähentäminen ja verkoston kunto

Vuotovedet (laskuttamattomat vedet) ovat olleet korkealla tasolla jo useita vuosia vaihdellen 20 - 30 % välillä w. 2016 - 2019. Suunta on viime vuonna ollut kuitenkin laskeva ja vuotovesien väheneminen on osin onnistuneen saneerauksen kohdentamisen tulosta.

Vuonna 2019 aloitettiin myös projekti vuotovesien selvittämiseksi. Projekti kestää vuoden 2020 toukokuulle asti. Tä-

män lisäksi Hikiän vesijohtolinjaa tutkittiin SmartBall tekniikalla, johon osallistui laajasti myös laitoksen henkilökuntaa. Tämän lisäksi Hikiän vesijohtolinjaan asennettiin virtausmitaukset lähtö- ja lopetuspäähän. Tähän liittyvä kalibrointi ja varsinainen käyttöönotto tapahtuu vuonna 2020. Lisäksi arviointia on tehostettu kartoittamalla tarkemmin, mistä seikoista laskuttamaton vesi koostuu (huuhtelut, sammutusvedet, pölynsidonta ja kunnossapito).

Arviointi: Hyvinkään Vesi on ottanut tarkastuslautakunnan edellisen vuoden suositukset käyttöön ja panostanut laskuttamattoman veden määrän vähentämiseen. Tätä toimintaa on syytä jatkaa, jotta laskuttamattoman veden osuus pysyy mahdollisimman pienenä ja hallittuna.

Suositus: Tarkastuslautakunta suosittelee, että vuotovesien vähentäminen pidetään edelleen prioriteettilistan kärjessä. Laskuttamattoman veden osuutta tulee edelleen pienentää, koska siitä saatava hyöty voidaan investoida muihin vesihuollon kannalta tärkeisiin asioihin.

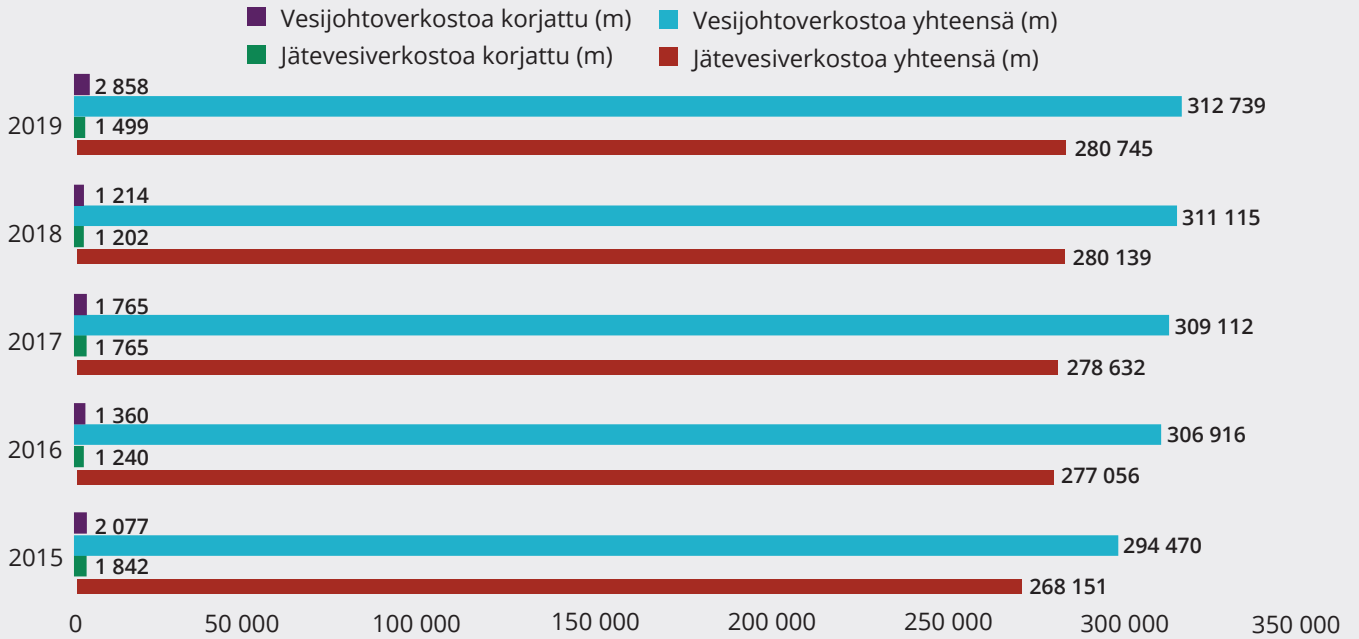
Edelleen huolenaiheena on sekä puhdas- että jätevesiverkoston vanhimman osan huono kunto. Vuototutkimuksen valmistuttua kesällä 2020 saneeraustoimintaa voidaan paremmin kohdentaa näille alueille. Huonokuntoisen verkoston tarkka määrä ei ole tiedossa. Kun putkisto sijaitsee maassa, vaaditaan kuvaamista, kuuntelua ja muita tutkimusmenetelmiä kunnan arviointiin. Projektissa selvitetään niiden verkostojen kuntoa, jotka on tehty vuonna 1970 tai sitä ennen. Selvitetäviksi kohteiksi on valittu kyseiset verkosto-osuudet, koska putkivalmistajat antavat putkille teknisenä käyttöikänsä yleensä noin 50 vuotta.

Ennen vuotta 1970 asennettua jätevesiverkostoa on 37 km ja vesijohtoverkostoa 56 km. Vanhoja sekaviemäreitä on jäljellä vielä 15 km. Kuitenkaan ei voida suoraan sanoa, että

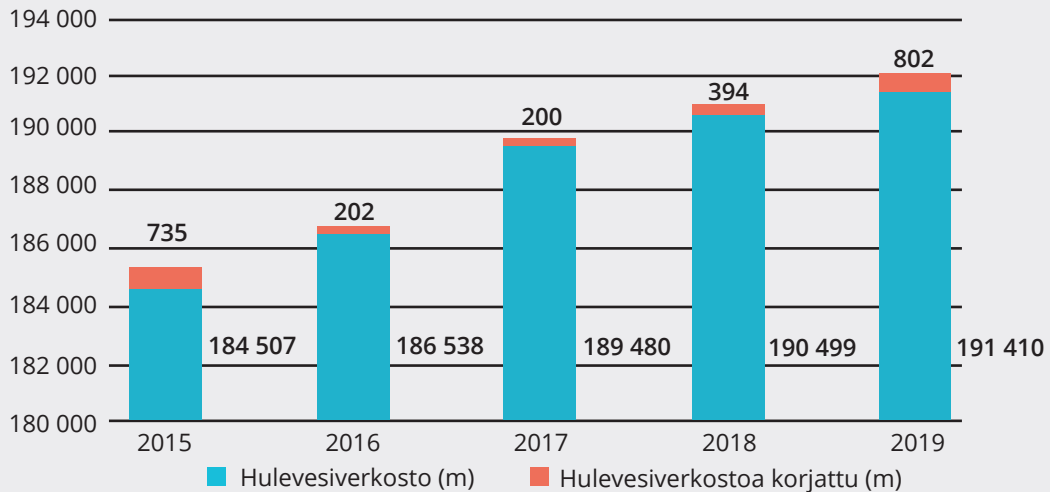
kaikki 50 vuotta vanha putkisto on huonoa. Toisaalta myös uudempi putkisto voi olla huonokuntoista esimerkiksi sen vuoksi, että maaperä, johon se on rakennettu, on kuluttavampaa kuin toinen maaperä. Vain tutkimalla voidaan selvittää verkoston kuntoa ja saadun tiedon avulla priorisoida kunnostusjärjestystä.

Teknisen keskuksen käytössä olevien saneeraukseen kohdennettujen investointien rahoituksen pienentyessä entisestään on suuri osa tulevista kiireellisistä saneerauksista tehtävä Hyvinkään Veden omina investointeina. Tämä tulee vaikuttamaan jo kuluvana vuonna paineeseen nostaa veden käyttömaksuja ja muita taksoja. Myös myydyin veden vähenevä trendi vaikuttaa osaltaan samaan suuntaan.

Vesi- ja jätevesiverkoston yhteismäärät ja kunnostetut määrät 2015 - 2019

Hulevesiverkosto ja sen korjaus 2015 - 2019

Suositus: Vesihuoltoverkoston kunnostuksesta ja korjausvelan vähentämisestä tulee tehdä selkeä suunnitelma ja huomioida se investointisuunnitelmaa ja budjettia laadittaessa. Pitkällä tähtäimellä taloudellisesti kannattavinta on huolehtia oikea-aikaisesta kunnostamisesta.

Tavoite: Kaltevan puhdistamon turvallinen käyttö

Arviointi: Puhdistusprosessista tehtiin vuonna 2019 päätös, joten sinällään tavoite toteutui, mutta siinä ei ollut huomioitu riskejä tarpeellisessa laajuudessa. Tämän vuoksi kyseinen päätös otetaan uudelleen käsitteilyyn. Huolena on edelleen Kaltevan jätevedenpuhdistamon altaiden saneeraaminen niin, että sen aikana ei aiheuteta hallitsematonta riskiä Vantaanjoelle.

Suositus: Jatkossa on myös Kaltevan jätevedenpuhdistamon betonialtaiden saneeraaminen toteutettava niin, että sen aikana ei aiheuteta hallitsemattomia riskejä. Tarkastelu riskeistä ja niiden hallinnasta tulee tehdä yhteistyössä valvovan viranomaisen ja asiantuntijoiden kanssa. Lisäksi asia on vietävä Hyvinkään Veden johtokunnan käsittelyyn.

Tavoite: Jätevesiylivuotojen pitäminen nykytasolla

Yksi jätevesipumppaamo oli tarkoitus kunnostaa kesällä 2019. Pumppaamolla kuitenkin keväällä paineputki ja toinen pumppu rikkoutuivat, jolloin ryhdyttiin hätäkorjaukseen. Rikkoutumisen aiheuttama vuotovesihälytys kaukovalvontajärjestelmässä huomattiin heti ja korjaustoimenpiteisiin ryhdyttiin välittömästi, joten jätevesiä ei

ehtinyt vuotamaan ympäristöön. Syksyllä ko. pumppaamon toinenkin pumppu jouduttiin uusimaan, jottei ylivuotoja tapahtuisi. Kun pumpput ja pumppaamon sisäinen putkisto oli jo uusittu, ei ollut järkevää

Arviointi: Vuonna 2019 yhdessä jätevesipumppaamossa tapahtunut rikkoutuminen osoittaa sen, kuinka tärkeää on jatkuvasti huolehtia pumppaamoiden suunnitelmallisesta kunnostamisesta. Hälytysjärjestelmän toimivuus on myös ensiarvoisen tärkeää, jotta vältetään ympäristöriskejä.

Talouden ja investointien toteutuminen

Rahoituksen riittävyyttä on pyritty varmistamaan käyttötalouden sekä investointien pitkäjänteisellä suunnittelulla. Velanottoon ei ole viime vuosina jouduttu. Taksarakenne ja taksojen suuruus on pidetty kolme vuotta samana pyrki- myksenä kilpailukykyiset hinnat naapurikuntiin ja saman- kokoisii vesilaitoksiin verrattuna. Vedenmyynnin trendin ollessa laskeva taksojen riittävyys tulee nyt vastaan.

Käyttötalous toteutui talousarviota paremmin (175 000

euroa) ja pääosin sitä selittää poistojen ylimitoitettu bud- jetointi. Ne jäivät lähes 400 000 euroa arvioidusta. Lisäksi sisäiset menot alittuivat 145 000 euroa.

Investointimenot alittuivat lähes 2,4 milj. euroa. Puhdis- tamon saneeraustoimenpiteet on ajoitettu myöhemmille vuosille ja sen vuoksi määrärahaa jäi käyttämättä. Verkos- ton rakentamisen kohdalla ei ollut oleellisia poikkeamia budjetoituun verrattuna.

Hyvinkään Veden investointimenot 2019 (1 000 euroa)

	Muutettu TA	Toteutuma	Poikkeama
Verkoston rakentaminen			
Korvausinvestoinnit	- 2 400	- 2 149	251
Uudisrakentaminen	- 1 000	- 594	406
Laitosinvestoinnit			
Vesilaitos	- 335	- 181	154
Puhdistamot	- 1 630	- 14	1 616
Muut investoinnit		- 76	- 76
Irtain omaisuus	- 70	- 62	- 916
Yhteensä	- 5 435	- 3 076	2 359

Arviointi: Sekä investoinnit että käyttötalouden kulut toteutuivat budjetoitua pienempinä. Vesihuoltoverkoston kunnostettiin kuitenkin edellistä vuotta enemmän. Erityisesti vesijohtoverkoston saneeraus oli poikkeuksellisen suurta.

Asiakastyytyväisyys

Hyvinkään Vesi teki toukokuussa 2019 asiakastyytyväisyystutkimuksen ja sen tulokset ovat löydettävissä Hyvinkään Veden kotisivuilta:

www.hyvinkaa.fi/globalassets/hyvinkaan-vesi/etusivun-uutiset/asiakastyytyvaisyystutkimus-2019-teksti.pdf

Arviointi: Tutkimuksen tulokset osoittavat, että asiakastyytyväisyys on noussut viimeisen kuuden vuoden aikana. Tämä tulos osoittaa sen, että vesiliikelaitos on tehnyt oikeita asioita.

Suositus: Asiakastutkimuksessa käytettyjen mittareiden seuranta on jatkossakin erinomaisen tärkeää laadukkaan toiminnan ylläpitämiseksi. Tavoitteellisuutta voi nostaa pyrkimällä lisäämään vastanneiden määrää eri keinoilla. Lisäksi asiakastyytyväisyyden voi ottaa yhdeksi tavoitteeksi, koska se tukisi Pelikirjan demokratia ja osallisuus tukipilaria.

9. Tytäryhteisöille asetettujen tavoitteiden arviointi

Tarkastuslautakunta valitsi Hyvinkään kaupungin tytäryhtiöistä tilivuoden 2019 arviointikohteiksi Hyvinkää Lämpövoima

ma Oy:n ja Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanhan Villatehtaan. Molemmat yhtiöt ovat 100 %:sti kaupungin omistamia.

Hyvinkään Lämpövoima Oy

Miten yhtiölle vuoden 2019 talousarviossa asetetut tavoitteet toteutuivat ja millaisia ne olivat laadultaan?

Miten tavoitteet tukevat Hyvinkään kaupungin Pelikirjan linjauksia?

Yhtiö saavutti kaikki sille asetetut tavoitteet. Yhdeksästä tavoitteesta kaksi edistää Hyvinkään kaupungin Pelikirjan mukaisia kestävän kehityksen periaatteita. Yhtiö tukee toiminnallaan myös Hangonsilta -kärkihankkeen etenemistä. Lisäksi kaksi tavoitteista edistää kaupungin ja yhtiön välistä toimivaa yhteistyötä molempia osapuolia hyödyttäen.

Yhtiön tavoitteet olivat selkeitä ja mitattavia. Lisäksi ne olivat laadultaan sellaisia, että yhtiö pystyi vaikuttamaan niiden saavuttamiseen suurimmaksi osaksi omalla toiminnallaan. Sen sijaan uuden tietosuojasetuksen (GDPR) noudattamiseen liittyvän tavoitteen asettelu ei ollut onnistunut. Lakien ja asetusten noudattaminen tulisi olla itsestäänselvyys eikä sitä siten pitäisi asettaa tavoitteeksi.

Tavoitteet

Kaupunginvaltuusto oli asettanut Hyvinkään Lämpövoima Oy:lle (HLV) yhdeksän tavoitetta, joista kahdelle oli määriteltä useampi mittari todentamaan tavoitteen toteutu-

mista. Kaksi tavoitetta tukee Hyvinkään Pelikirjan mukaista kestävän kehityksen päämäärää.

Kilpailukyvyyn säilyttäminen energiemarkkinoilla

Tavoite:

Kaukolämmön hinta pidetään valtakunnallisen keskihinnan alapuolella.

Mittari:

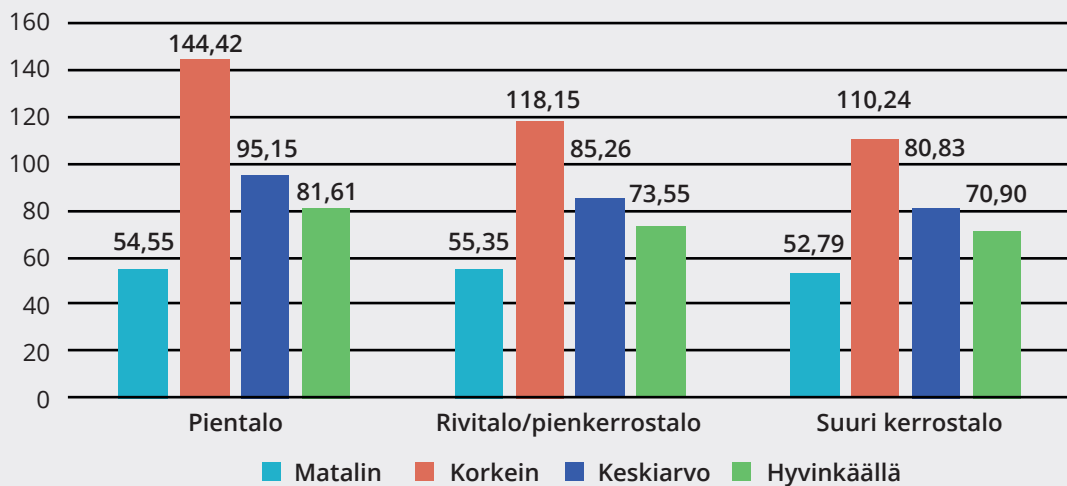
HLV:n energian hinta on alempi kuin valtakunnallinen keskihinta. Seuranta Energiateollisuus ry:n tilastoista 1.7. ja 1.1.

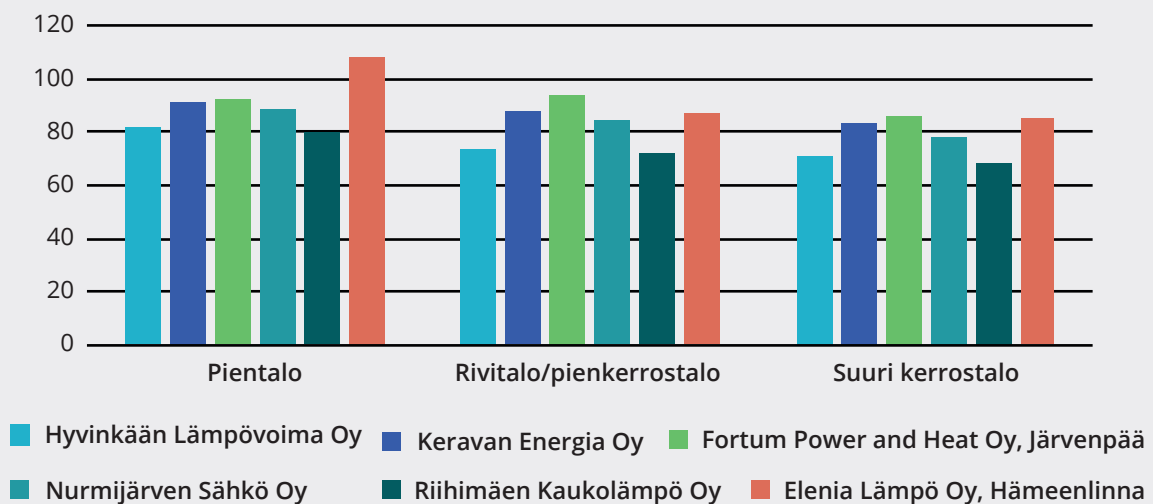
Raportointi toimintakertomuksessa:

Tavoite saavutettiin. Tilastot valmistuvat myöhemmin alkuvuoden/kevään 2020 aikana.

Kaukolämmön kokonaishinta €/MWh Kaikki kaukolämpölaitokset 1.7.2019

Kaukolämmön kokonaishinta €/MWh Lähikunnat 1.7.2019

Arviointi: Hyvinkään Lämpövoima Oy on onnistunut säilyttämään kilpailukykyä energiemarkkinoilla. Kaukolämmön hinta on kyetty pitämään oleellisesti alle keskiarvon kaikissa asumismuodoissa jo usean vuoden ajan. Tavoitteeseen on päästy pitämällä yhtiön toiminta kustannustehokkaana useita eri keinoja hyödyntäen. Lähikuntiinkin verrattuna Hyvinkään Kaukolämmön hinta oli toiseksi edullisin Riihimäen jälkeen.

Vuoden 2020 alusta alkaen Hyvinkään Lämpövoima Oy:n kaukolämmön hinta on ollut lähikuntien edullisin, kun Riihimäen Kaukolämpö Oy korotti vuoden 2020 alusta perusmaksua sekä kaukolämmön energiamaksua talvikuukausien ajalta.

Kestävä kehitys

Tavoite:

Vaikutetaan kansallisella tasolla siihen, että jätteiden poltosta syntyvät hiilidioksidipäästöt kohdentuvat kuntatasolla oikeudenmukaisesti jätteiden tuottajille.

Mittari:

Kuntakohtaisen CO₂-päästölaskennan kehittämis-hanketta on edesautettu olemalla kontaktissa eri vaikuttajatahoihin.

Raportointi toimintakertomuksessa:

Tavoite saavutettiin.

Hyvinkään Lämpövoiman vaikutuksesta on käynnistetty jätteenkäsittelyn päästöjen kohdentamista varten valtakunnallinen JäPä-hanke keväällä 2019. Hankkeessa arvioidaan, tarkastellaan ja kehitetään erilaisia tapoja jakaa jätteen energiahyödyntämisen kasvihuonekaasupäästöt kunnille. Tavoitteena on saada hyödynnettävä lämpö luokitelluksi hiilidioksidivapaaksi hukkalämmöksi. Hankkeesta valmistui tammikuussa 2020 väliraportti, jossa on esitelty päästöjen

kohdentamisen nykytila ja selvitys mahdollisista vaihtoehtoisista menetelmistä päästöjen kohdentamiselle.

Hyvinkään Lämpövoima Oy:n lämmönlähteenä käytetyn eko- ja biolämmön osuus on noussut viimeisen 10 vuoden aikana 60 %:sta lähes 90 %:iin. Öljyn ja maakaasun käyttö on vähentynyt merkittävästi, joka tukee kestävä kehityksen tavoitteita.

Markkinointiyhteistyön lisääminen kaupunkikonsernin sisällä

Tavoite:

Lisätään markkinoiden tietoisuutta kaukolämmön vahvuuksista Hyvinkäällä kaupunkikonsernin yhteisen markkinoinnin avulla.

Mittari:

Markkinointi on toteutettu suunnitelman mukaisesti

Raportointi toimintakertomuksessa:

Tavoite saavutettiin

Yhtiö on tehnyt markkinointiyhteistyötä kaupunkikonsernin sisällä lisäämällä markkinoiden tietoisuutta kaukolämmön vahvuuksista, mm. edullinen hinta ja kiertotaloudesta saatava puhdas lämmönlähde. Yhtiö tuotti kesäkuussa 2019 yhteistyössä Hyvinkään kaupungin Elinvoima- ja Viestintäyksikön kanssa markkinointivideon. Lisäksi yhtiö lanseerasi EnergiaHelppi-palvelun ja aloitti lokakuussa palvelun mark-

kinoinnin yhteistyössä Hyvinkään kaupungin viestinnän ja tekniikan ja ympäristön toimialan kanssa. EnergiaHelppi on hyvinkääläisille suunnattu energianeuvontapalvelu. Hyvinkään kaupungin rakennusvalvonnan ja ympäristökeskuksen kanssa toteutettava EnergiaHelppi-pilottihanke kestää vuoden 2020 loppuun asti.

Arviointi: Tarkastuslautakunta toteaa tyytyväisenä, että yhtiö on ottanut lautakunnan aiemmassa kertomuksessa esittämän suosituksen huomioon. Vuoden 2017 arviointikertomuksessa lautakunta suositteli yhtiötä ja kaupunkia yhteistyössä tuomaan markkinoinnissa rohkeammin esille Hyvinkään kaukolämmön edullisuuden naapurikuntiin verrattuna.

Energiätehokkuuden hallinnan parantaminen kaupunkikonsernin sisällä

Tavoite:

Käynnistetään kaupunkikonsernin yhteinen valvomopalvelu.

Mittari:

Valvomopalvelu on käynnistetty vaiheittain aikataulun mukaisesti.

Raportointi toimintakertomuksessa:

Tavoite saavutettiin.

Valvomopalvelu WiRe toimii alustana kulutuksen ja tuotannon ohjauksen optimoinnille. Järjestelmä otettiin tuotantokäyttöön Hyvinkään Vuokra-asuntojen ja kaupungin Tilapalveluiden rakennusten osalta kesäkuussa 2019. Koy Wanhan Villatehtaan osalta sopimus on allekirjoitettu tammikuussa 2020, jonka jälkeen palvelun piiriin liitetään Villatehtaan kiinteistöjä.

Valvomosta seurataan keskitetysti kiinteistöjen lämmön-, sähkön- ja vedenkulutusta sekä hoidetaan energiatehokkuustoimenpiteiden kirjaaminen ja säästöjen raportointi. Raportoinnin osalta pysyttiin vuosittaisessa aikataulussa. Energiankulutus on kääntynyt valvomon käyttöönoton jälkeen laskuun. Järjestelmän avulla pystytään vähentämään myös Hyvinkään hiilidioksidipäästöjä, joten tavoite tukee myös kestävä kehityksen päämäärää.

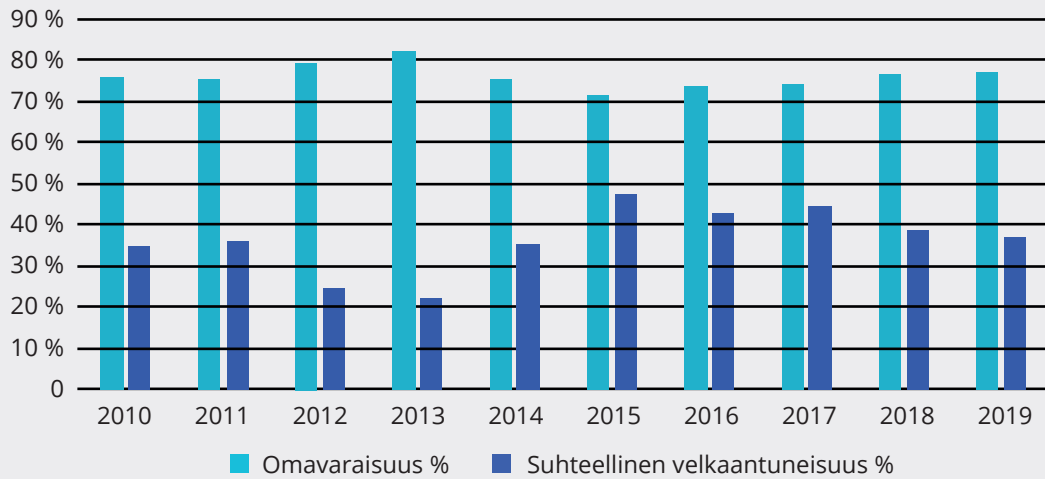
Arviointi: Valvomopalvelun perustaminen ja käyttöönotto on kaupunkikonsernin välistä yhteistyötä parhaimmillaan. Hankkeessa on hyödynnetty Hyvinkään Lämpövoima Oy:n asiantuntevista. Kaupunki ja kaksi muuta tytäryhtiötä hyötyvät hankkeesta energiakulutuksen optimoinnin myötä.

Yhtiön talous

Yhtiö on vuosittain maksanut omistajalleen eli Hyvinkään kaupungille osinkoa. Vuoden 2012 jälkeen tuloutettavan osingon määrä kasvoi vuoteen 2017 asti 100 000 eurolla vuosittain. Vuosina 2017 - 2019 osingon määrä on pysynyt samalla tasolla ollen 600 000 euroa.

Yhtiön omavaraisuusaste kasvoi nyt kolmatta vuotta peräkkäin. Yhtiö lyhensi tilikaudella lainoja suunnitelman mukaisesti eikä sen tarvinnut nostaa uutta lainaa. Yhtiö kykeni toteuttamaan verkostoinvestoinnit kassavirran avulla.

Omavaraisuuden ja suhteellisen velkaantuneisuuden aste (%)

Arviointi: Yhtiön talous on tasapainoinen. Yhtiön omavaraisuusaste on pysynyt jo pitkään hyvällä tasolla.

Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehdas

Miten yhtiölle vuoden 2019 talousarviossa asetetut tavoitteet toteutuivat ja millaisia ne olivat laadultaan?

Miten tavoitteet tukevat Hyvinkään kaupungin Pelikirjan linjauksia?

Yhtiölle asetetuista seitsemästä tavoitteesta toteutui täysin vain yksi, joten toteuma-aste oli heikko. Tavoitteita oli asetettu edellistä vuotta enemmän ja täten tavoitteilla oli tarkoitus ohjata yhtiön toimintaa monipuolisemmin (vuonna 2018 tavoitteita oli 3). Tavoitteet olivat selkeitä ja mitattavia. Tavoitteista kaksi edistää Hyvinkään kaupungin Pelikirjan linjauksia aktiivisesta kulttuurielämästä sekä vireästä ja kehittyvästä kaupunkikeskustasta.

Tavoitteista suurin osa oli sellaisia, joiden toteuttaminen vaatii yhtiön ja kaupungin välistä hyvää yhteistyötä ja rakentavaa vuoropuhelua kaupunkikonsernin kokonaisuuteen huomioiden. Tällaisten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kummankin osapuolen panosta.

Koronaepidemian vuoksi Suomen hallituksen asettamat rajoitukset tulevat vaikuttamaan osittain Villatehtaan vuoden 2020 tavoitteiden toteutumiseen. Suuria ulkoilmatapahtumia on jo jouduttu perumaan.

Tavoitteet

Kaupunginvaltuusto oli asettanut Hyvinkään Lämpövoima Oy:lle (HLV) yhdeksän tavoitetta, joista kahdelle oli määritely useampi mittari todentamaan tavoitteen toteutu-

mista. Kaksi tavoitetta tukee Hyvinkään Pelikirjan mukaista kestävästä kehityksen päämäärää.

Kehittyvä kaupunkikeskusta

Tavoite:

Tilojen tarjonta. Kulkureitin avaaminen Kutomokadun puolelle. Sisäpihan yhdistäminen kirjastolle saakka.

Mittari 1:

Sisä- ja ulkotilojen käytön lisäys (vrt. edell. vuosi)

Mittari 2:

Suunnitelma valmis huhtikuussa 2019.

Mittari 3:

Suunnitelmat ja hankesuunnitelma valmis helmikuussa 2019. Kilpailutuksen käynnistäminen 2019 aikana.

Raportointi toimintakertomuksessa:

1) Toteutui. Uutta toimistotilaa n. 350 m², ulkotiloissa 1 uusi tapahtuma.

2) Toteutui osittain. Suunnitelma on valmis, toteutetaan vuoden 2020 aikana.

3) Ei toteutunut. Luonnossuunnitelma on valmis, toteutusajankohtaa siirretty eteenpäin vuoden 2020 syksyille tai myöhemmäksi.

Tavoitteena ollut sisäpihan yhdistäminen kirjastolle saakka ei toteutunut, koska yhtiöllä on rajalliset mahdollisuudet toteuttaa useita tulo-rahoitteisia samanaikaisia rakennus- ja korjaushankkeita. Talvella 2019 valmistunut tekniikan ja ympäristön toimialan toimitilainvestointi tuli ennakoitua

kalliimmaksi ja kassatilanne heikkeni siitä syystä. Sisäpihaa uudistavan hankkeen toteuttaminen myöhempänä ajankohtana ei vaaranna kassatilannetta. Kulkureitin avaaminen Kutomokadun puolelle on asetettu yhtiölle tavoitteeksi vuodelle 2020.

Suositus: Villatehtaan sisäpihan kehittäminen vaatii yhtiön ja kaupungin välistä hyvää ja rakentavaa yhteistyötä. Sisäpihan kehittämisessä tulee arvioida hyödyt keskustan vetovoimaisuudelle ja erilaisten tapahtumien järjestämisen olosuhteille. Samassa yhteydessä tulee arvioida konsernitason tasoisesti, minkälaiset taloudelliset mahdollisuudet kehittämishankkeisiin on olemassa. Kehittämishankkeista ja niiden toteuttamisesta on suositeltavaa laatia usean vuoden mittainen suunnitelma.

Aktiivinen tapahtumakaupunki

Tavoite:

Villatehtaan ulkotapahtumat ja Studio Donnerin ohjelmistotuotanto

Mittari 1:

Ulkotapahtumia järjestetään vähintään 8 huhti-syyskuun aikana.

Mittari 2:

Studio Donnerissa ohjelmistotuotantoa läpi vuoden.

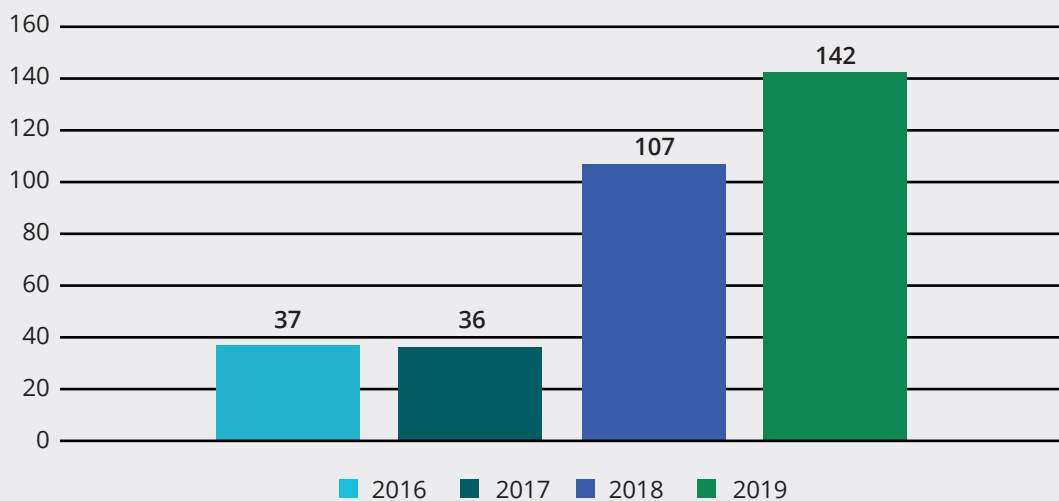

Raportointi toimintakertomuksessa:

1) Ei toteutunut, ulkotapahtumia järjestettiin 7.

2) Toteutui. Ohjelmistotuotantoa on ollut läpi vuoden.

Studio Donnerin varausten määrät

Studio Donnerin varauksista oli kaupungin varauksia 33 kpl (23 %). Vuonna 2018 kaupungin vuokraamia tilaisuuksia oli sama lukumäärä, mutta suhteellinen osuus oli vuotta 2019

suurempi (31 %). Rahallisesti kaupungin varaukset olivat 20 % kaikkien varauksien arvosta vuonna 2019.

Arviointi: Ulkotapahtumien määrässä päästiin hyvin lähelle tavoitetta. Studio Donnerin käytöstä on onnistuttu kasvattamaan merkittävästi kahden edellisen vuoden aikana. Tapahtumista suurin osa on kaupungin ulkopuolisten tahojen varaamia.

Koronaepidemia tulee vaikuttamaan vuonna 2020 ulkotapahtumien ja Studio Donnerin tapahtumien määriin merkittävästi, koska Suomen hallituksen 16.3.2020 antamien linjausten vuoksi yli 10 henkilön julkiset kokoontumiset kiellettiin. Kyseinen rajoitus on voimassa ainakin toukokuun loppuun 2020 saakka.

Talous ja resurssit

Tavoite:

Selvitetään Wanhan Areenan tarkoituksenmukainen käyttö. Työryhmä selvittämään/kartoittamaan nykyisen käytön mahdollisuuksista / uusista vaihtoehdoista.

Mittari 1:

Kartoitus valmis toukokuussa 2019.

Raportointi toimintakertomuksessa:

Ei toteutunut. Työryhmää ei ole koottu, mutta yhtiön johto on harkinnut vaihtoehtoja tulevaksi hallintomalliksi jatkoajalle (vuodet 2021-22). Akuutit korjaustarpeet ovat tiedossa.

Wanhan Areenan tulevan hallintomallin selvitystä jatketaan vuoden 2020 aikana yhteistyössä kaupungin kanssa. Esitys hallin uusista käyttövaihtoehdoista on asetettu yhtiölle tavoitteeksi vuodelle 2020. Halliyhtiötä on informoitu valmisteilla olevasta Wanhaa Areenaa koskevasta mahdollisesta hallintomallin muutoksesta.

Yhtiön talous

Liikevaihto kasvoi 538 000 euroa edellisestä vuodesta ollen 3,9 miljoonaa euroa. Myös liiketulos ja tilikauden tulos olivat edellistä vuotta oleellisesti paremmat. Tulokseen vaikutti osaltaan kertaluonteinen tuloerä: kaupungintalon vuokrasopimuksen indeksiehdon tarkistuksesta johtuva 176 000 euron vuokratertymä viiden vuoden ajalta. Yhtiön tulos kasvoi myös ilman kertaluonteista tuloerää.

Arviointi: Talouden tunnusluvuilla mitattuna yhtiön tilikausi oli edellisiä vuosia oleellisesti parempi. Talouden myönteiseen kehitykseen ovat vaikuttaneet osaltaan uusista toimitiloista saadut vuokratulot ja lisääntyneistä tapahtumista saadut tulot.

10. Suositusten jälkiseuranta – Arviointikertomus 2018

Kaupunginhallitus on 7.10.2019 § 233 antanut lausuntonsa vuotta 2018 koskeviin tarkastuslautakunnan havaintoihin ja suosituksiin ja vienyt ne tiedoksi kaupunginvaltuustolle (kv 21.10.2019 § 79). Tarkastuslautakunta seuraa vuosittain suositustensa vaikuttavuutta. Lautakunta on koonnut oheen tiedossaan olevan tilanteen edellisen arviointikertomuksen johdosta tehdyistä toimenpiteistä. Kattavampi seuranta suositusten tilanteesta tullaan tekemään vuotta 2020 koskevassa arviointikertomuksessa, jossa arvioidaan vuosilta 2017- 2019 annettujen oleellimpien suositusten vaikuttavuutta.

Suositus 2018

Suosituksen toimeenpanon tilannetta arvioitaessa on käytetty seuraavia merkkejä:

Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty

Edennyt suosituksen suuntaan / toimenpiteet kesken

Toimenpiteet

Lasten ja nuorten hyvinvointi

Tarkastuslautakunta suosittelee lasten ja nuorten sekä lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämistä koskevien toimenpiteiden nostamista prioriteetilistan kärkeen. Tehtävä edellyttää kaupungin sivistystoimen ja Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän yhteistyötä. On syytä tutkia, onko tähän mennessä toteutetut ennaltaehkäisevät toimenpiteet oikeanlaisia, riittäviä ja oikea-aikaisia.

Kaupungin ja Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän on ryhdyttävä viivytyksettä toimenpiteisiin lastensuojelussa todettujen epäkohtien minimoimiseksi.

Vuodelle 2020 on opetuslautakuntaan nähden sitovaksi tavoitteeksi asetettu lasten ja nuorten palveluiden sujuvuuden ja laadun varmistamiseksi: ”Selvitetään toimintamallit ja mahdolliset päällekkäisyydet. Laaditaan vastuujakotaulukko.”

Kaupunginhallitukseen nähden sitovaksi tavoitteeksi on asetettu: ”Kaupungin ja Keusoten välinen yhteistyörakenne on kuvattu ja toiminnassa”

HUOM! Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten/nuorten määrä jatkoi kasvuaan vuonna 2019 ja lastensuojelun kustannukset myös kasvoivat.

Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnan toimintaan liittyvät tavoitteet

Kulttuuri- ja hyvinvointilautakuntaa tulee määrätietoisemmin sitouttaa kaupunkistrategian toteuttamiseen antamalla enemmän merkittäviä tavoitteita liittyen kulttuurin ja hyvinvoinnin tuottamiseen, mutta erityisesti sen uuteen rooliin terveyden edistäjänä ja terveysongelmien ennaltaehkäisijänä.

Vuodelle 2020 on valtuustotason tavoitteiksi asetettu:

- 1) Ehkäisevän työn suunnitelman laatiminen vuosille 2020-2021. (Kh hyväksynyt kyseisen suunnitelman 9.3.2020 § 44).
- 2) Liikuntasuunnitelman päivittäminen
- 3) Ikääntyneiden hyvinvointi- ja turvallisuuskyselyn toteuttaminen keväällä 2020. Ikääntyneiden hyvinvointia ja turvallisuutta käsittelevän yleisötilaisuuden järjestäminen syksyllä 2020

Kaupunginhallitukseen nähden sitovaksi tavoitteeksi on asetettu ”Hyvinvointia edistävien vapaaehtoistyön ja järjestökentän toimijoiden yhteensaattaminen, sektorirajat ylittäen”.

Kulttuuri- ja hyvinvointilautakuntaan nähden sitovaksi tavoitteeksi on asetettu: ”Laaditaan kuvaus kaupungin tuottamista hyvinvointipalveluista suhteessa yhteistyökumppaneiden tuottamiin palveluihin.

Autopaikkojen riittävyys uusilla asunto-alueilla

Jatkossa on seurattava autopaikkojen riittävyttä (Hangonsillan alue).

Kärkihankkeen Kehittyvä kaupunkikeskusta kaupunginhallitukseen nähden sitovaksi tavoitteeksi vuodelle 2020 on asetettu pysäköinnin periaatteiden laatiminen osana keskustan täydennysrakentamista. Tässä yhteydessä ja yksittäisissä kaavahankkeissa seurataan myös pysäköintinormin tarkoituksenmukaisuutta.

Hangonsillan monitoimitalo

Rakentamisen ohjaukseen ja valvontaan on tärkeää kiinnittää erityistä huomiota, jotta uudessa oppilaitoksessa vältytään rakentamisen virheistä johtuvista sisäilmaongelmista tai muista merkittävistä haitoista.

Hangonsillan Kipinään ja Metsäkaltevatalon hankkeisiin on kumpaankin nimetty kosteudenhallintakoordinaattori, joka pääurakoitsijan kanssa yhteistyössä laatii kohdekohtaisen kosteudenhallintasuunnitelman. Suunnitelmalla varmistetaan, että rakenteet saavuttavat säädetyn suhteellisen kosteuden ennen niiden pinnoitusta.

Ympäristöpalvelujen henkilöstöresurssit

Tarkastuslautakunta suosittelee ympäristöpalvelun nykyisten henkilöstöresurssien tarkastelua valvontaohjelman työmäärään nähden.

Vuodelle 2020 ympäristölautakuntaan nähden sitovaksi tavoitteeksi on asetettu: "Ympäristösuojelun viranomais- sekä ympäristönsuojelun edistämistehtävien kokonaisuuden arviointi ja kehittämistoimien suunnittelu".

Vuotovesien määrä

Tarkastuslautakunta suosittelee, että vuotovesien vähentäminen nostetaan prioriteettilistan kärkeen. Vuotovesien määrä tulee saada vähenemään ja on paneuduttava huolellisesti vuotopaikkojen löytämiseen ja niiden korjaamiseen.

Hyvinkään Veden johtokuntaan nähden sitovaksi tavoitteeksi on vuodelle 2020 asetettu: "Tehdään vesihuoltoverkoston vuotovesitutkimus" (projekti käynnistettiin jo vuoden 2019 puolella.)

Talousarvion seuranta

Palvelualueiden ja yksikköjen tulee seurata talousarvion toteutumista tarkemmin ja säännöllisemmin. Vastuuvirkamiesten tulee tehdä talousarvion muutoksista esitykset riittävän ajoissa. Kuntalakia ja kaupungin hallintosääntöä tulee noudattaa.

Vuoden 2019 aikana talouspalveluissa tarkennettiin seurannan ja raportoinnin ohjeistusta. Toimialoilla on kuukausittain käyty läpi taloustilanne. Lisäksi talouden toteutumisesta on raportoitu lautakunnille kuukausittain. Kuitenkin vuoden 2019 tilinpäätöksessä oli sitovia toimintakatteiden ylityksiä, jotka käsiteltiin vasta tilivuoden jälkeen.

Sitovat tavoitteet

Sitovien tavoitteiden tulee olla sellaisia, joihin toimijat pystyvät oikeasti vaikuttamaan. Esimerkiksi kaavoitukseen liittyvien tavoitteiden mittari/tavoitetaso on suositeltavaa määritellä vain siihen saakka, mihin kaupunki voi omalla toiminnallaan vaikuttaa.

Vuodelle 2020 kärkihankkeelle Sveitsi on asetettu ehdollinen tavoite: "Mikäli osayleiskaavasta tehty valitus hylätään 1.8.2020 mennessä, niin asemakaava on nähtävillä vuoden 2020 loppuun mennessä."

Elinkeinotoimen nettisivu

Yrittäjyyttä ja elinkeinoja koskevilla nettisivuilla on suositeltavaa esitellä yrityksiä, jotka ovat viime aikoina valinneet Hyvinkään yrityksensä sijaintipaikaksi. Yritykset voisivat itse kertoa kaupungin kotisivulla, miksi he ovat nähneet Hyvinkään parhaaksi paikaksi yritykselleen.

Yritystoimintaa ja työtä koskevat nettisivut kaupungin kotisivulle on uudistettu ja sivuilla on kahden yrityksen perustelut Hyvinkäälle sijoittumisesta.

Hyvinkäällä 11. toukokuuta 2020

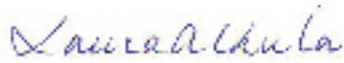
HYVINKÄÄN KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNTA

Pasi Karttunen
puheenjohtaja

Juhani Skyttä
varapuheenjohtaja

Laura Alkula

Johanna Jokinen

Timo Karhunen

Juha Lappalainen

Anitta Lucto

Seppo Nieminen

Anne Vuorinen

HYVINKÄÄ *h*

Hyvinkään kaupunki
PL 86 / Kankurinkatu 4-6
05801 Hyvinkää
p. 019 459 11*
kirjaamo@hyvinkaa.fi

www.hyvinkaa.fi

© 2020 Hyvinkään kaupunki

